

Redactie: Justus van den Berg, Fluitenkruidstraat 151, 4461 MG Goes, 06-20991598
justusvandenbergh@kpnplanet.nl

Orgaan van de Zeeuwse floristen en FLORON district 17 (Zeeland).
Oplage alleen digitaal

Stinzenplanten in de Manteling van Walcheren 2024 met een vergelijking naar 2014

buitenplaats Duinbeek (13 maart 2024, Justus van den Berg)

Bijzonder nummer van Het Blad

Dit nummer van Het Blad is volledig gevuld met de resultaten van de inventarisatie van stinzenplanten in de Manteling in 2024. Het betreft vijf buitenplaatsen gelegen tussen Domburg en Oostkapelle. De resultaten van 2024 worden vergeleken met die van 2014. Met dank aan Pieter van Rijswijk die heeft gezorgd voor het vervaardigen van de kaarten 2024 en de tabellen met de vergelijking van 2024 met 2014 en het commentaar van Peter Maas en Anton van Haperen op het concept.

Inhoud

1. Inleiding	5
2. Inventarisatie 2024	6
3. Korte impressie van Stinzenplanten in de Manteling in 2014	8
4. Veranderingen in het beheer van de Manteling tussen 2014 en 2024	13
5. Stinzenplanten in de Manteling resultaten 2024	14
<i>Allium scorodoprasum</i> Slangenlook	15
<i>Allium ursinum</i> Daslook	17
<i>Anemone nemorosa</i> Bosanemoon	21
<i>Arum italicum</i> Italiaanse aronskelk	23
<i>Carex sylvatica</i> Boszegge	29
<i>Colchicum byzantinum</i> Droogbloeiër	33
<i>Convallaria majalis</i> Lelietje-van-dalen	37
<i>Corydalis solida</i> Vingerhelmbloem	39
<i>Crocus vernus</i> Bonte krokus	43
<i>Crocus tommasinianus</i> Boeren krokus	45
<i>Galanthus elwesii</i> Groot sneeuwklokje	51
<i>Galanthus nivalis</i> Gewoon sneeuwklokje	53
<i>Galanthus nivalis</i> cv. 'Plenus' Gewoon gevuld sneeuwklokje	59
<i>Helleborus foetidus</i> Stinkend nieskruid	63
<i>Helleborus argutifolius</i> Corsicaans nieskruid	65
<i>Hyacinthoides x massartiana</i> Basterdhyacint	67
<i>Lamiaeum galeobdolon</i> subsp. <i>argentatum</i> Bonte gele dovenetel	71
<i>Muscari botryoides</i> Blauwe druifjes	73
<i>Muscari armeniacum</i> Langbladige druifhyacint	76
<i>Narcis</i>	77
<i>Narcissus pseudonarcissus</i> Wilde/Trompet narcis	79
<i>Narcissus pseudonarcissus</i> subsp. <i>major</i> Trompet narcis	83
<i>Narcissus poeticus</i> Witte narcis	85
<i>Narcis spec</i> diverse afwijkende cultivars	91
<i>Ornithogalum umbellatum</i> Gewone vogelmelk	96
<i>Primula vulgaris</i> Stengelloze sleutelbloem	101
<i>Ranunculus auricomus</i> Gulden boterbloem	105
<i>Saxifraga granulata</i> 'Plena' Haarlems klokkenspel	107
<i>Scilla bifolia</i> Vroege sterhyacint	111

<i>Scilla peruviana</i> wordt <i>Allium cristophii</i>	113
<i>Scilla siberica</i> <i>Oosterse sterhyacint</i>	115
<i>Tulipa sylvestris</i> <i>Bostulp</i>	117
<i>Vinca minor</i> <i>Kleine maagdenpalm</i>	120
<i>Viola odorata</i> <i>Maarts viooltje</i>	122
6. Vergelijking 2014 en 2024	125
7. Overige leuke soorten	130
8. Herten in het bos: Hertenvraat	134
Adressen voor informatie over FLORON Zeeland en de plantenwerkgroepen	137

Oude ingang Westhove (2 maart 2024, Justus van den Berg)

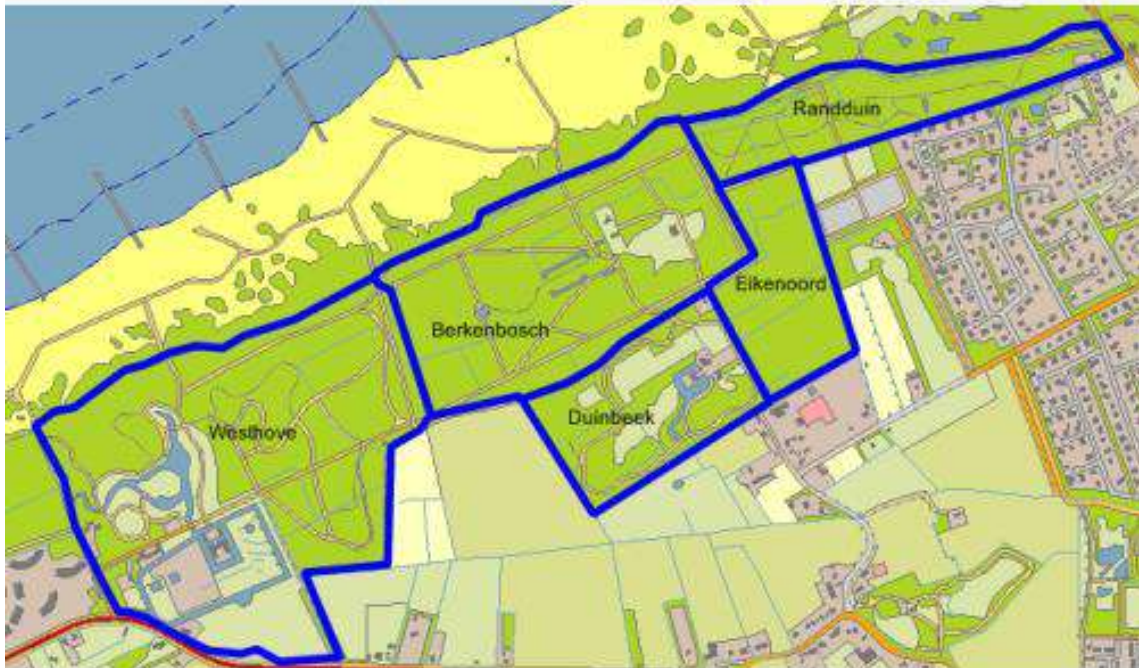
Beeld van Berkenbosch (27 april 2024, Justus van den Berg)

1. Inleiding

Herhaling van het onderzoek van 2014

De floristen van de KNNV Walcheren en de KNNV Bevelanden hebben in het voorjaar van 2024 de stinzenplanten van de Manteling geïnventarieerd. Deze inventarisatie is een herhaling van het onderzoek van Peter Maas in 2014, dit is vastgelegd in het rapport 'Stinzenplanten in de Manteling' (Staatsbosbeheer, 2014).

Het gaat om 32 soorten. De groeiplaatsen van 2014 zijn van alle soorten aangegeven op een kaart per soort met een korte toelichting en een landelijk verspreidingsbeeld. Tevens zijn de invoergegevens verkregen van Peter Maas en is een vergelijking mogelijk van de oude en nieuwe inventarisatie.

Ligging van de onderzochte buitenplaatsen

Slangenlook (19 juni 2016, Anton van Haperen)

2. Inventarisatie 2024

Het doel van de inventarisatie van 2024 is meerledig:

- Het inventariseren van dezelfde 32 stinzenplanten als Peter Maas in 2014:
 - o grote populaties van een soort worden om de 50 meter genoteerd;
 - o hoe we moeten tellen is per soort verschillend en wordt aangegeven in de Vera app.
- Twee keer alle soorten per buitenplaats;
- Op verzoek van Staatsbosbeheer is extra aandacht besteed aan voor het oprukken van Rododendron en Hulst.

Aan de inventarisaties hebben meegedaan:

- KNNV plantenwerkgroep Walcheren:
 - o Anton van Haperen;
 - o Christien Labruyere;
 - o Hanneke Westhoek;
 - o Henk Remijn;
 - o Leo Vorthoren;
 - o Mieke Grazell
 - o Yvonne van Scheppingen.
- KNNV plantenwerkgroep Bevelanden:
 - o Gerard Kerpel;
 - o Johan Eckhardt;
 - o Justus van den Berg;
 - o Mart Karremans;
 - o Nettie Wilderom;
 - o Pieter van Rijswijk;
 - o Tycho Hoogstrate.

De inventarisatiedata zijn in de tabel weergegeven. Soms zijn er nog aanvullende onderzoeken gedaan omdat soorten/populaties niet gevonden waren. Vanwege het zeer slechte weer is de inventarisatie van 15 juni niet doorgegaan en verplaatst naar 6 juli.

Datum Zaterdag	Parkeerplaats P1 = Manteling P2 = Randduin	onderzoeksgebied	Aandachtsoort
10 feb	P1	Westhove	Sneeuwklokje
17 feb	P2	Duinbeek (Eikenoord)	Vroege sterhyacint winterakoniet
24 feb	P2	Berkenbosch (Randduin)	
2 maart	P1	Westhove	
9 maart	P1	Westhove	Rest van de soorten
16 maart	P2	Duinbeek (Eikenoord)	
23 maart	P2	Berkenbosch (Randduin)	
30 maart	P1	Westhove	
13 april	P1	Westhove	
17 april	P2	Duinbeek/ Berkenbosch (Eikenoord/Randduin)	Ruige veldbies
11 mei	P2	Duinbeek/ Berkenbosch (Eikenoord/Randduin) Westhove	Grote keverorchis, Gewone vogelmelk, Gewone salomonszegel Italiaanse aronskelk, Boszegge Lelietje-van-Dalen
15 juni	P2	Duinbeek/ Berkenbosch (Eikenoord/Randduin) Westhove	Hartbladzonnebloem Slangenlook
13 juli	P1	Westhove	Boskortsteel

Overzicht van de (geplande) inventarisatiedata en gebieden in 2024

2014 (13 bezoeken)	2024 (13 bezoeken)
29 januari	
4 februari	10 februari
18 februari	17 februari
21 februari	24 februari
26 februari	
2 maart	2 maart
10 maart	9 maart
13 maart	
18 maart	16 maart
	23 maart
2 april	30 maart
11 april	13 april
	17 april
13 mei	11 mei
7 juli	6 juli
	13 juli

Bij de inventarisatie van 2014 hebben 13 bezoeken plaatsgevonden: februari/maart elke week, april 2 x, mei 1 keer en juli 1 keer. Gemiddeld is er 5 uur per inventarisatie besteed (info P. Maas), dus totaal 65 uur.

Er is in 2024 geïnventariseerd op zaterdagen van 13.00 uur tot veelal 16.00 uur, dus 3 uur per inventarisatie. De samenstelling en omvang van de groep wisselde. In totaal zijn er 12 deelnemers geweest. Veelal waren er 5 tot 7 mensen aanwezig. De groep heeft dus 49 uur geïnventariseerd.

Een groep heeft als voordeel dat er meer mensen zoeken. Een nadeel is niet iedereen altijd even hard zoekt en dat er langer bij bijzondere soorten wordt stil gestaan. Een inschatting van de effectiviteit van de groep ten opzichte van een solist is een factor twee, dus effectief zijn er circa 98 uren geïnventariseerd. Dat is ongeveer de helft meer dan in 2014.

Overzicht van inventarisatiedatums in 2014 en 2024

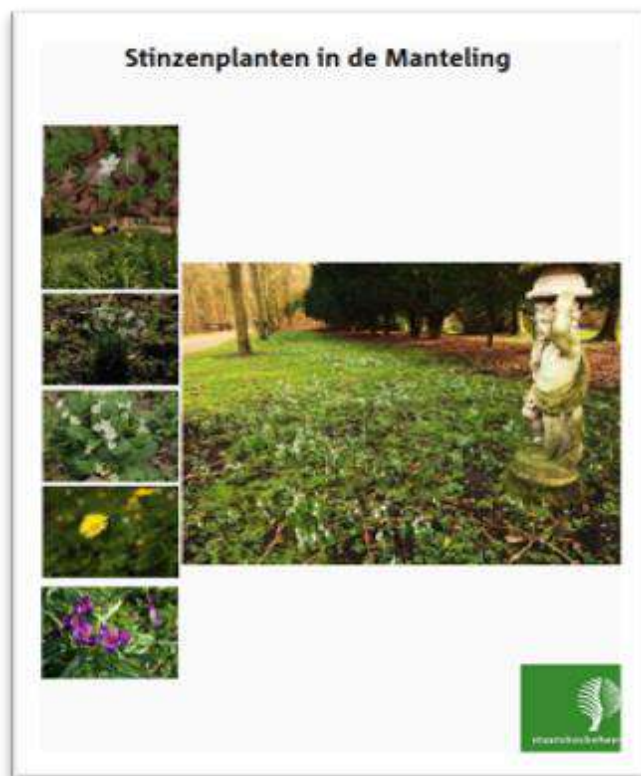
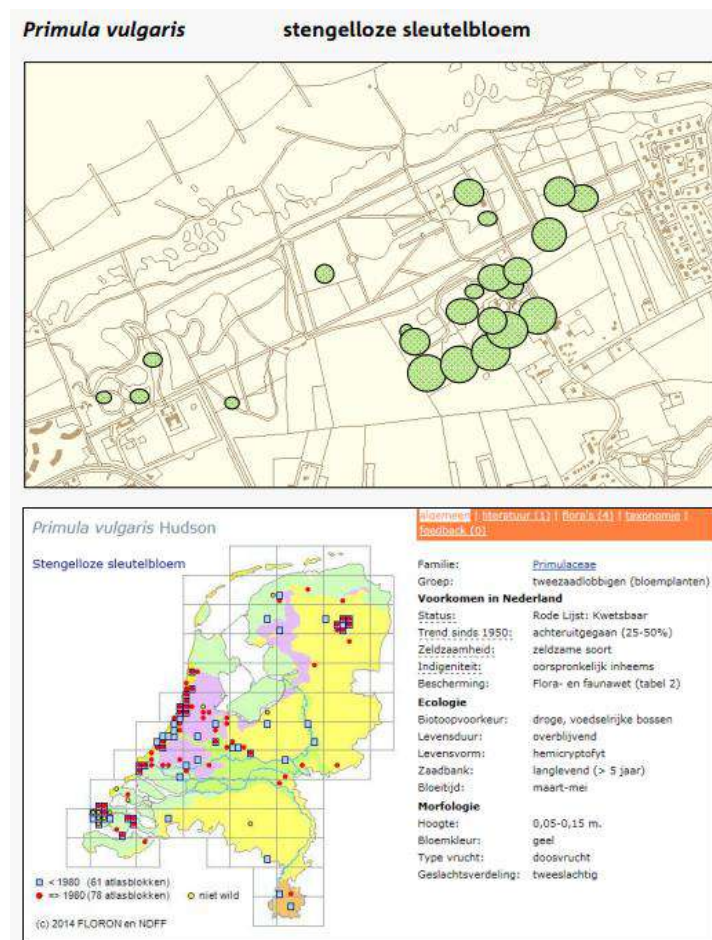

Oostelijke rand van Eikenoord (met rechts de Duinbeekseweg), vrijgemaakt van beplanting en voorzien van stinzenplanten ((2 april 2017, Anton van Haperen)

3. Korte impressie van Stinzenplanten in de Manteling in 2014

In de rapportage van 2014 staat per soort een kaartje met de ligging en omvang van de populaties. Tevens wordt het landelijk verspreidingsbeeld gegeven (NDFF) en een korte beschrijving met daarnaast enige foto's. Er zijn in totaal 32 soorten waargenomen.

Daarnaast is het beleid beschreven en de bescherming van de stinzenplanten.

Pagina van de Stengelloze sleutelbloem (P. Maas, 2014)

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	bloeiperiode
<i>Allium scorodoprasum</i>	Slangenlook	Juni - juli
<i>Allium ursinum</i>	Daslook	April – juni
<i>Anemone nemorosa</i>	Bosanemoon	Maart - mei
<i>Arum italicum</i>	Italiaanse aronskelk	Mei - juni
<i>Arum maculatum</i>	Gevlekte aronskelk	April - mei
<i>Brachypodium sylvaticum</i>	Boskortsteel	Juli - augustus
<i>Carex sylvatica</i>	Boszegge	Mei-juni
<i>Colchicum byzantinum</i>	Droogbloei	September-oktober
<i>Convallaria majalis</i>	Lelietje-van-dalen	Mei-juni
<i>Corydalis solida</i>	Vingerhelmbloem	Maart - april
<i>Crocus vernus</i>	Bonte krokus	Februari-april
<i>Doronicum pardalianches</i>	Hartbladzonnebloem	Juni
<i>Eranthis hyemalis</i>	Winterakoniet	Februari - maart
<i>Galanthus elwesii</i>	Groot sneeuwklokje	Februari - maart
<i>Galanthus nivalis</i>	Gewoon sneeuwklokje	Februari - maart
<i>Galanthus nivalis 'plenus'</i>	Gewoon sneeuwklokje 'gevuld'	Maart
<i>Helleborus foetidus</i>	Stinkend nieskruid	Januari – mei
<i>Hyacinthoides div. spec.</i>	Boshyacint	April - mei
<i>Lamium galeobdolon argentatum</i>	Bonte gele dovenetel	April-mei
<i>Muscari botryoides</i>	Blauwe druifjes	Maart - mei
<i>Narcissus poeticus</i>	Witte narcis	April - mei
<i>Narcissus pseudonarcissus</i>	Wilde narcis	Maart - mei
<i>Neottia ovata</i>	Grote keverorchis	Mei – juni
<i>Ornithogalum umbellatum</i>	Gewone vogelmelk	Mei-juni
<i>Polygonatum multiflorum</i>	Gewone salomonszegel	Mei - juni
<i>Primula vulgaris</i>	Stengelloze sleutelbloem	Maart - mei
<i>Ranunculus auricomus</i>	Gulden boterboem	April-mei
<i>Scilla bifolia</i>	Vroege sterhyacint	Maart - april
<i>Scilla siberica</i>	Oosterse sterhyacint	Maart - april
<i>Tulipa sylvestris</i>	Bostulp	April - mei
<i>Vinca minor</i>	Kleine maagdenpalm	April-mei
<i>Viola odorata</i>	Maarts viooltje	Maart - mei

Overzicht van de soorten die Peter Maas heeft waargenomen en de bloeiperiode (P. Maas, 2014)

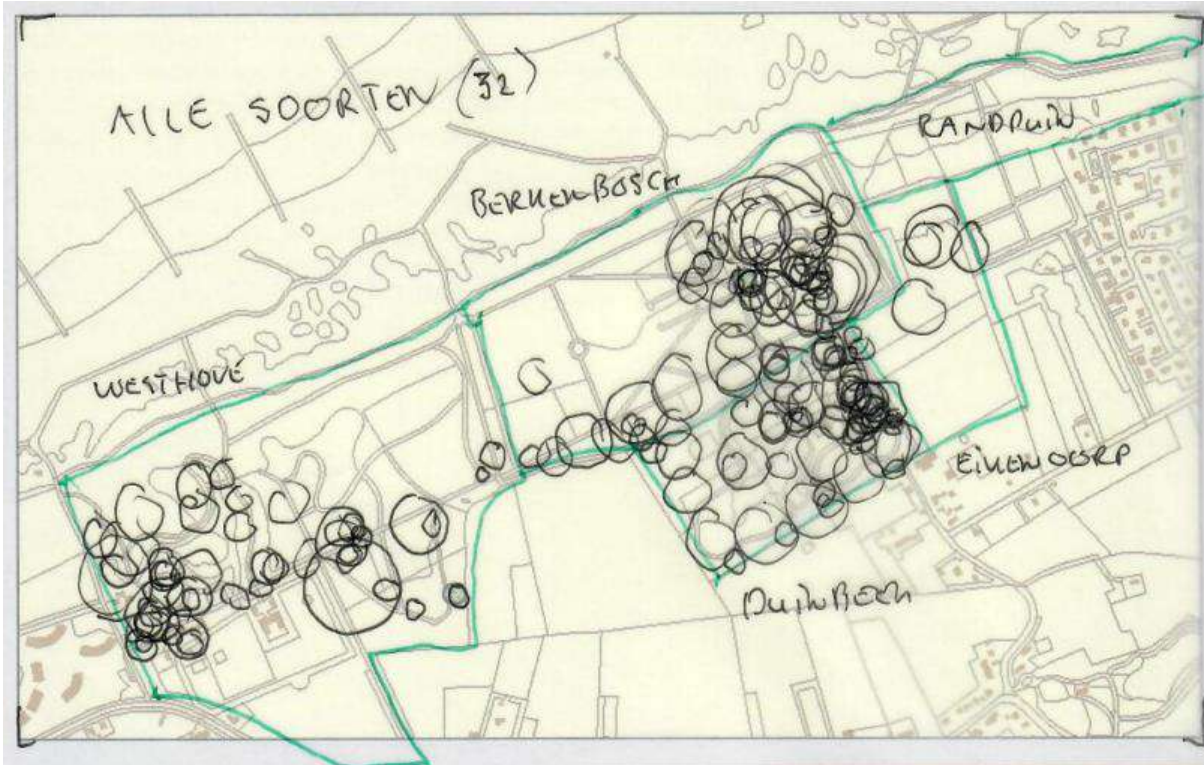
Vroege sterhyacint en Gewoon sneeuwklokje (17 februari 2024, Justus van den Berg)

De locaties van populaties in 2014

Voordat we aan de gang gingen is een overzicht gemaakt van:

- alle populaties die zijn waargenomen in 2014;
- soorten met maximaal 3 populaties.

Hiermee is er een globaal verwachtingsbeeld en kon een gericht inventarisatieschema worden gemaakt.

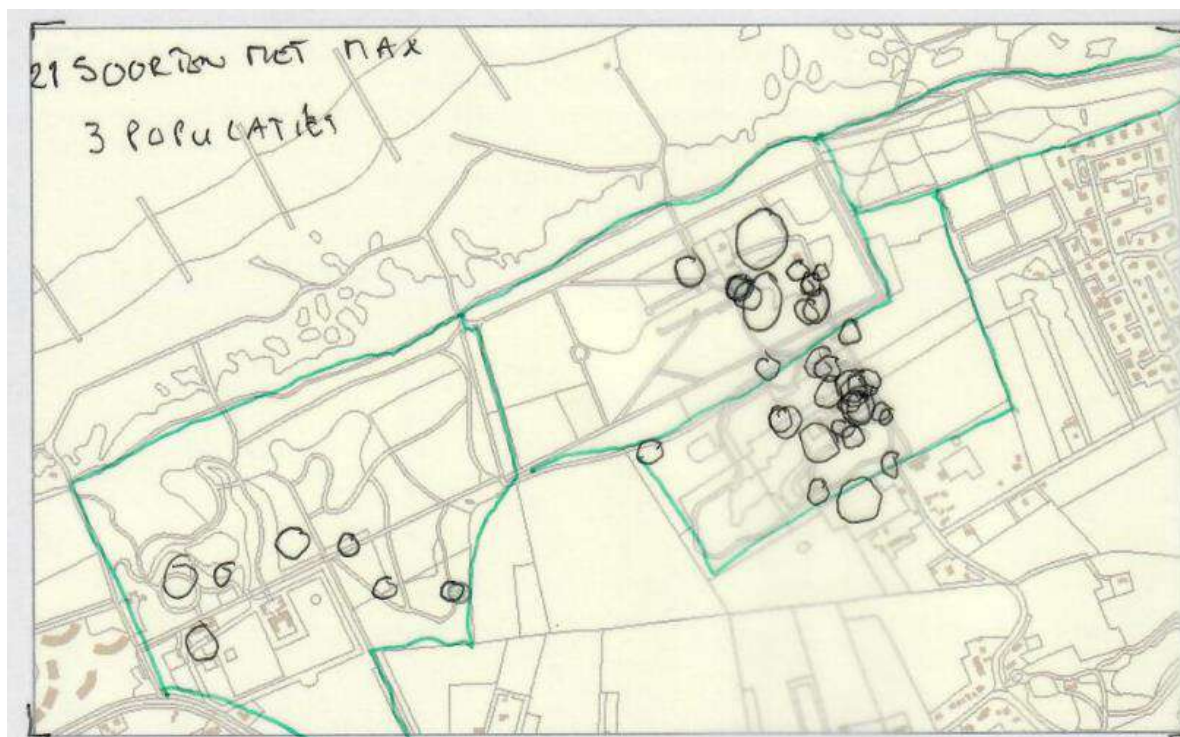

Populaties van alle soorten (naar P. Maas, 2014)

In bovenstaand figuur zijn alle waargenomen populaties in 2014 aangegeven. Hierbij valt het volgende op dat:

- Randduin heeft geen stinzenplanten;
- Eikenoord slechts een paar populaties heeft in het noordelijke deel van het bos;
- op Berkenbos de groeiplaatsen sterk geconcentreerd zijn op het privé gedeelte;
- Bij Duinbeek het zwaartepunt ook in het privé gedeelte ligt maar het bos doet ook mee;
- de lange laan Eikenoord/Westhove diverse populaties heeft;
- In Westhove met name de westzijde van belang is en het gebied rond de vijvers.

Ervan uitgaande dat de huidige groeiplaatsen min of meer indicatief zijn voor de locaties waar de soorten oorspronkelijk zijn aangeplant, waren kennelijk de directe omgeving van de gebouwen en de zone langs de lange lanen interessant. Dit geldt ook voor de omgeving van de (begin 19e eeuw) gegraven vijver van Westhove. Het voormalig hakhout van Westhove en Berkenbosch had waarschijnlijk vooral een economische functie en was niet zo interessant voor het aanplanten van stinzenplanten.

De groeiplaatsen van soorten met maximaal 3 populaties (naar P. Maas, 2014)

Het blijkt dat er in 2014 in totaal 21 soorten waren met maximaal 3 populaties. Dat zijn dus belangrijke soorten om terug te vinden. Deze zijn gelegen in de privé gedeeltes van Berkenbosch en Duinoord. Daarnaast komen diverse populaties voor in Westhove. Het is dus opvallend dat er veel soorten (21) een zeer beperkte verspreiding hebben en dat 11 soorten meer voorkomen.

Klasse grootte 2014 en 2024

Er is een klein verschil in de kartering bij de gehanteerde klassen. In 2024 is de FLORON classificatie aangehouden in 2014 een iets andere indeling. In bijgevoegde tabel is te zien hoe de verschillende indeling kan worden beoordeeld.

Telwijze

In 2024 is er geteld met behulp van de VERA app. Hierbij is per soort aangegeven wat er geteld moet worden. Dit betreft:

- FLORON klasse;
- aantal exemplaren;
- aantal m²;
- aantal bloeistengels;
- aantal pollen.

2024 FLORON klassen		2014
A (1)		1
B (2-5)		2
C (6-25)		5
		10
		20
D (26-50)		25
		30
		50
E (51-500)		100
		200
F (501-5000)		500
		1000
G (> 5001)		10000

In 2014 is veelal het aantal geteld en soms alleen maar de aanwezigheid (aantal 1) zonder het aantal nader vast te leggen. Dit verschil in telwijze moet worden meegenomen bij de vergelijking van de aantallen, zoals vermeld in de tabellen, tussen 2014 en 2024.

4. Waargenomen soorten Stinzenplanten 2024

In het onderzoek van 2014 zijn 32 soorten gekarteerd. Bij de inventarisatie van 2024 zijn drie stinzenplanten toegevoegd:

- Boerenkrokus;
- Haarlems klokkenspel;
- Corsicaans nieskruid.

Daarnaast is er (met enige moeite) onderscheid aangebracht in een aantal narcissen.

Haarlems klokkenspel nieuw voor buitenplaats Berkenbosch (1 mei 2024 Gerard Kerpel)

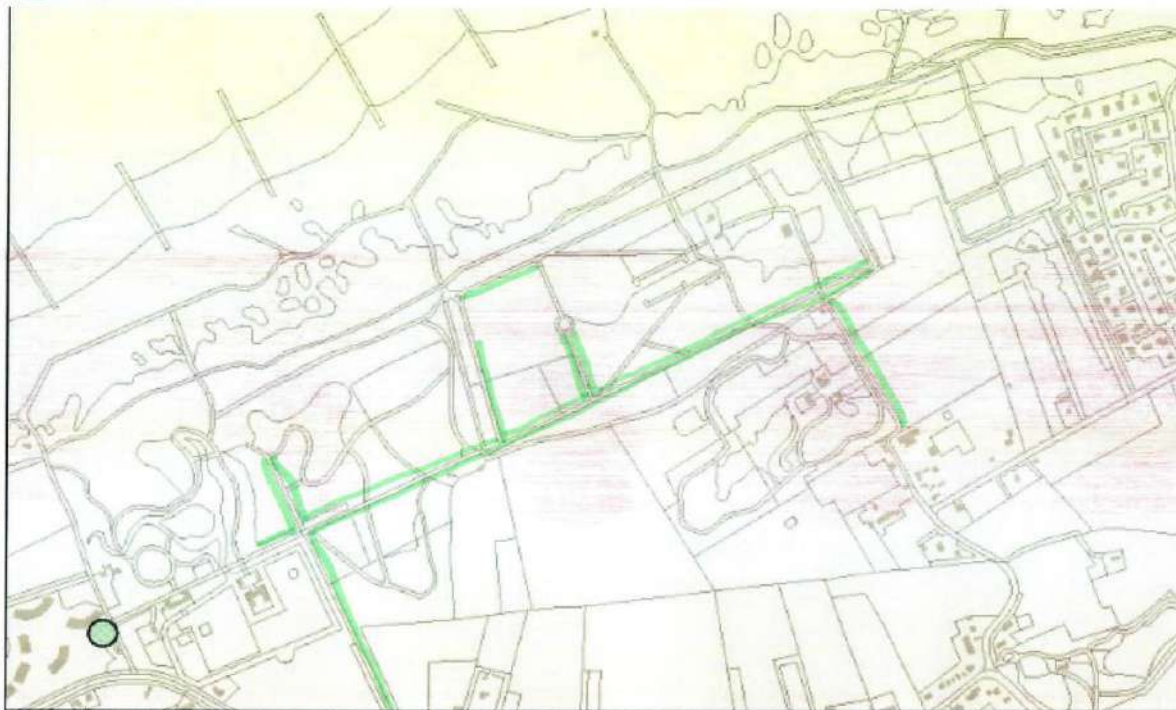
4. Veranderingen in het beheer van de Manteling tussen 2014 en 2024

Ingrijpende veranderingen

Kort na 2014 heeft er groot onderhoud en reconstructie plaatsgevonden op de buitenplaatsen van de Manteling. De belangrijkste ingrepen waren:

- voor het kasteel Westhove is (midden jaren '90) veel beplanting gerooid ten behoeve van openheid/zichtlijnen. Dit gebied is nu een grasland;
- langs veel lanen is de onder beplanting over een breedte van 10 meter aan weerszijde gerooid. Het onderhoud is ook gericht op het vrijhouden van deze stroken van opgaande beplanting;
- in de stroken onder de lanen zijn bollen geplant. Het betreft bollen uit de Manteling die op ongunstige plekken stonden en zijn verplaatst (info boswachter van Staatsbosbeheer, Arco Goedkoop). De werkzaamheden zijn door een vrijwilligerswerkgroep uitgevoerd.

Aangeplante bollenstroken langs lanen

Lanen met stroken vrij van opslag en voorzien van bollen etc.

5. Stinzenplanten in de Manteling resultaten 2024

In de navolgende paragrafen worden de resultaten van de inventarisatie van 2024 gepresenteerd. Tevens wordt een vergelijking gemaakt met die van 2014. Naast de verspreidingskaart van 2024 wordt is ook de verspreidingskaart uit 2014 opgenomen.

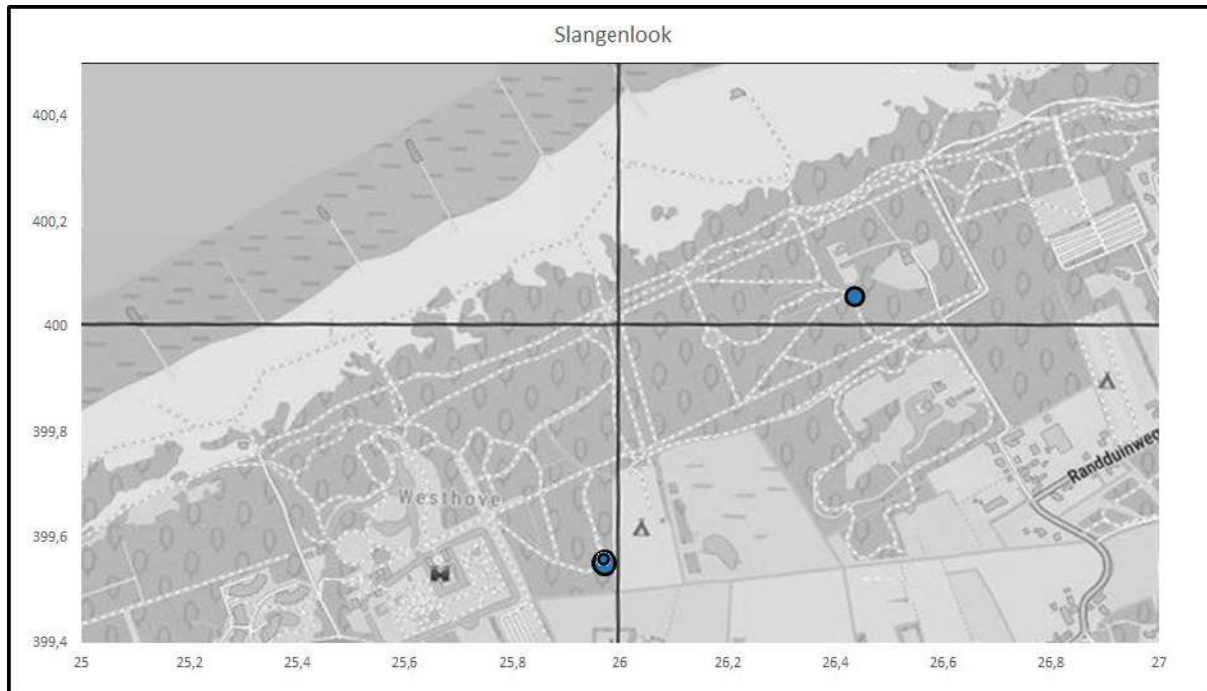
<i>Allium scorodoprasum</i>	Slangenlook
<i>Allium ursinum</i>	Daslook
<i>Anemone nemorosa</i>	Bosanemoon
<i>Arum italicum</i>	Italiaanse aronskelk
<i>Arum maculatum</i>	Gevlekte aronskelk
<i>Brachypodium sylvaticum</i>	Boskortsteel
<i>Carex sylvatica</i>	Boszegge
<i>Colchicum byzantinum</i>	Droogbloeiër
<i>Convallaria majalis</i>	Lelietje-van-dalen
<i>Corydalis solida</i>	Vingerhelmbloem
<i>Crocus vernus</i>	Bonte krokus
<i>Crocus tommasinianus</i>	Boeren krokus
<i>Doronicum</i> –	Weegbree-/ of Hartzonnebloem
<i>Eranthis hyemalis</i>	Winterakonet
<i>Galanthus elwesii</i>	Groot sneeuwklokje
<i>Galanthus nivalis</i>	Gewoon sneeuwklokje
<i>Galanthus nivalis</i> cv. 'Plenus'	Gewoon gevuld sneeuwklokje
<i>Helleborus foetidus</i>	Stinkend nieskruid
<i>Helleborus argutifolius</i>	Corsicaans nieskruid
<i>Hyacinthoides x massartiana</i>	Basterdhyacint
<i>Lamium galeobdolon</i> subsp. <i>argentatum</i>	Bonte gele dovenetel
<i>Muscari botryoides</i>	Blauwe druifjes
<i>Muscari armeniacum</i>	Langbladige druifhyacint
<i>Narcis</i>	
<i>Narcissus pseudonarcissus</i>	Wilde/Trompet narcis
<i>Narcissus pseudonarcissus</i> subsp. <i>pseudonarcissus</i>	Wilde narcis
<i>Narcissus pseudonarcissus</i> subsp. <i>major</i>	Trompet narcis
<i>Narcissus poeticus</i>	Witte narcis
<i>Narcissus x incomparabilis</i>	Witte x Wilde narcis
<i>Narcis spec</i>	Afwijkende narcissen
<i>Neottia ovata</i>	Grote keverorchis
<i>Ornithogalum umbellatum</i>	Gewone vogelmelk
<i>Polygonatum multiflorum</i>	Gewone salomonszegel
<i>Primula vulgaris</i>	Stengelloze sleutelbloem
<i>Ranunculus auricomus</i>	Gulden boterbloem
<i>Saxifraga granulata</i> 'Plena'	Haarlems klokkenspel
<i>Scilla bifolia</i>	Vroege sterhyacint
<i>Scilla peruviana</i> (?)	
<i>Scilla siberica</i>	Oosterse sterhyacint
<i>Tulipa sylvestris</i>	Bostulp
<i>Vinca minor</i>	Kleine maagdenpalm
<i>Viola odorata</i>	Maarts viooltje

Allium scorodoprasum

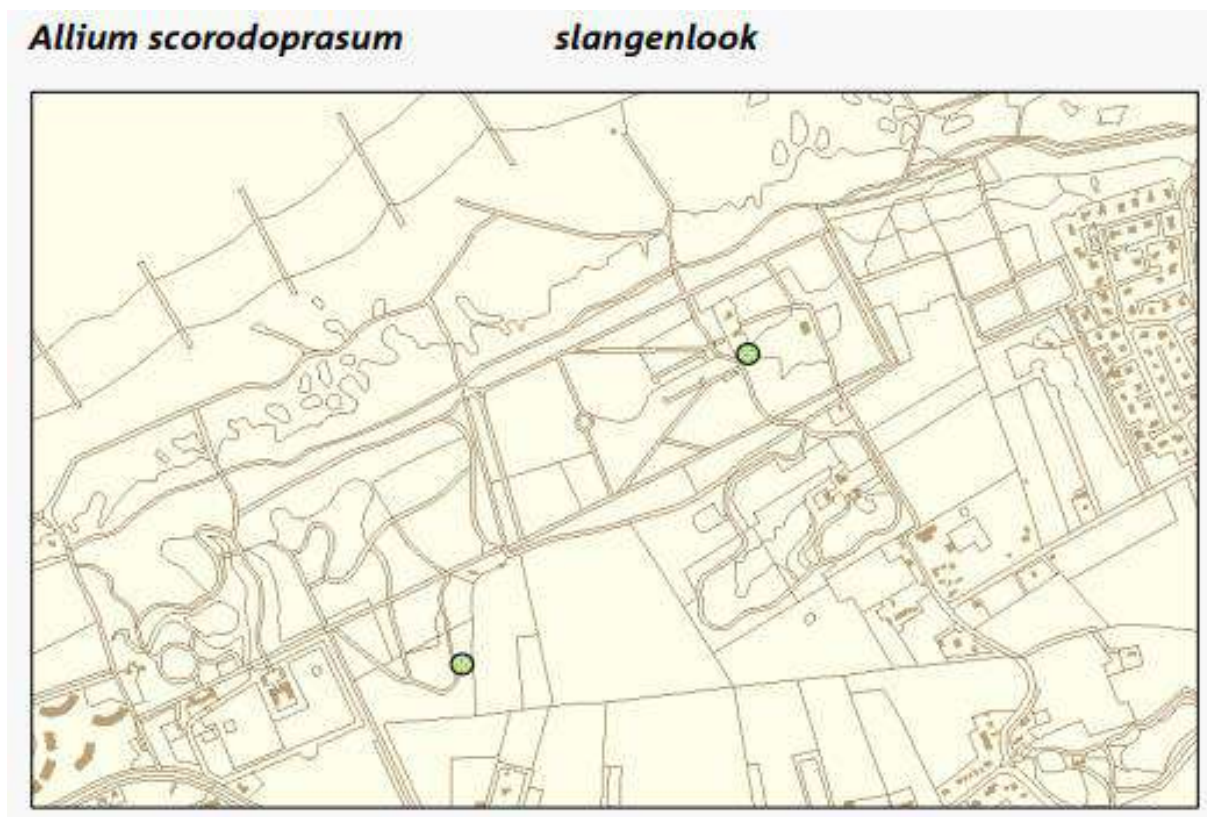
Slangenlook

Voorkomen

Slangenlook is landelijk een 'zeldzame soort' (Verspreidingsatlas).

Waarneming van Slangenlook 2024

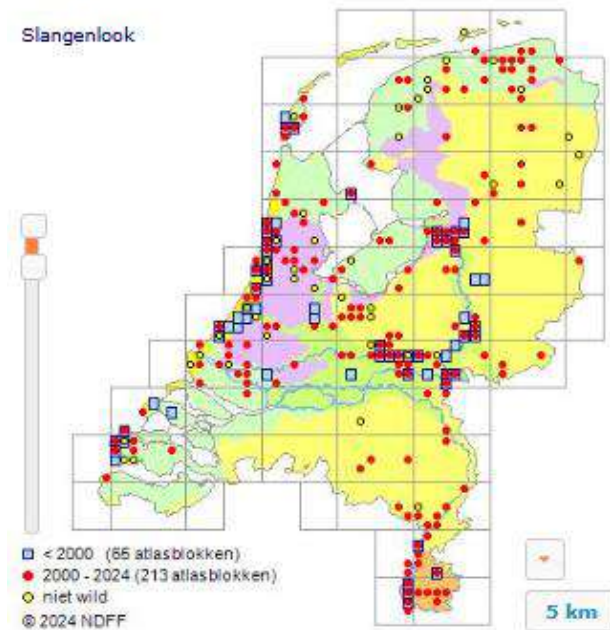

Waarneming van Slangenlook 2014

Slangenlook			
2024		2014	
Telwijze: aantal bloeistengels		aantal	
A (1)	0	1	0
B (2-5)	0	20	0
C (6-25)	1	25	0
D (26-50)	0	50	0
E (51-500)	1	100	2
F (501-5000)	0	501	0
G (> 5001)	0	1000	0
		10000	0

Allium scorodoprasum L.

Slangenlook

Slangenlook is in 2024 waargenomen op twee plaatsen. Het zijn de bekende plaatsen bij Westhove en Berkenbosch. Deze groeiplaats is al heel lang bekend. Formeel moet voor de telling het aantal bloeistengels worden geteld, maar die zijn er niet en volgens Anton van Haperen heeft deze populatie nog nooit gebloeid. De oppervlakte is zeker 4m².

In Berkenbosch gaat het om een kleine populatie, die daar waarschijnlijk ook betrekkelijk recent (na 1980, misschien nog later) is aangeplant (info A. van Haperen). In 2024 waren half mei ca. 20 bloemknoppen aanwezig, maar het is twijfelachtig of deze planten gebloeid hebben.

De nooit bloeiende populatie van Slangenlook (19 maart 2024, Justus van den Berg)

Er zijn in het verleden op meerdere locaties exemplaren waargenomen op Duinbeek en Berkenbosch (Verspreidingsatlas). Op deze locaties is gericht gezocht, maar de soort is niet gevonden.

Vergelijking met 2014

De grootste populatie in 2024 is één klasse lager dan in 2014, dat lijkt een waarnemerseffect.

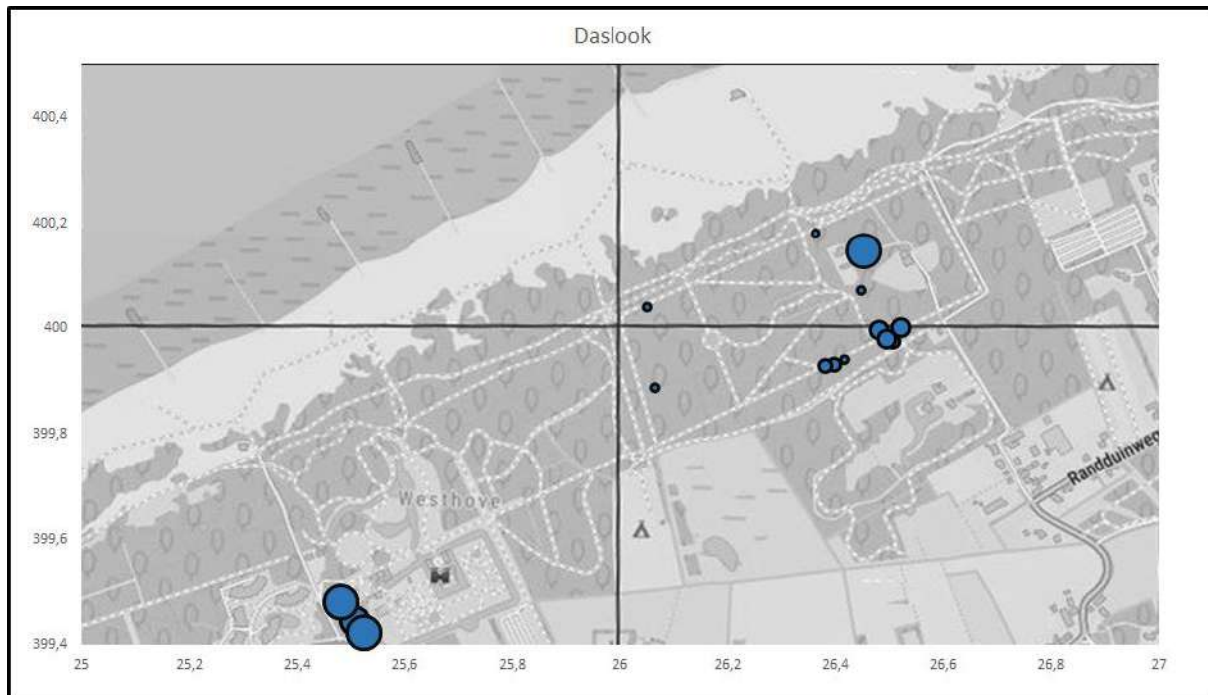
De kleine populatie is van 100 naar minder dan 25 gegaan. Dat lijkt wel een duidelijke ontwikkeling.

Allium ursinum

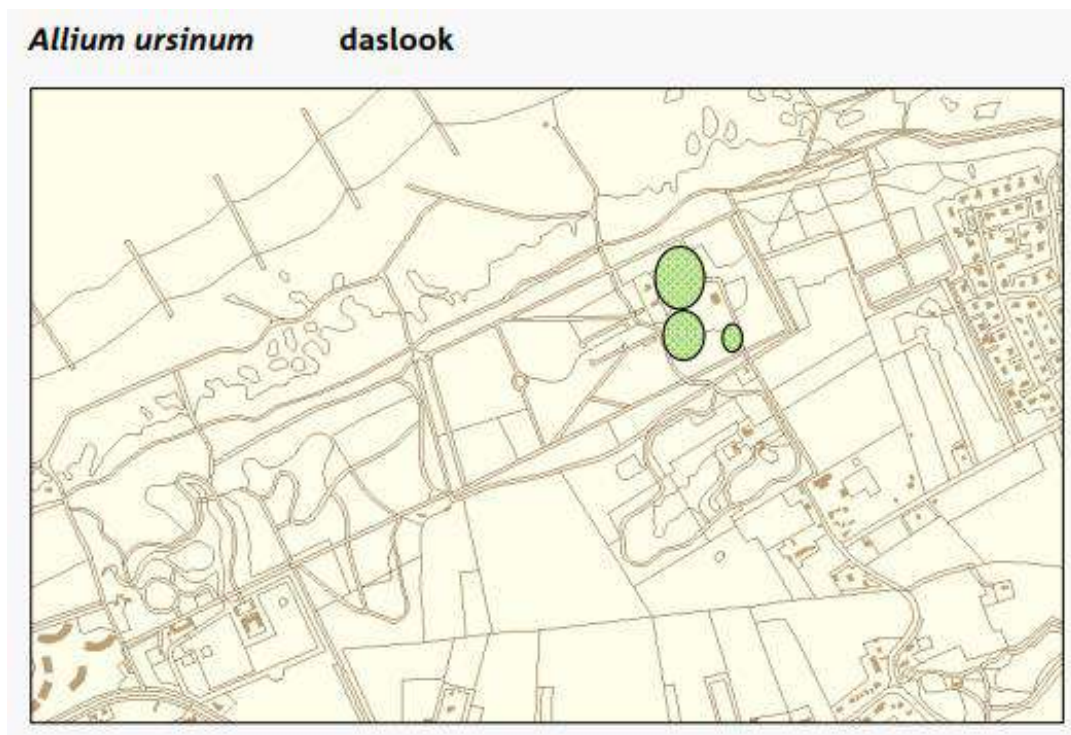
Daslook

Voorkomen

Daslook is landelijk een 'algemene soort' (Verspreidingsatlas).

Waarneming van Daslook 2024

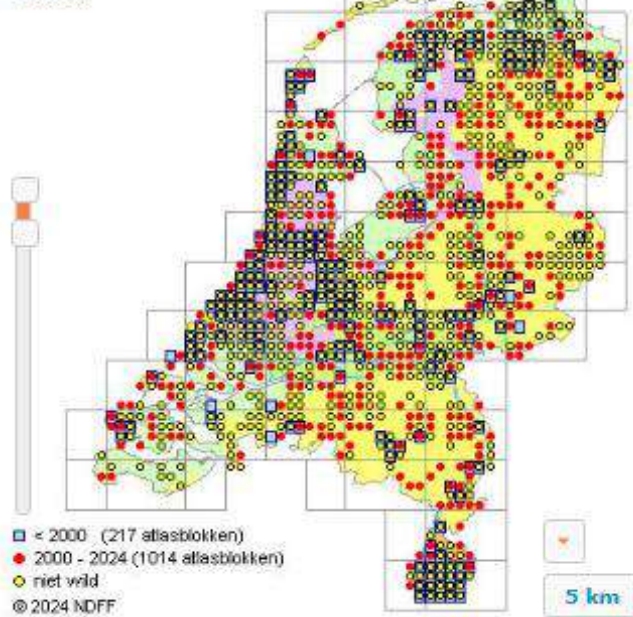

Waarneming van Daslook 2014

Daslook			
2024		2014	
Telwijze m ²		aantal	
A (1)	6	1	2
B (2-5)	3	20	0
C (6-25)	3	25	1
D (26-50)	0	50	0
E (51-500)	2	100	1
F (501-5000)	5	501	0
G (> 5001)	0	1000	1
		10000	0

Allium ursinum L.

Daslook

Daslook komt veelvuldig voor op Berkenbosch, zowel in het bos als langs de paden. Daarnaast incidentele waarnemingen in Westhove. Het gaat om aanzienlijke populaties, die uitbundig bloeien.

Vergelijking met 2014

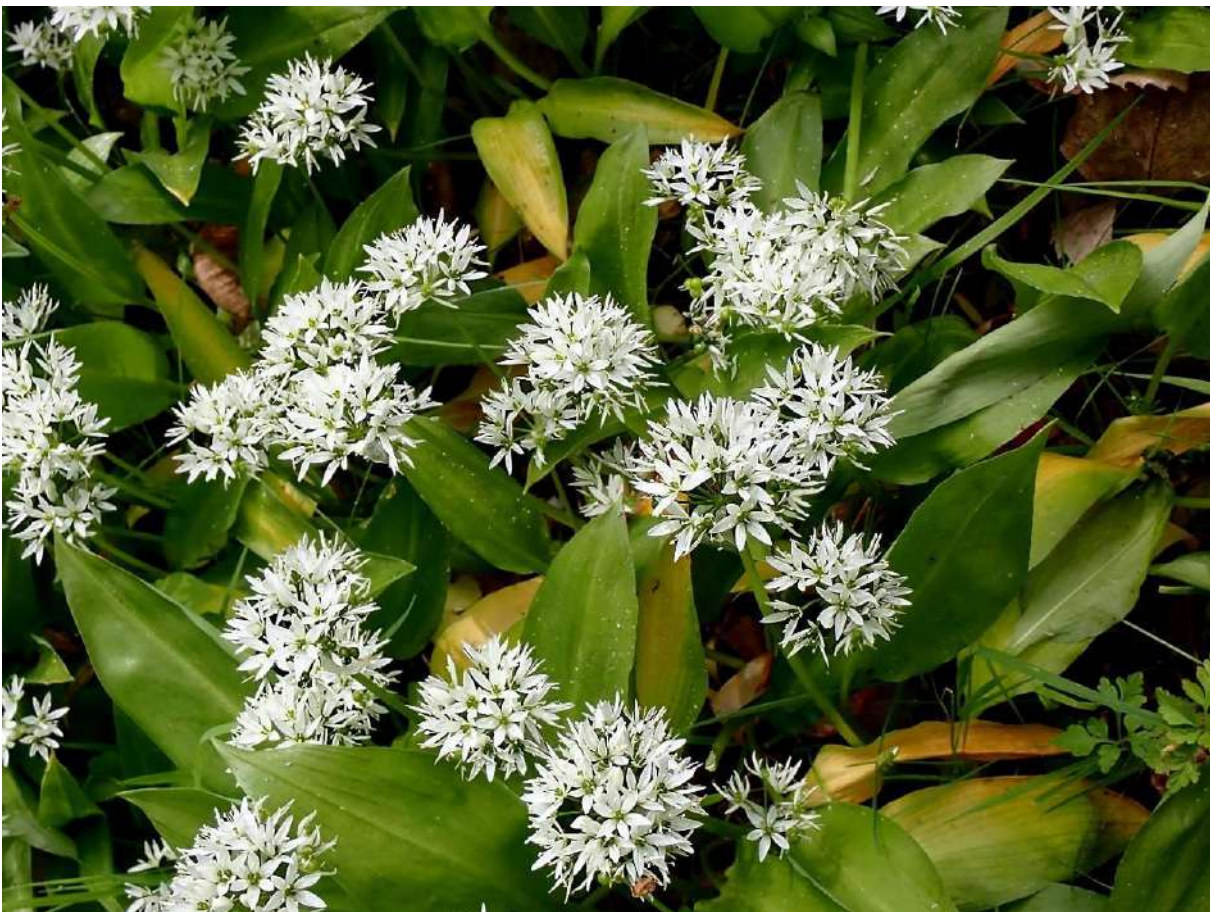
Hoewel Daslook vegetatief en zeker bloeiend niet over het hoofd is te zien zijn er toch duidelijke verschillen tussen de twee inventarisaties.

Ten opzichte van 2014 lijkt Daslook duidelijk uitgebreid in het areaal. In 2014 waren er 6 populaties waarvan de grootste meer dan 1000 (tot 10.000) exemplaren had op Berkenbosch. In 2024 19 populaties gekarteerd, waarvan er 5 met een oppervlakte van meer dan 500m².

Grote 'nieuwe' populaties zijn gevonden aan de westkant van Westhove. Dit is waarschijnlijk een waarnemerseffect, want die populaties waren in 2014 waarschijnlijk ook aanwezig. Ook op Berkenbosch zijn er op nieuwe locaties Daslook gevonden. Ook dit kan een waarnemerseffect zijn. Het gaat hier vaak om kleine populaties.

Daslook Berkenbosch (27 april 2024, Gerard Kerpel)

Daslook op Berkenbosch (1 mei 2024, Gerard Kerpel)

Bosanemoon met slakkenvraat (19 maart 2024, Foto Justus van den Berg)

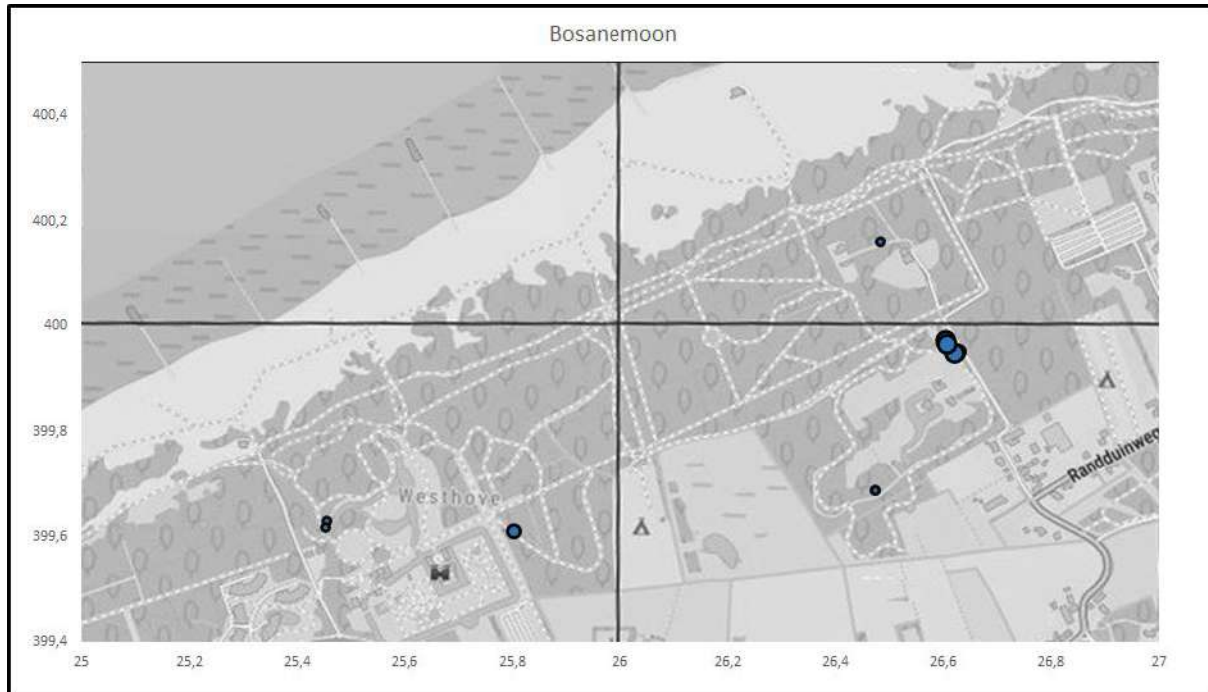
Bosanemoon op Westhove wordt overgroeid door braam, Grote brandnetel en Bloedzuring. (19 maart 2024, Justus van den Berg)

Anemone nemorosa

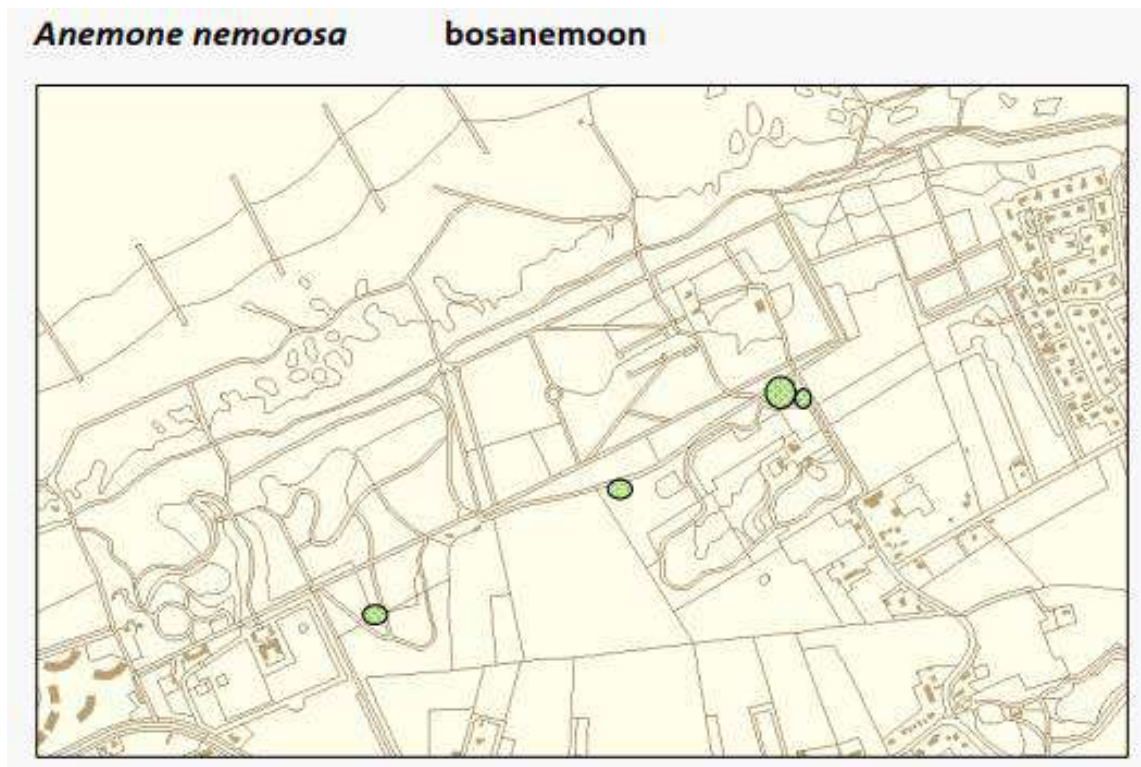
Bosanemoon

Voorkomen

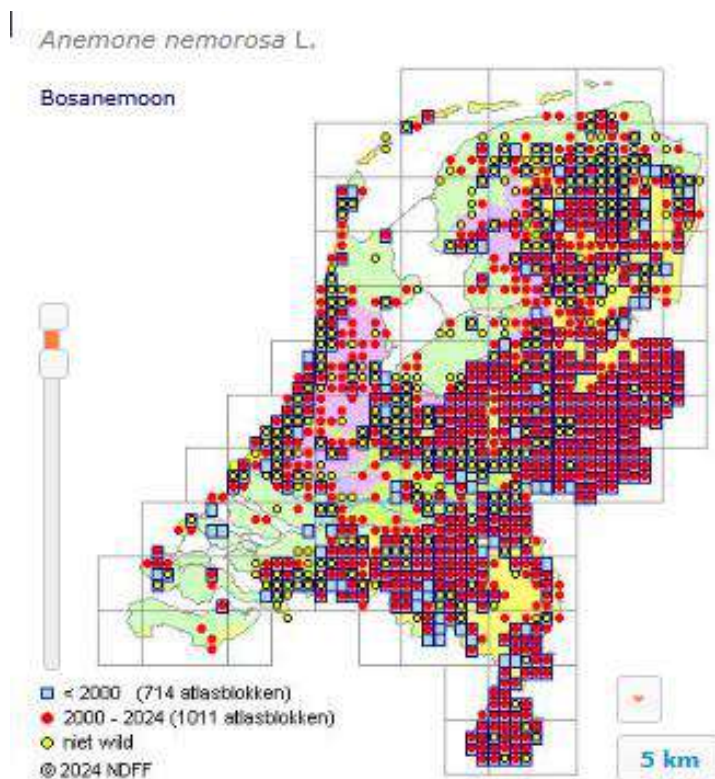
Bosanemoon is landelijk een 'algemene soort' (Verspreidingsatlas), maar het voorkomen in Zeeland is beperkt.

Waarneming van Bosanemoon 2024

Waarneming van Bosanemoon 2014

Daslook			
2024		2014	
Telwijze: m ²		aantal	
A (1)	6	1	3 x 1 1x5
B (2-5)	3	20	0
C (6-25)	3	25	1
D (26-50)	0	50	0
E (51-500)	2	100	200
F (501-5000)	5	501	0
G (> 5001)	0	1000	1
		10000	0

Bosanemoon is in 2024 op acht plekken vastgesteld: drie bij Westhove, één op Berkenbosch en vier bij Duinbeek. De omvang van de populaties is gering (maximaal 1m²).

Vergelijking met 2014

Ten opzichte van 2014 zijn 2 populaties van destijds op Duinbeek niet terug gevonden. Wel zijn nieuwe populaties gevonden op Westhove en Duinbeek, die gezien de omvang, destijds ook aanwezig zullen zijn geweest. Er lijkt dus geen sprake van toe- of afname van de populaties van Bosanemoon.

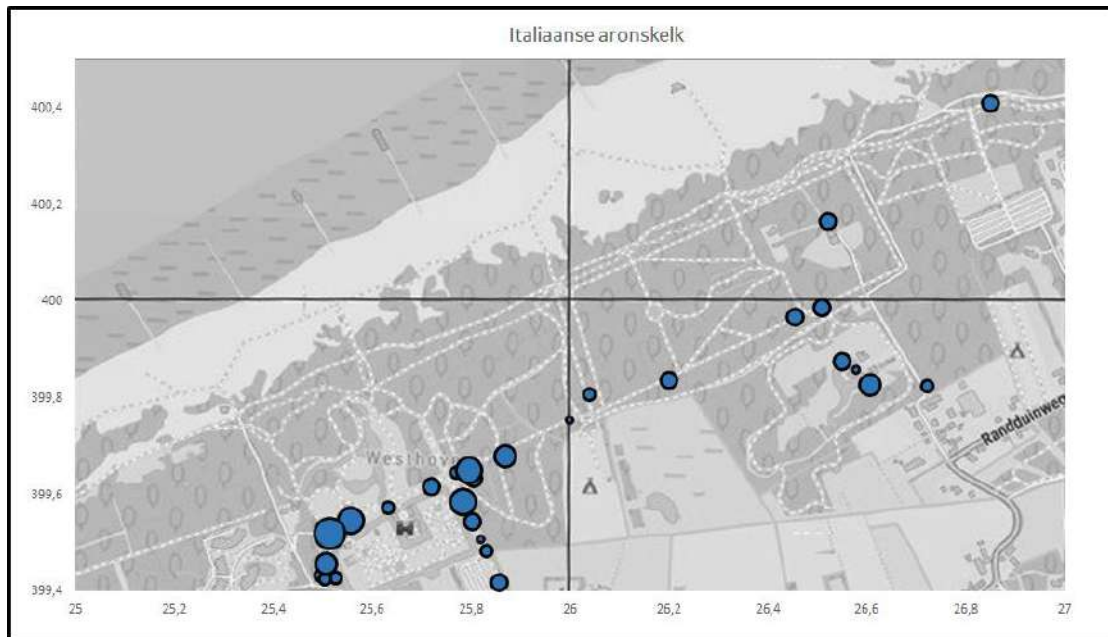
Bosanemoon op Westhove (Justus van den Berg, 19 maart 2024)

Arum italicum

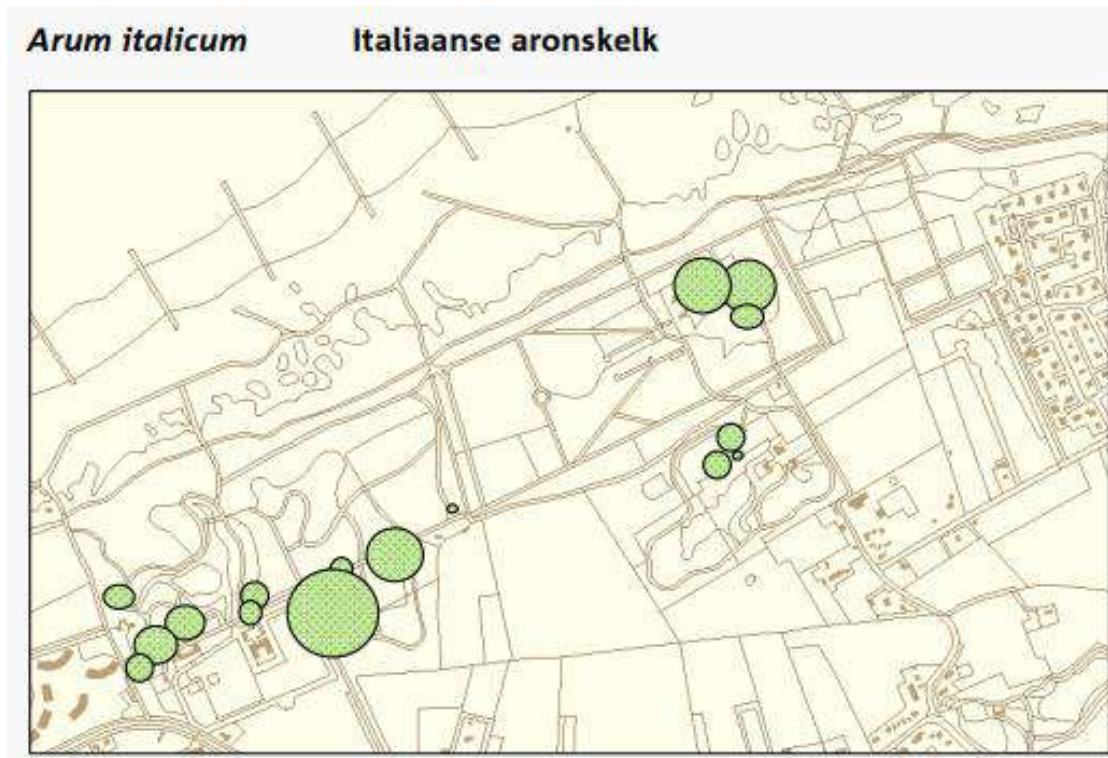
Italiaanse aronskelk

Voorkomen

Italiaanse aronskelk is landelijk een 'vrij zeldzame soort' (Verspreidingsatlas), die in Zeeland een grote verspreiding heeft.

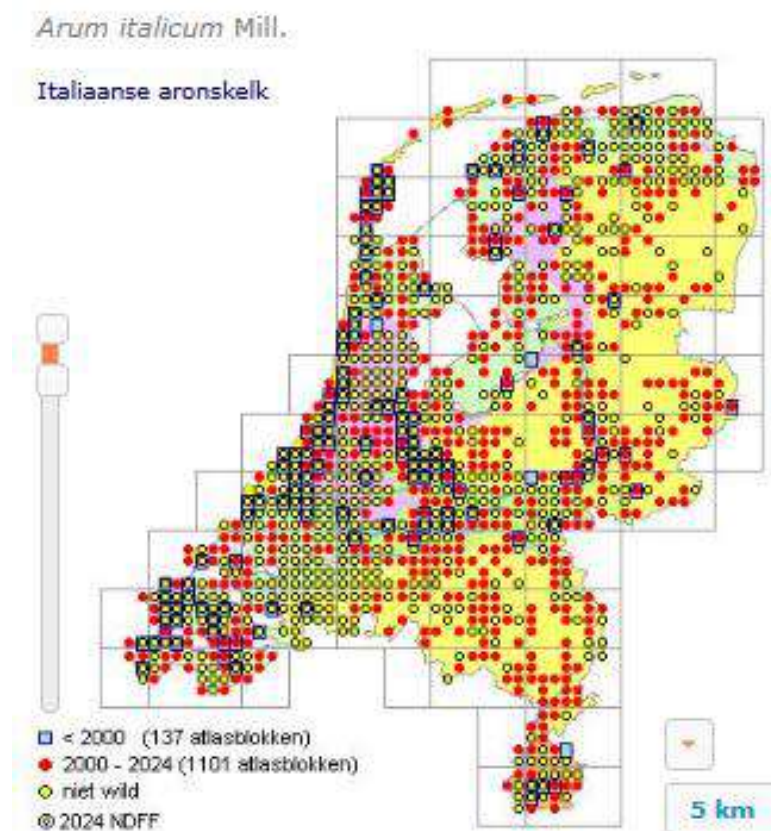

Waarneming van Italiaanse aronskelk 2024

Waarneming van Italiaanse aronskelk 2014

Italiaanse aronskelk			
2024		2014	
Telwijze: pollen		aantal	
A (1)	5	1	2
B (2-5)	9	5	1
C (6-25)	11	10	2x10 1x15
D (26-50)	3	20	1
E (51-500)	9	25	3
		50	5
		100	3
		200	3
		250	2
F (501-5000)	1	500	1
G (> 5001)	0	2000	1
		10000	0

Italiaanse aronskelk is plaatselijk zeer talrijk op Westhove en Berkenbosch. Op sommige plekken is het een dominante vegetatie over een grote oppervlakte. Kleinere populaties zijn aanwezig op Duinbeek. Het tellen van pollen is zeer lastig als er een gesloten vegetatie van deze soort is, dat geldt natuurlijk ook voor aantallen.

Vergelijking met 2014

In 2014 zijn er 25 populaties gekarteerd en in 2024 zijn dit er 38. Er is duidelijke sprake van een toename van het aantal waarnemingen ten opzichte van 2014. Dit betreft met name kleinere populaties (<50). In 2024 zijn dit 28 populaties, terwijl er in 2014 10 zijn waargenomen.

Bij de grotere populaties kan er sprake zijn van een waarnemerseffect. Boven de 50 exemplaren gaat het om 10 (2024) of 13 (2014) populaties. Dergelijke verschillen zijn mogelijk een waarnemerseffect.

Langs de toegangslaan naar Westhove lijkt er wel sprake van een uitbreiding van het aantal populaties.

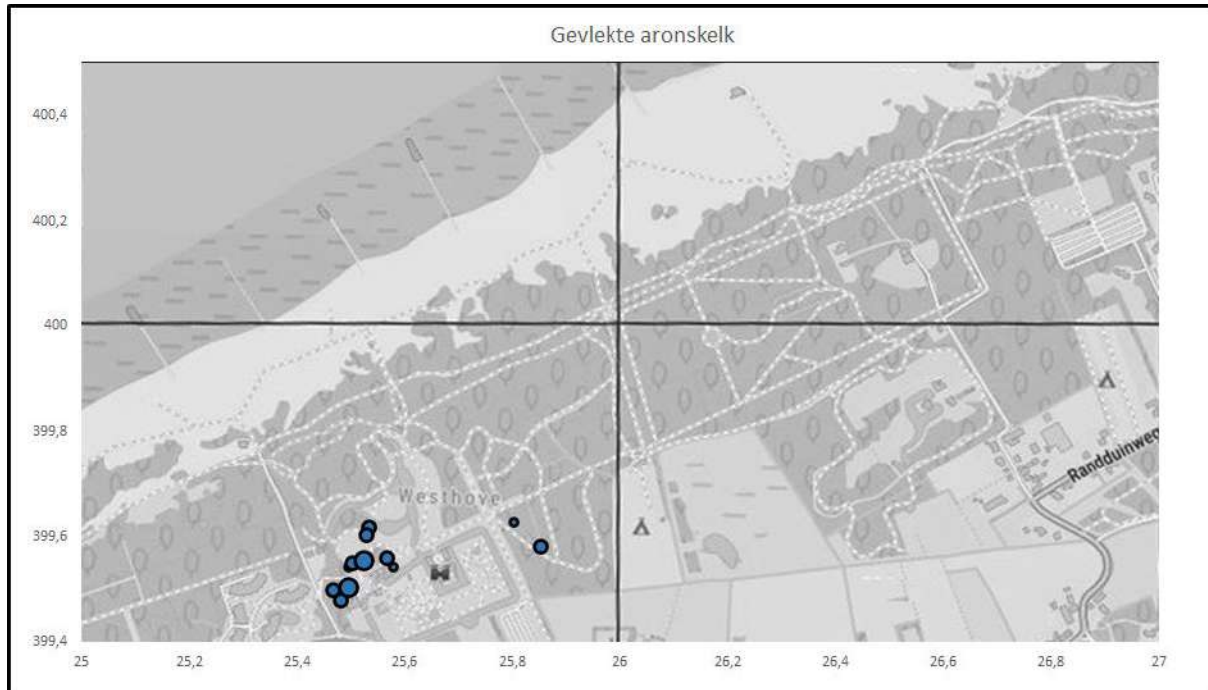
Italiaanse aronskelk (20 februari 2024, Gerard Kerpel)

Arum maculatum

Gevlekte aronskelk

Voorkomen

Gevlekte aronskelk is landelijk een 'vrij zeldzame soort' (Verspreidingsatlas). In Zeeland komt deze alleen in de kustzone voor.

Waarneming van Gevlekte aronskelk 2024

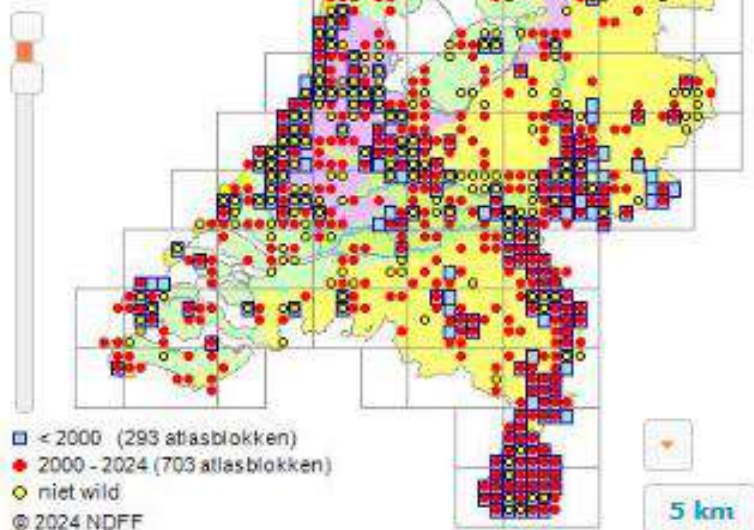

Waarneming van Gevlekte aronskelk 2014

Arum maculatum L.

Gevlekte aronskelk

Coörd: 123-353
Km-hok: 56-55-24

Gevlekte aronskelk			
2024		2014	
Telwijze: pollen		Aantal	
A (1)	4	1	
B (2-5)	6	5	0
C (6-25)	2	10	3
D (26-50)	0	20	0
		25	0
E (51-500)	0	50	0
		100	0
		200	0
		250	0
F (501-5000)	0	500	0
G (> 5001)	0	2000	0
		10000	0

Gevlekte aronskelk is op diverse plekken waargenomen in Westhove. Het aantal exemplaren per groeiplaats is beperkt.

Vergelijking met 2014

In 2024 zijn er 12 populaties vastgelegd tegen 4 in 2014. Er is duidelijk sprake van een toename van het aantal groeiplaatsen. Mogelijk is dit een waarnemerseffect, omdat er met meerdere mensen intensief is gezocht naar deze soort en het aantal planten per populatie gering is.

Opvallend is wel dat er in 2024 sprake is van een veel groter verspreiding in Westhove en dat de populatie van 2014 in Berkenbosch niet is gevonden.

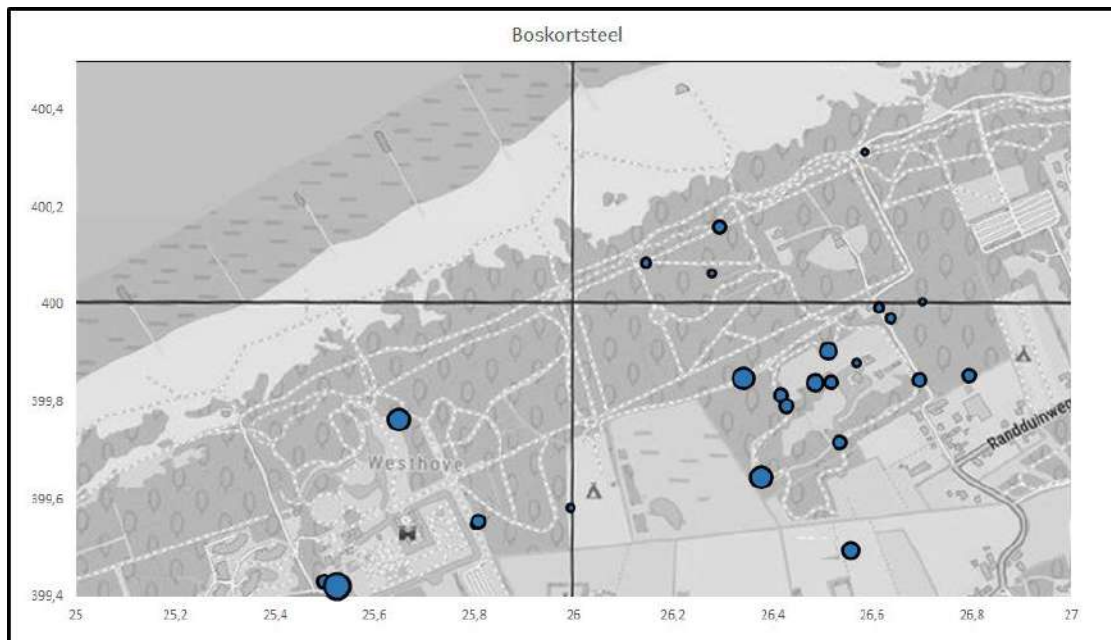
Gevlekte aronskelk (2 april 2024, Gerard Kerpel)

Brachypodium sylvaticum

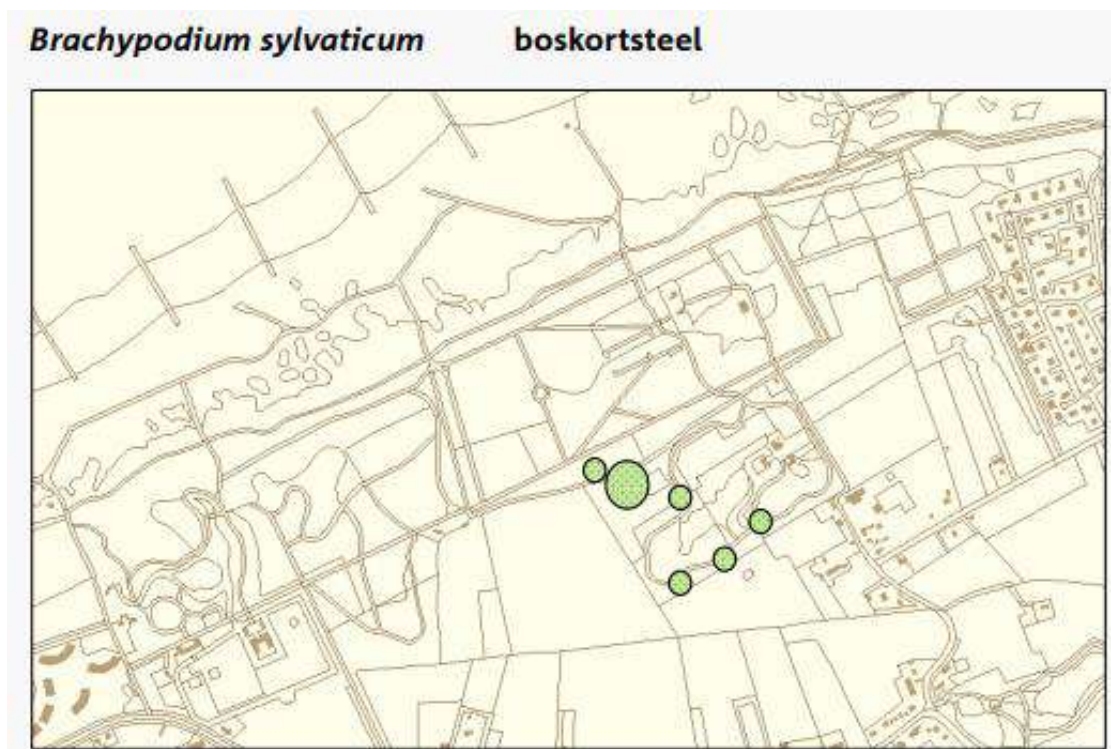
Boskortsteel

Voorkomen

Boskortsteel is landelijk een 'vrij zeldzame soort' (Verspreidingsatlas).

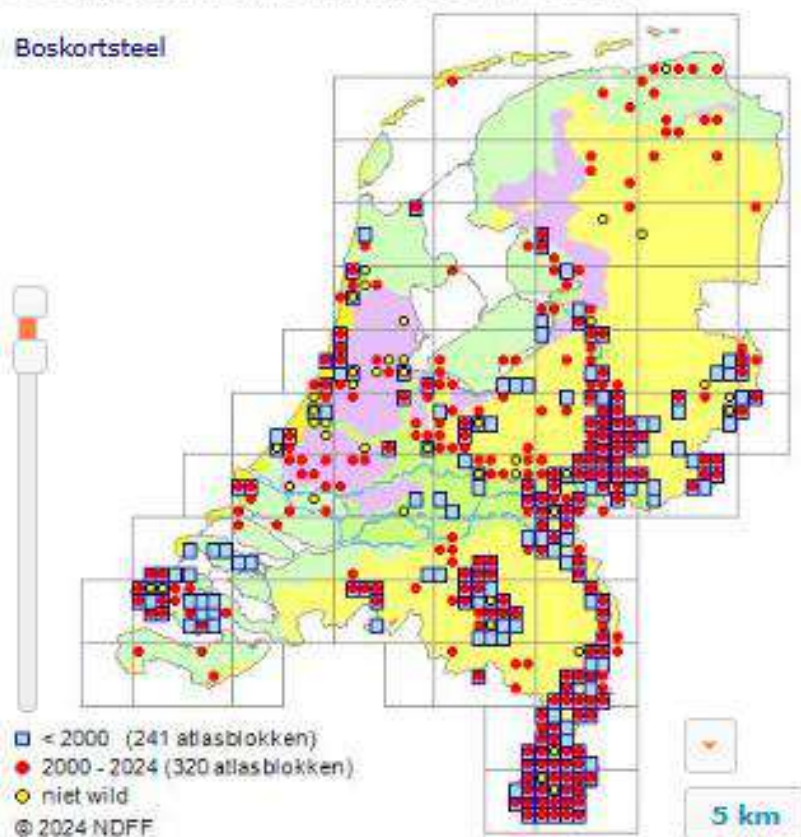
Waarneming van Boskortsteel 2024

Waarneming van Boskortsteel 2014

Brachypodium sylvaticum (Huds.) P. Beauv.

Boskortsteel

Boskortsteel			
2024		2014	
Telwijze: pollen		aantal	
A (1)	7	1	1x10
B (2-5)	3	20	0
C (6-25)	10	25	6
D (26-50)	7	50	0
E (51-500)	3	100	0
F (501-5000)	1	501	0
G (> 5001)	0	1000	0
		10000	0

In februari blijkt dat de restanten van de exemplaren van vorig jaar nog duidelijk boven de vegetatie uitsteken en goed herkenbaar zijn, mede door de kenmerkende verdraaiing van het blad. De soort is op diverse plekken waargenomen. In maart zijn de planten van vorig jaar overigens verdwenen.

Vergelijking met 2014

In 2024 zijn 31 waarnemingen gedaan met maximaal meer dan 500 exemplaren. In 2014 zijn er 8 waarnemingen gedaan van steeds één exemplaar. Het aantal waargenomen exemplaren en de spreiding over de buitenplaatsen is in 2024 groter dan in 2014. Nieuw zijn populaties in gelegen in de buitenplaatsen Westhove en Berkenbosch. Dit is zeer waarschijnlijk een waarnemerseffect.

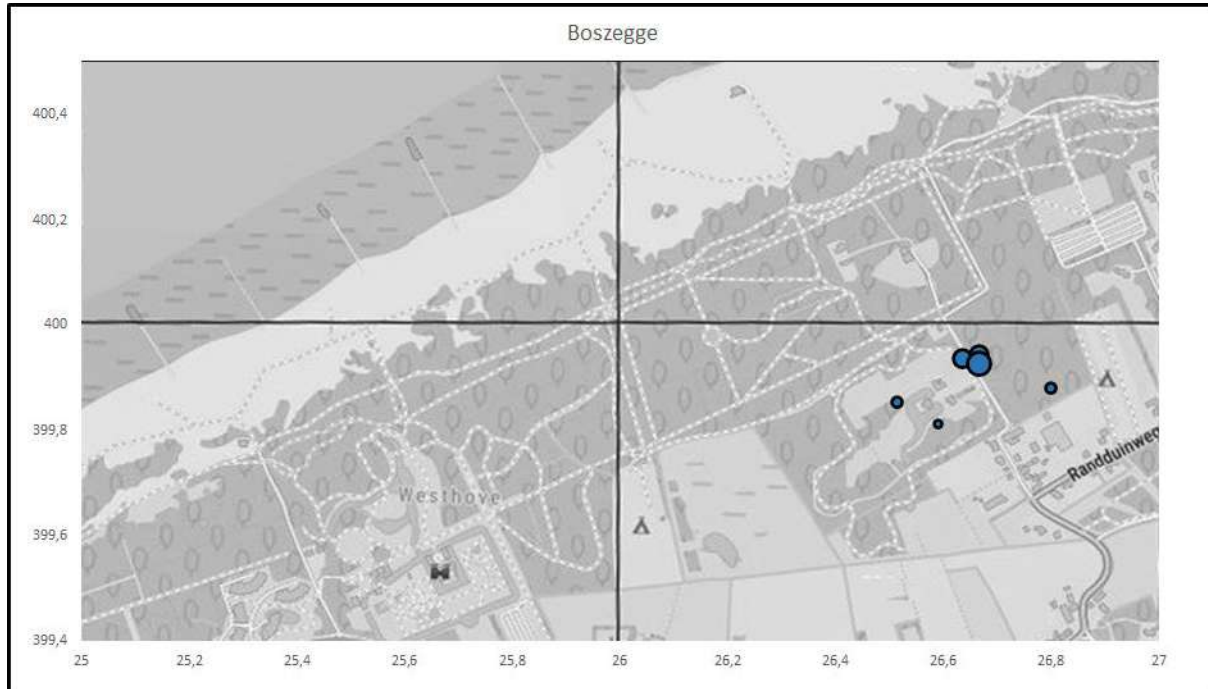
Boskortsteel (27 april 2024, Justus van den Berg)

Carex sylvatica

Boszegge

Voorkomen

Boszegge is een 'vrij zeldzame soort' (Verspreidingsatlas).

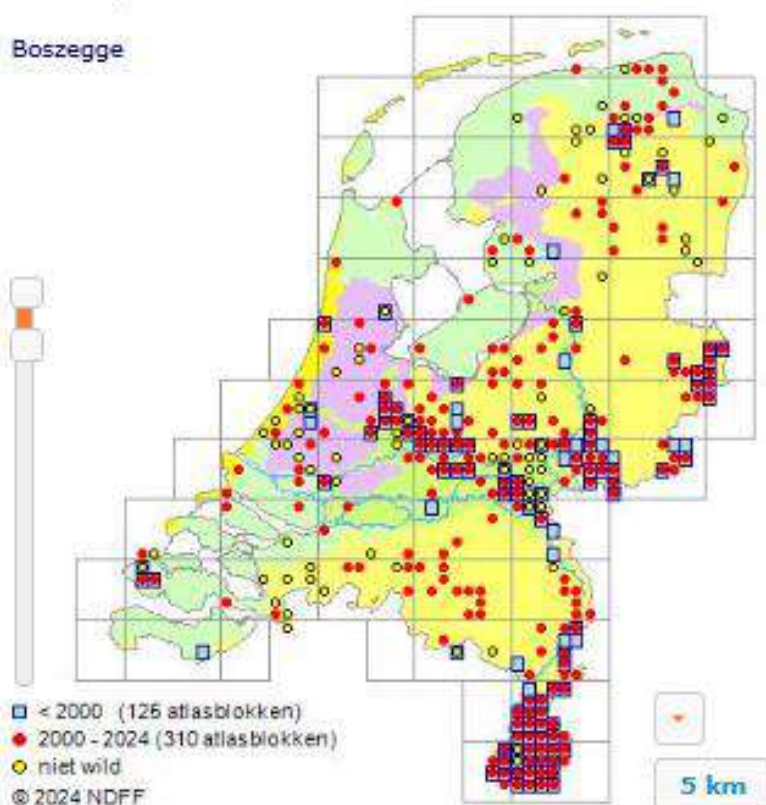
Waarneming van Boszegge 2024

Waarneming van Boszegge 2014

Carex sylvatica Huds.

Boszegge

Boszegge			
2024		2014	
Telwijze: pollen		aantal	
A (1)	2	1	2x10
B (2-5)	2	20	1x5
C (6-25)	0	25	0
D (26-50)	2	50	0
E (51-500)	0	100	0
F (501-5000)	1	501	0
G (> 5001)	0	1000	0
		10000	0

Boszegge is in 2024 waargenomen in het talud langs de sloot bij Duinbeek en op Eikenoord. Op Eikenoord betreft het een gesloten vegetatie van Boszegge van enkele vierkante meters op het talud en schouwpad ('bollenstrook').

Volgens A. van Haperen zijn in het verleden wel enige pollen uitgezet, deze hebben zich duidelijk sterk vermeerderd.

Vergelijking met 2014

Het aantal gekarteerde populatie is in 2024 groter dan in 2014. De omvang van de grootste populatie lijkt te zijn toegenomen. De ontdekking van de 3 kleinere populaties kan een waarnemerseffect zijn.

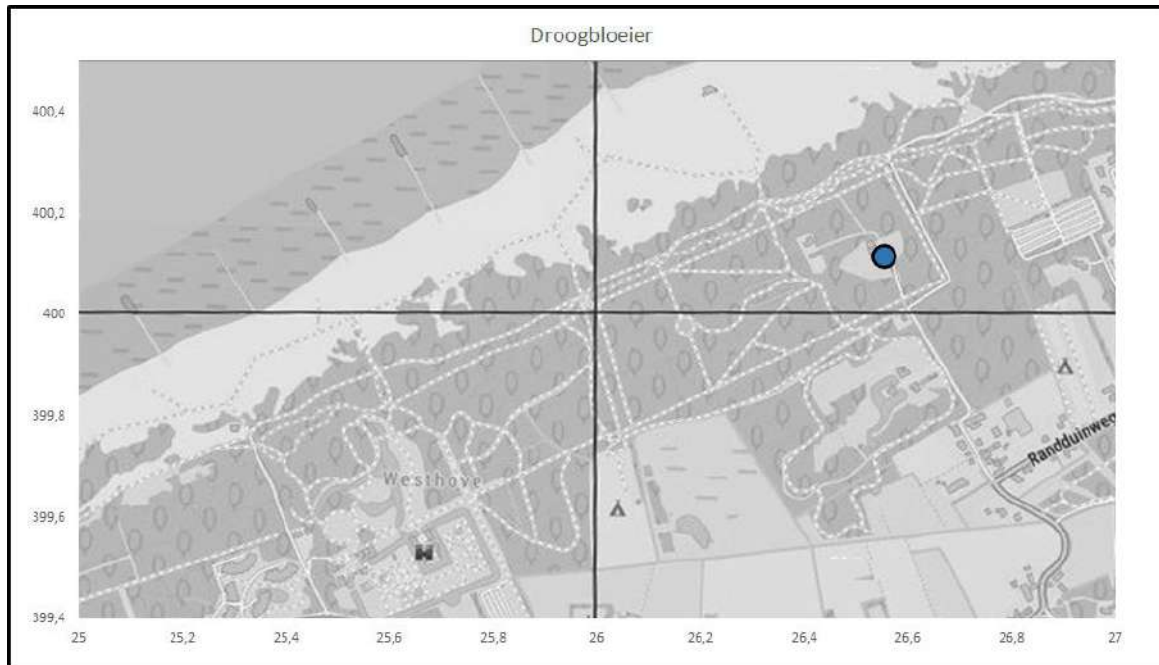
Boszegge (2015, Anton van Haperen)

Colchicum byzantinum

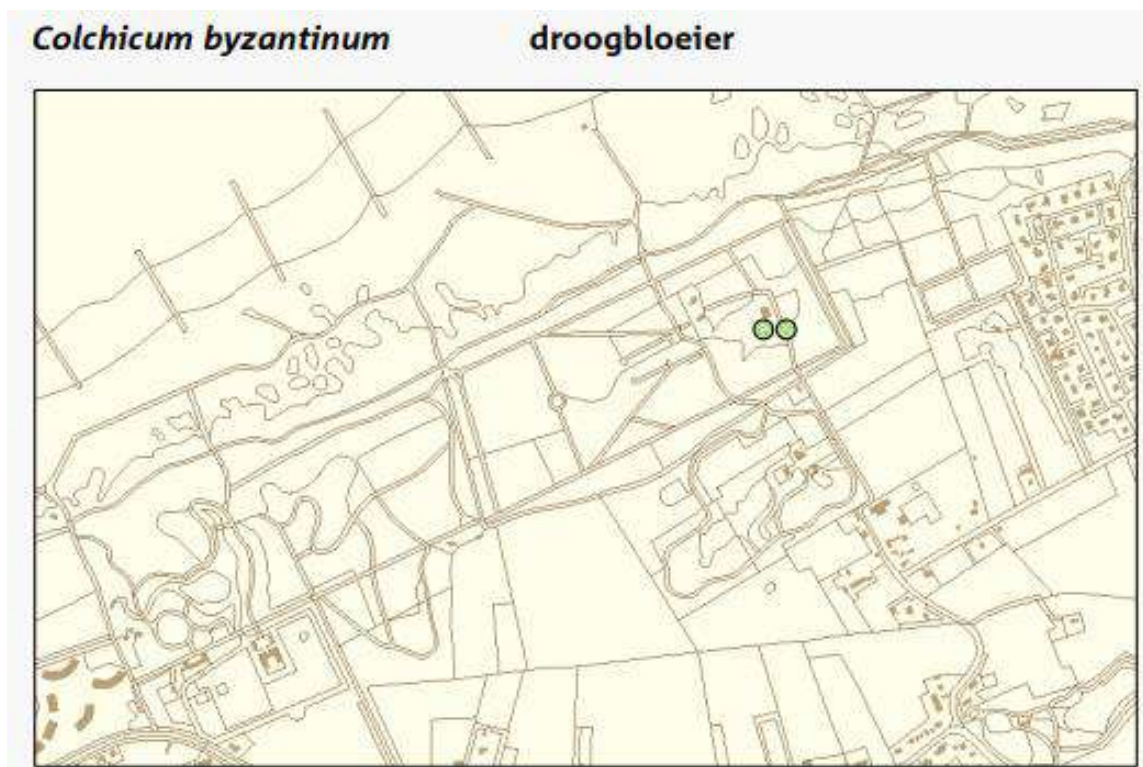
Droogbloeier

Voorkomen

Droogbloeier is een 'zeldzame soort' (Verspreidingsatlas). komt landelijk gezien weinig voor. Op Walcheren zijn diverse locaties bekend waarvan het overgrote deel als 'niet wild' is gekarteerd.

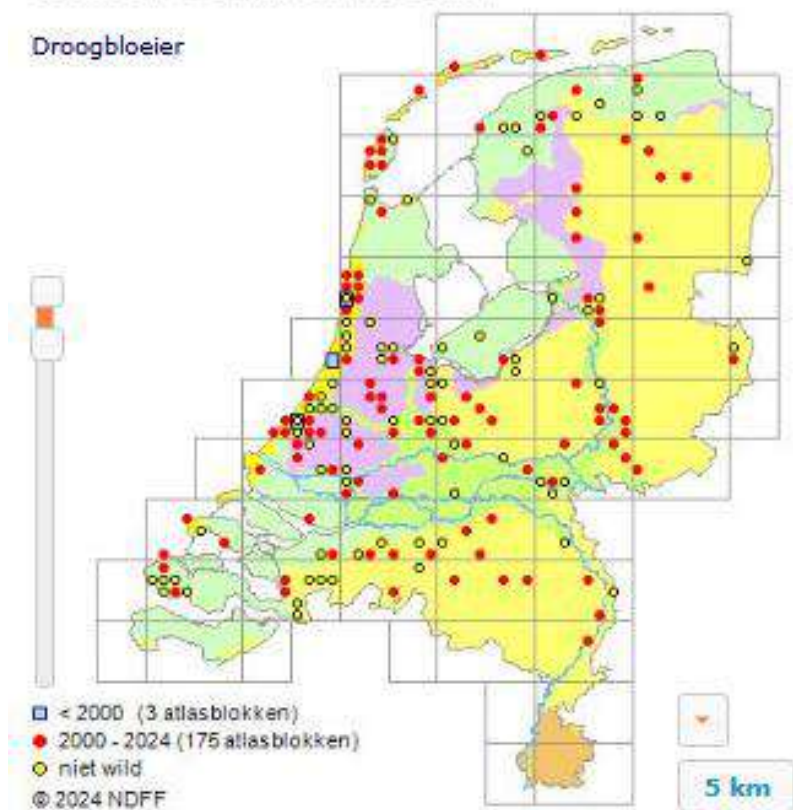
Waarneming van Droogbloeier 2024

Waarneming van Droogbloeier 2014

Colchicum byzantinum Ker Gawl.

Droogbloeiër

Droogbloeiër			
2024		2014	
Telwijze: FLORON-klasse		populatie	
A (1)	0	1	1
B (2-5)	0	5	0
C (6-25)	0	10	0
D (26-50)	1	20	0
		25	0
E (51-500)	0	50	0
		100	0
		200	0
		250	0
F (501-5000)	0	500	0
G (> 5001)	0	2000	0
		10000	0

Droogbloeiër komt voor in de tuin van Berkenbosch. Het gaat om een redelijke populatie, die duidelijk verwilderd (exemplaren van verschillende grootte).

Vergelijking met 2014

In 2014 is de soort op 2 locaties gekarteerd met slechts 1 exemplaar. Blijkbaar is er geen inschatting gemaakt van het feitelijke aantal, maar alleen van de aanwezigheid van 2 groeiplaatsen. In 2024 is het aantal ingeschat op 25 tot 50.

De soort lijkt ten opzichte van 2014 iets te zijn toegenomen in aantal. Het betreft het gazon van de tuin van Berkenbosch. Blijkbaar wordt deze soort met het maaien van het gras gespaard.

Of er feitelijk sprake is van een toename kan niet worden gezegd. Wel valt op dat de huidige populatie zowel clusters van planten omvat als kleine solitaire planten. ER is duidelijk sprake van verjonging.

Droogbloeië in het gazon van Berkenbosch (23 maart 2024, Justus van den Berg)

Lelietje-van-dalen, 24 maart 2024, Justus vanden Berg)

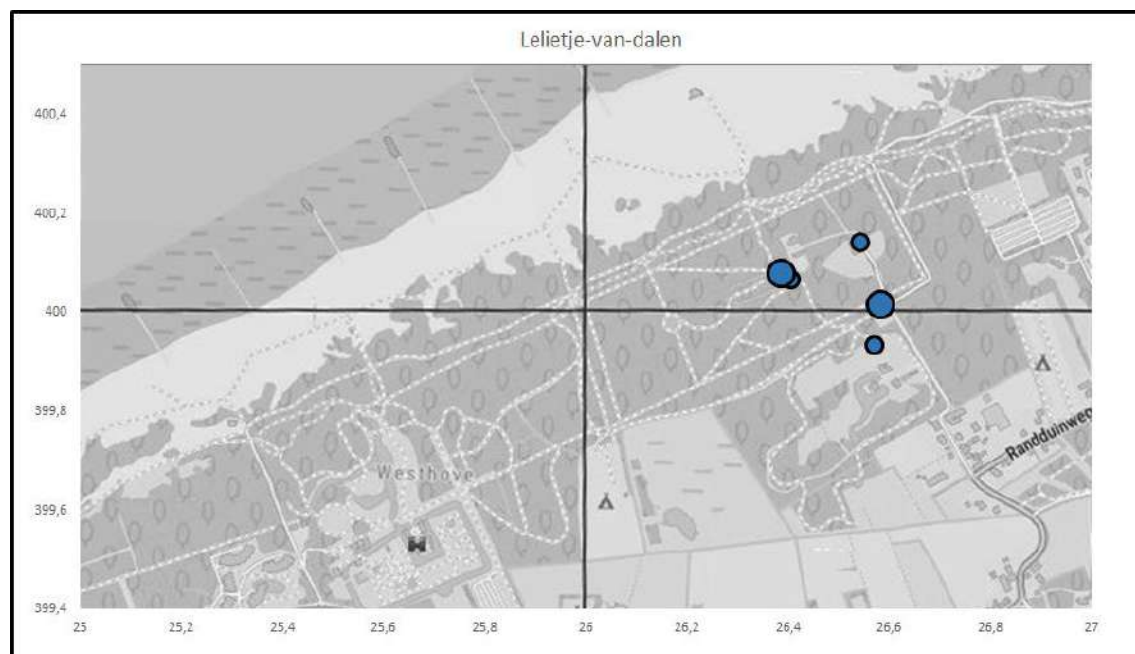
Lelietje-van-dalen, (3 april 2024, Justus vanden Berg)

Convallaria majalis

Lelietje-van-dalen

Voorkomen

Lelietje-van-dalen is landelijk een 'algemene soort' in bossen op droge, zure grond (Verspreidingsatlas).

Waarneming van Lelietje-van-dalen 2024

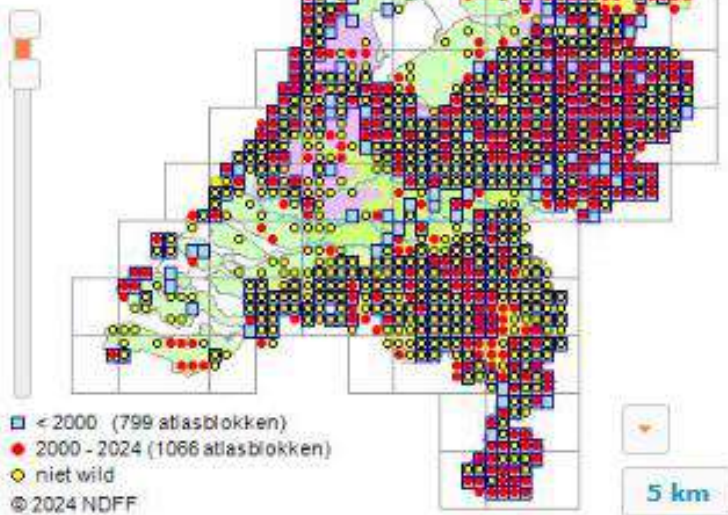

Waarneming van Lelietje-van-Dalen 2014

Convallaria majalis L.

Lelietje-van-dalen

Coörd: 27-396
Km-hok: 48-12-43

Lelietje-van-dalen			
2024		2014	
Telwijze: m ²		aantal	
A (1)	1	1	0
B (2-5)	2	5	0
C (6-25)	1	10	0
D (26-50)	0	20	0
	0	25	0
E (51-500)	0	50	0
		100	1
		200	0
		250	0
F (501-5000)	0	501	1
G (> 5001)	0	5001	1
		10000	0

In Berkenbosch zijn in 2024 drie grote populaties waargenomen en op Duinbeek een zeer kleine populatie.

Vergelijking met 2014

In 2024 zijn 4 populaties gekarteerd met maximaal 25 m². In 2014 is één populatie gekarteerd met meer dan 100 exemplaren. Hier is het verschil in telwijze tussen de twee inventarisaties duidelijk waarneembaar en maakt een vergelijking op grond van het aantal feitelijk niet mogelijk. Een oppervlakte van 6-25m² kan makkelijk 100-200 exemplaren omvatten (of zelfs meer dan). Oppervlakten en aantallen zijn dus niet makkelijk te vergelijken, maar het gaat wel om dezelfde populatie.

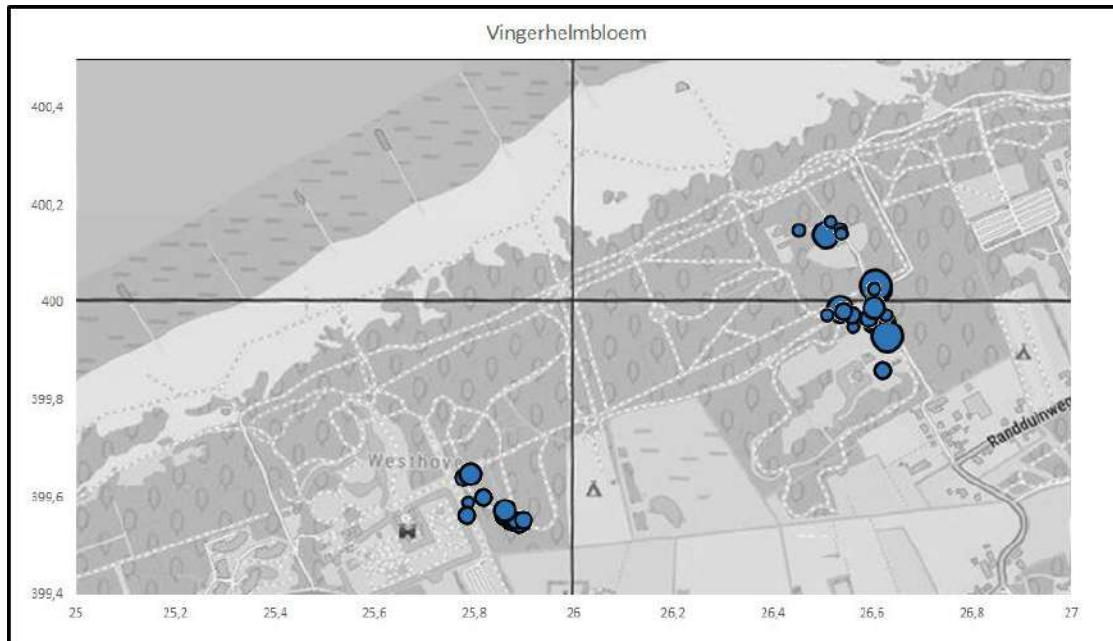
Ten opzichte van 2014 is er een nieuwe grote populatie bij Berkenbosch. Deze is destijds waarschijnlijk over het hoofd gezien. De nieuwe populatie bij Duinbeek is beperkt van omvang en kan een recente vestiging zijn.

Corydalis solida

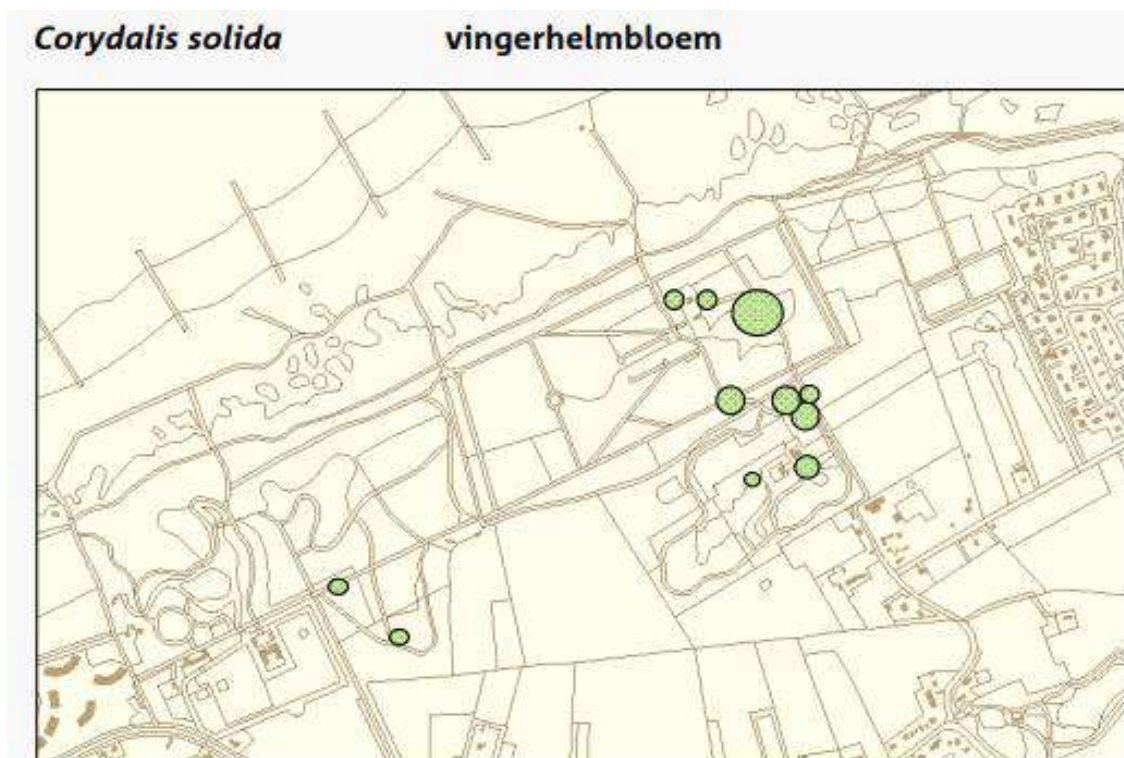
Vingerhelmbloem

Voorkomen

Vingerhelmbloem is landelijk een 'vrij zeldzame soort' (Verspreidingsatlas). In Zeeland komt de soort voor op Walcheren en de Kop van Schouwen.

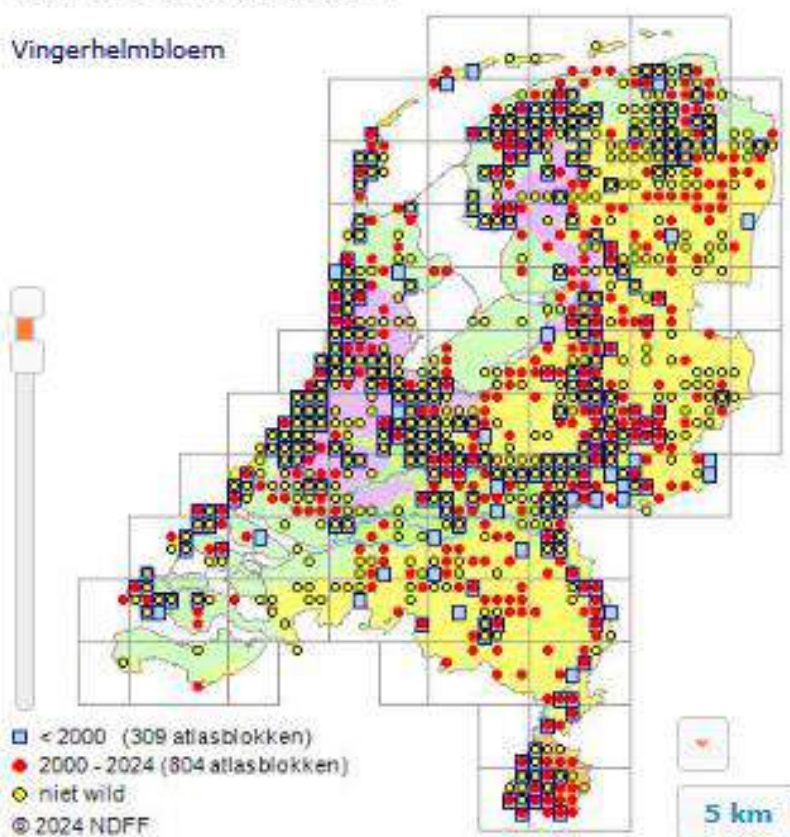
Waarneming van Vingerhelmbloem 2024

Waarneming van Vingerhelmbloem 2014

Corydalis solida (L.) Clairv.

Vingerhelmbloem

Vingerhelmbloem			
2024		2014	
Telwijze: FLORON klasse		aantal	
A(1)	0	1	5
B (2-5)	10	2	1
C (6-25)	17	5	2
		10	0
		20	1
D (26-50)	3	25	0
		30	0
		50	2
E (51-500)	6	100	1
		200	1
		500	0
F (501-5000)	5	1000	0
G (> 5001)	0	10000	0

Vingerhelmbloem heeft in 2024 een aantal grote populaties in het oostelijke deel van Randduin (niet op het kaartje aangegeven), Berkenbosch en Duinbeek. Hier is duidelijk sprake van een grote en stabiele populaties. Tevens zijn er diverse kleine populaties.

Daarnaast zijn er in Westhove een paar kleine populaties. Het lijkt erop dat deze zich kunnen handhaven maar dat er niet duidelijk sprake is van een uitbreiding.

Vergelijking met 2014

In 2024 zijn er 41 populaties gekarteerd, terwijl er in 2014 in totaal 13 populaties zijn waargenomen.

Er lijkt een uitbreiding van het aantal populaties op Westhove en Duinbeek te zijn.

Nieuw is de grote populatie in Randduin (niet op de kaart). Deze ligt in een wegberm aan de rand van de bebouwing. Blijkbaar zijn licht en beheer hier gunstig voor deze soort. Deze populatie is in 2014 niet vermeld maar zal toen ongetwijfeld aanwezig zijn.

A. van Haperen geeft aan dat de soort hier al rond 1990 groeide. Het aantal exemplaren is hier in de tussentijd wel wat toegenomen.

In 2024 zijn er 5 populaties met meer dan 500 exemplaren, terwijl erin in 2014 slechts 4 populaties waren met meer dan 50 soorten. Mogelijk zijn deze grote verschillen toch een waarnemerseffect, want het is een soort die zich niet snel verspreid.

Vingerhelmbloem op Berkenbosch (23 maart 2024, Justus van den Berg)

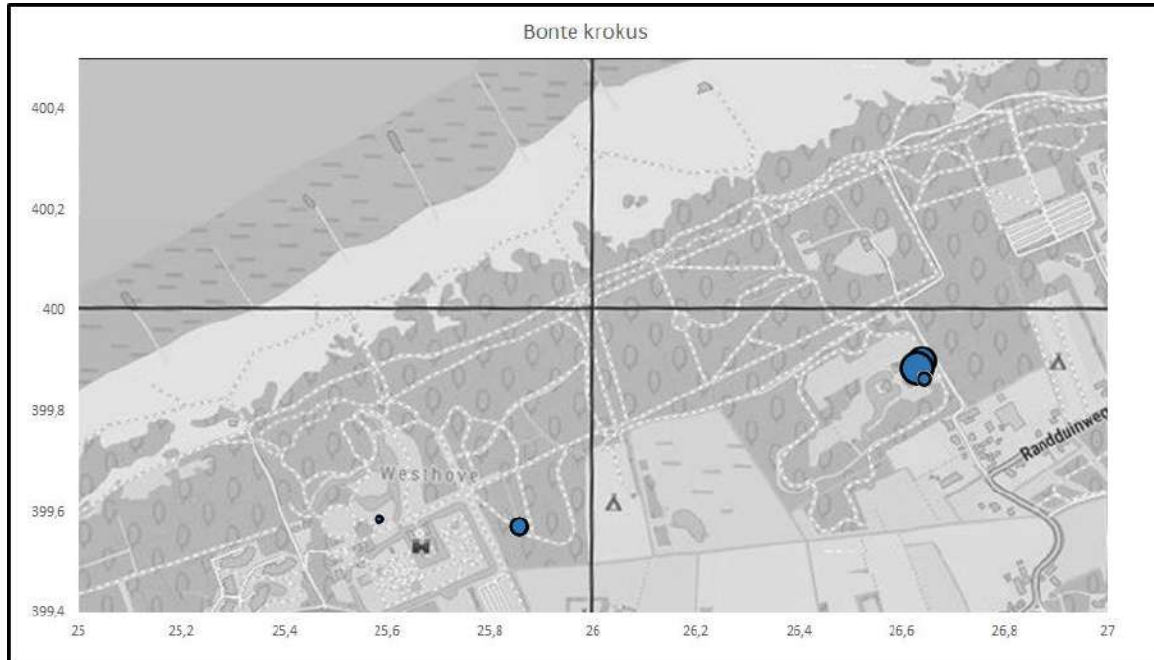
Vingerhelmbloem (16 maart 2024, Gerard Kerpel)

Crocus vernus

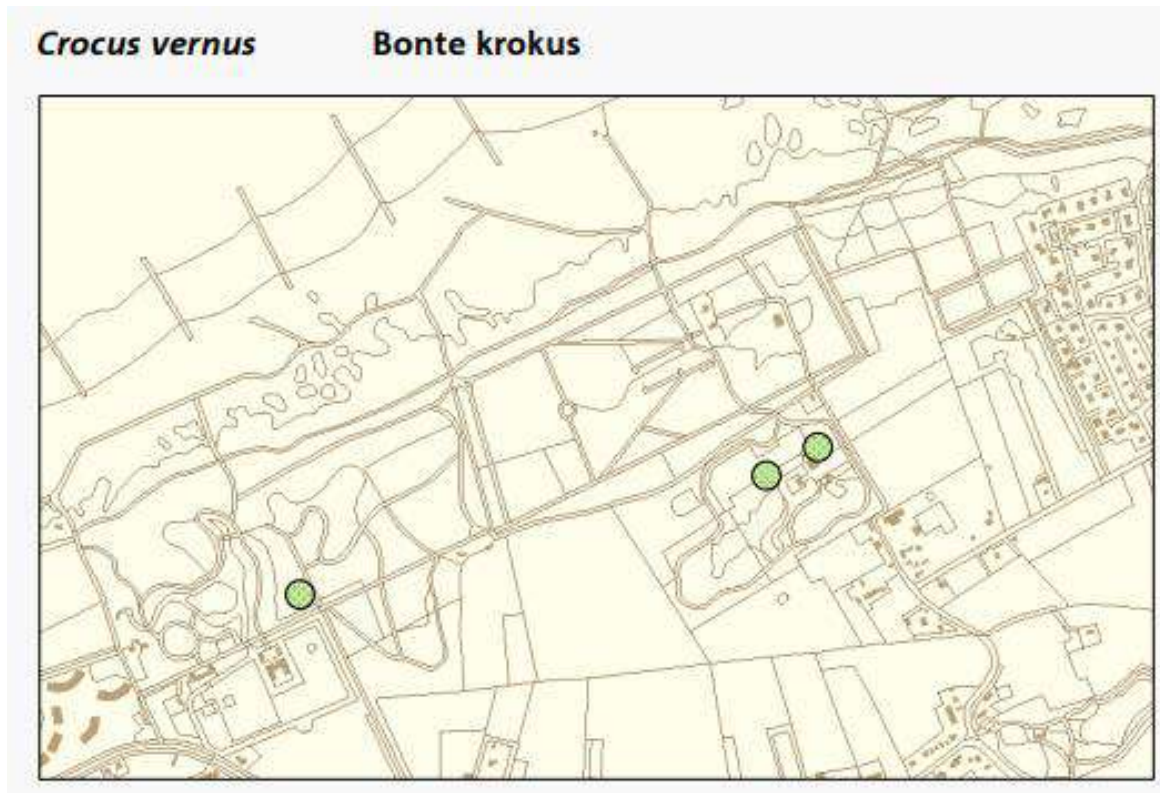
Bonte krokus

Voorkomen

Bonte krokus is landelijk een 'algemene soort' (Verspreidingsatlas).

Waarneming van Bonte krokus 2024

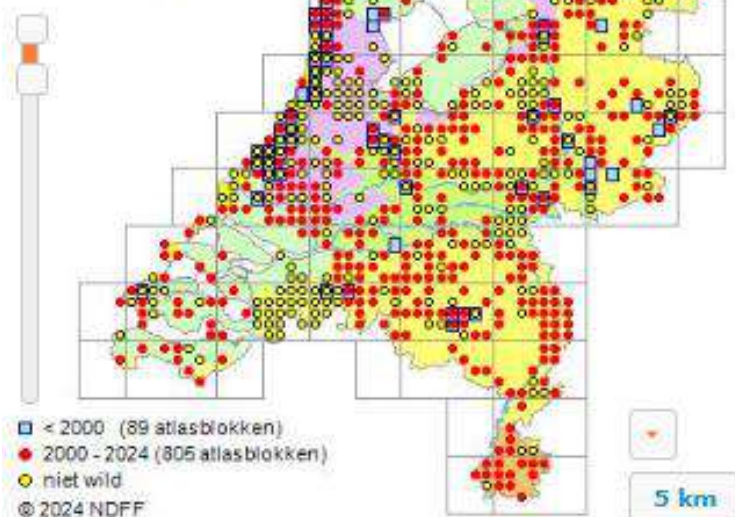

Waarneming van Bonte krokus 2014

Crocus vernus (L.) Hill

Bonte krokus

Coörd: 227-449
Km-hok: 41-12-13

Bonte krokus				
2024			2014	
Telwijze: FLORON			groeiplaats	
klasse				
A(1)	0		1	2
B (2-5)	2		2	0
C (6-25)	1		5	0
D (26-50)	0		10	0
E (51-500)	1		20	0
F (501-5000)	1		25	0
G (> 5001)	0		30	0
			50	0
			100	0
			1000	0

Op een beperkt aantal plekken komt de Bonte krokus voor. Dit is op Duinbeek (oprijlaan) en Westhove. De omvang van de populaties is gering. Het betreft diverse kleuren, dus waarschijnlijk diverse cultivars.

Bonte krokus (2015, Anton van Haperen)

Vergelijking met 2014

De Bonte krokus in is 2024 op 6 locaties waargenomen, met een maximum aantal van meer dan 500.

Het kaartbeeld van 2014 geeft 3 populaties, maar er zijn geen gegevens over de omvang van de populaties.

De situatie lijkt vergelijkbaar met die van 2014 al zijn er groeiplaatsen op andere locaties gekarteerd.

Crocus tommasinianus

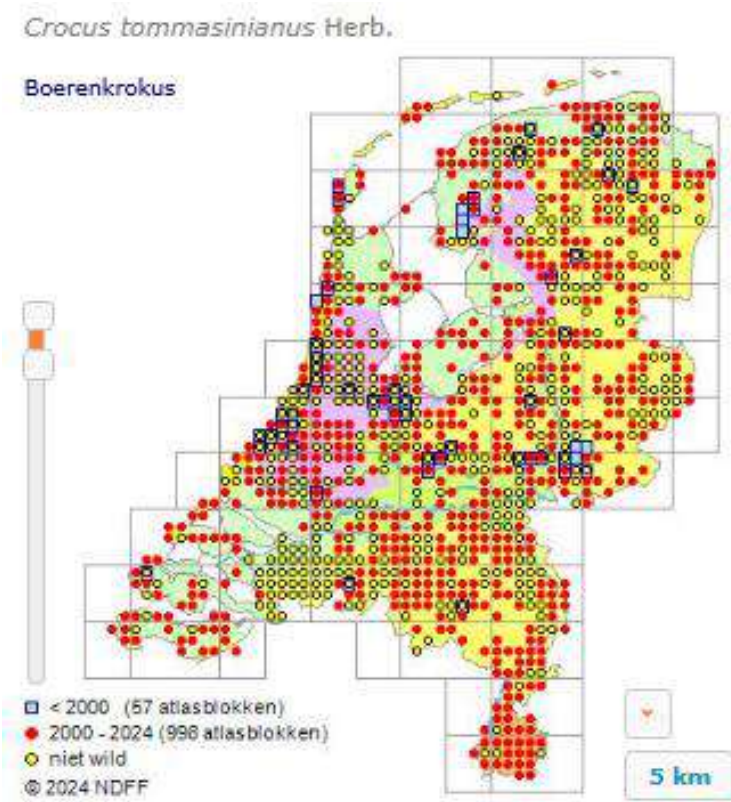
Boeren krokus

Voorkomen

Boerenkrokus is landelijk een ‘algemene soort’, die ook in Zeeland geregeld voorkomt (Verspreidingsatlas).

Waarneming van Boerenkrokus 2024

Boerenkrokus	
Telwijze: FLORON klasse	2024
a(1)	0
B (2-5)	1
C (6-25)	1
D (26-50)	1
E (51-500)	0
F (501-5000)	1
G (> 5001)	0

Op diverse plekken, zoals Duinbeek en Westhove komen kleine populaties voor van de Boerenkrokus. Hoogste klasse is C (6 tot 25).

Vergelijking met 2014

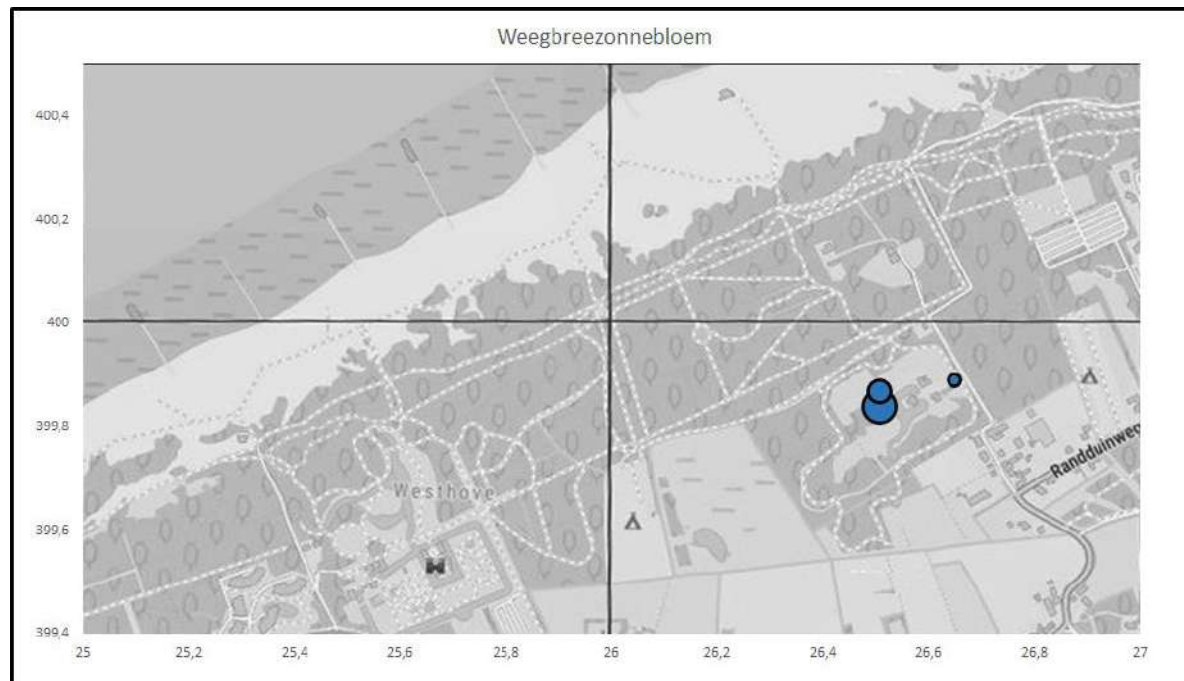
De Boeren krokus is in 2024 op 4 plekken waargenomen met de grootste populatie meer dan 500. Deze soort is in 2014 niet afzonderlijk vermeld, maar zal wel aanwezig zijn geweest, waarschijnlijk uitgezonderd de groeiplaats in de laan bij Westhove. Deze is recent aangeplant.

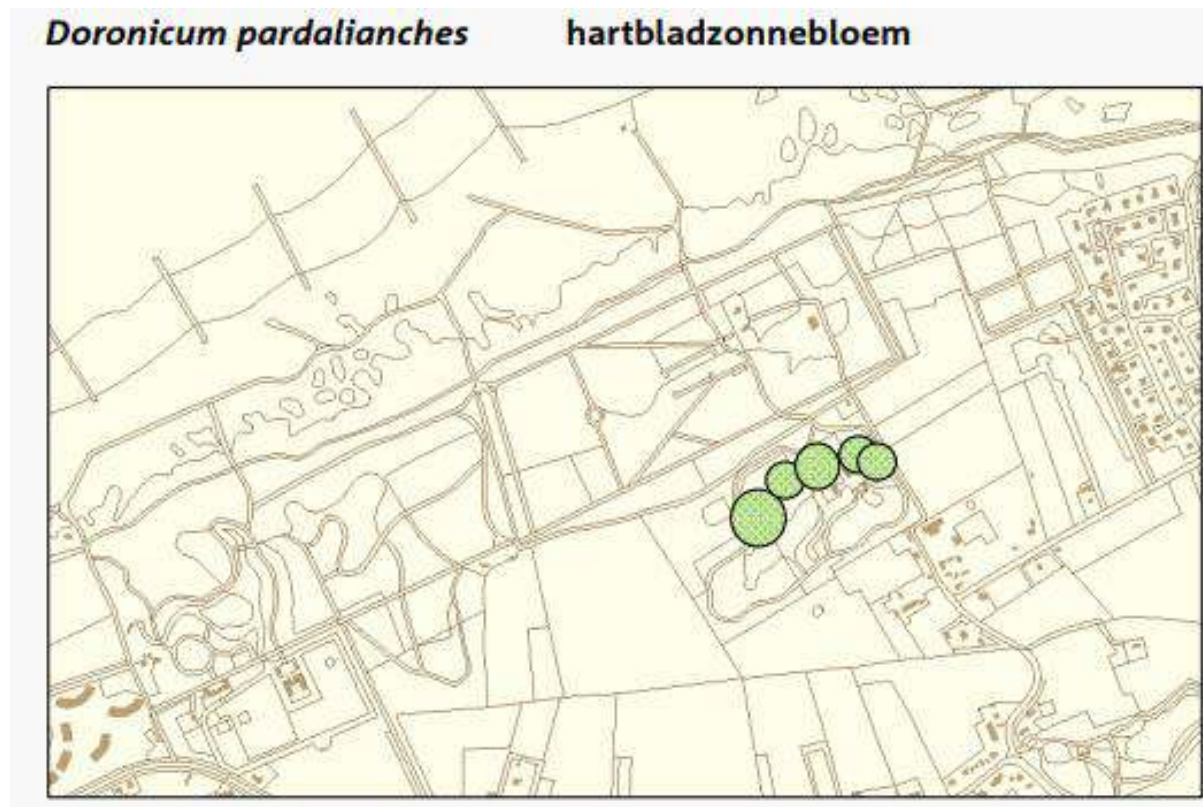
Boerenkrokus (10 februari 2024, Gerard Kerpel)

Voorkomen

Weegbreezonnebloem is landelijk een 'zeldzame soort' (Verspreidingsatlas).

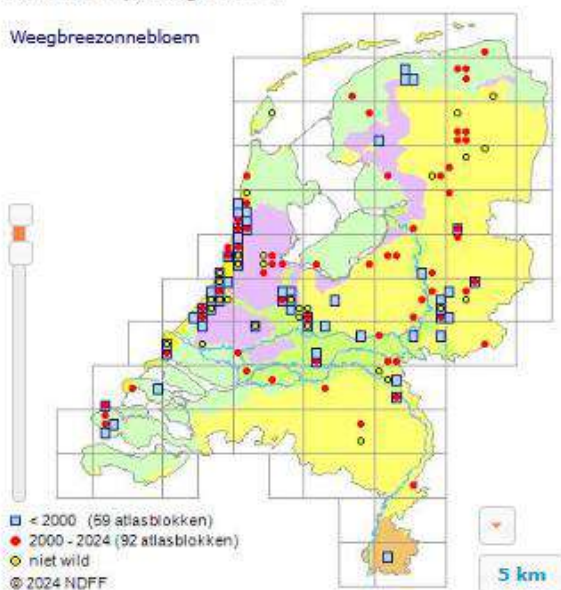
Waarneming van Weegbreezonnebloem 2024

Waarneming van Hartbladzonnebloem 2014

Doronicum plantagineum L.

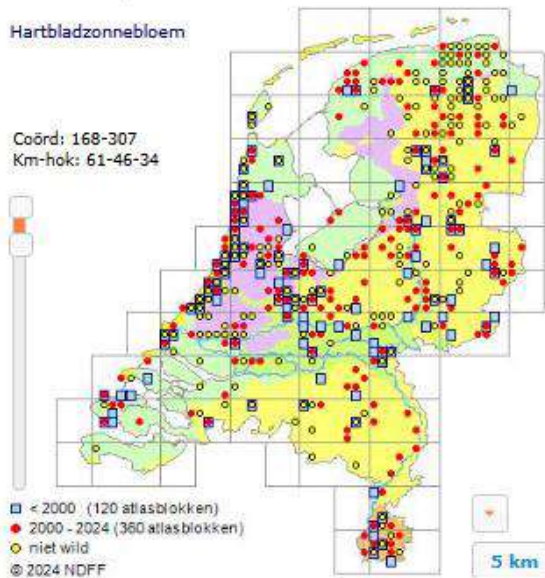
Weegbreezonnebloem

Doronicum pardalianches L.

Hartbladzonnebloem

Coörd: 168-307
Km-hok: 61-46-34

Weegbreezonnebloem komt allen voor op Duinbeek. Er zijn diverse populaties in de zoom van de beplanting en langs de oprijlaan. De eigenaar heeft aangegeven dat hij wel eens wat zaad op een andere locatie heeft uitgestrooid.

In 2014 werd de soort benoemd als Hartbladzonnebloem (en goedgekeurd) en in 2024 tot Weegbreezonnebloem gedetermineerd (determinatie Anton van Haperen). Er is materiaal verzameld en naar Leiden opgestuurd om te bepalen welke soort het feitelijk is.

Vergelijking met 2014

Op grond van onze waarnemingen in 2024 lijken de huidige locaties vergelijkbaar met die van 2014. Het aantal populaties is in 2024 minder, maar die hebben we in het veld inderdaad niet allemaal ingevoerd, dus dat is een waarnemerseffect.

De soort is dus wel anders gedetermineerd.

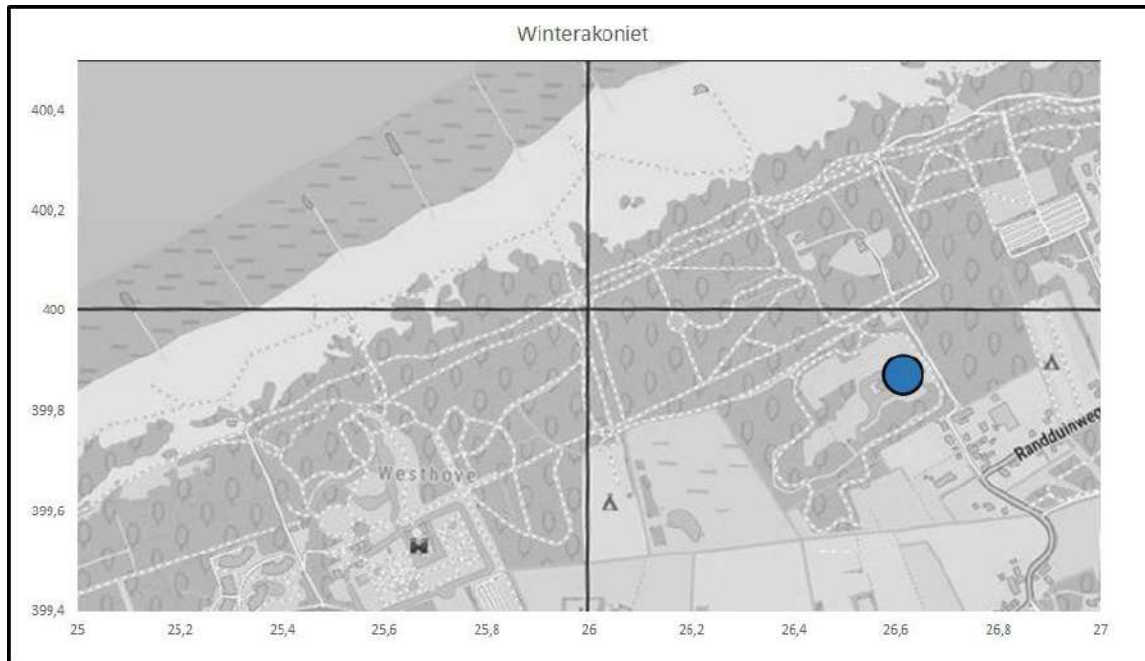
Weegbreezonnebloem (7 mei 2024, Gerard Kerpel)

Eranthis hyemalis

Winterakoniet

Voorkomen

Winterakoniet is landelijk een 'vrij zeldzame soort' (Verspreidingsatlas).

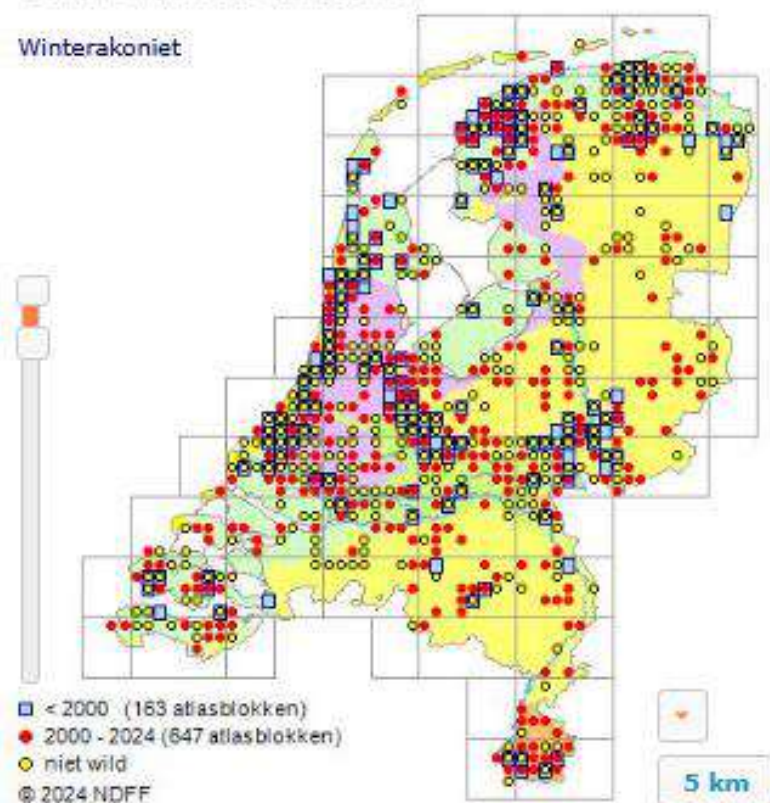
Waarneming van Winterakoniet 2024

Waarneming van Winterakoniet 2014

Eranthis hyemalis (L.) Salisb.

Winterakoniet

Winterakoniet			
2024		2014	
Telwijze: FLORON klasse		aantal	
a(1)	0	1	1
B (2-5)	0	2	2
C (6-25)	0	5	1
D (26-50)	0	10	3
		20	0
		25	0
		30	0
E (51-500)	0	50	0
		100	
		200	1
		500	0
F (501-5000)	1	1000	0
G (> 5001)	0	10000	0

Winterakoniet is tijdens de bloei goed vindbaar, maar ook daarna nog duidelijk herkenbaar. In de Manteling komt deze soort in 2024 alleen maar voor langs de korte oprijlaan van buitenplaats Duinbeek. Het betreft hier een grote groeiplaats (>500) in combinatie met Gewoon sneeuwkllokje.

Vergelijking met 2014

De populatie bij Duinbeek lijkt vergelijkbaar.

In 2014 is Winterakoniet ook nog gevonden bij de fietsenstalling van Westhove. Het was een kleine populatie (info Henk Remijn). Deze populatie is, ondanks gericht zoeken, niet meer vastgesteld. De vegetatie is daar ook sterk verruigd met bramen, dus zeer waarschijnlijk verdwenen.

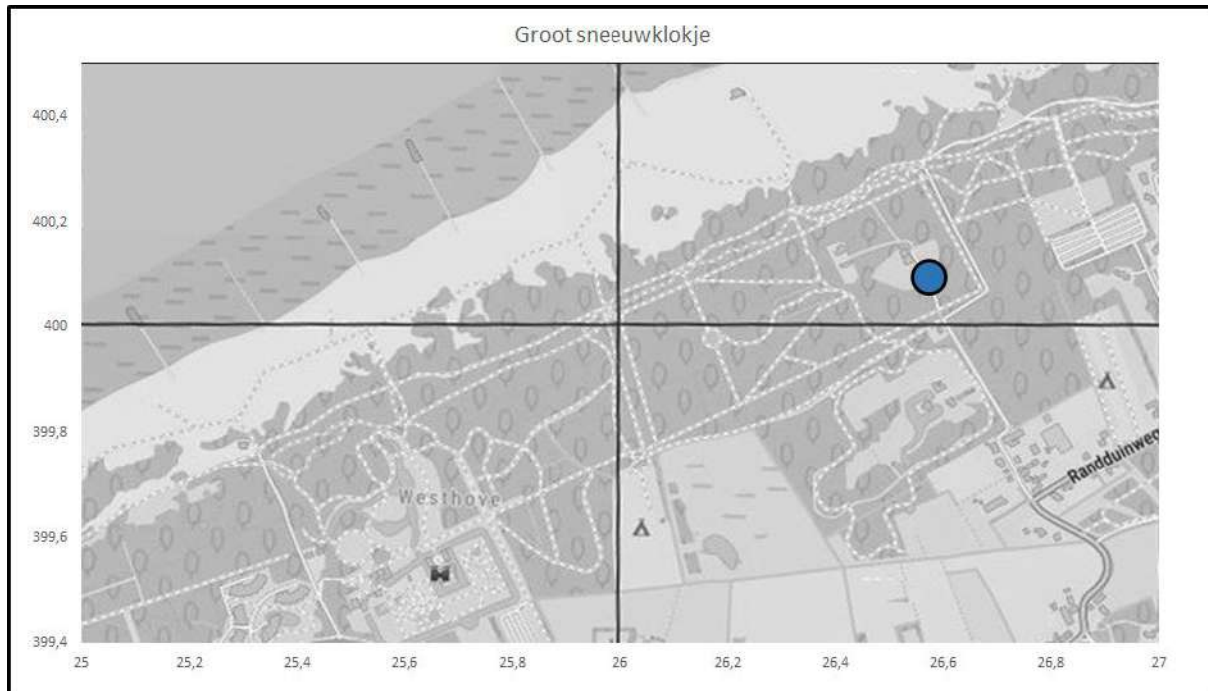
Winterakoniet op Duinbeek (17 februari 2024, Justus van den Berg)

Galanthus elwesii

Groot sneeuwkllokje

Voorkomen

Groot sneeuwkllokje is een 'vrij zeldzame soort' (Verspreidingsatlas).

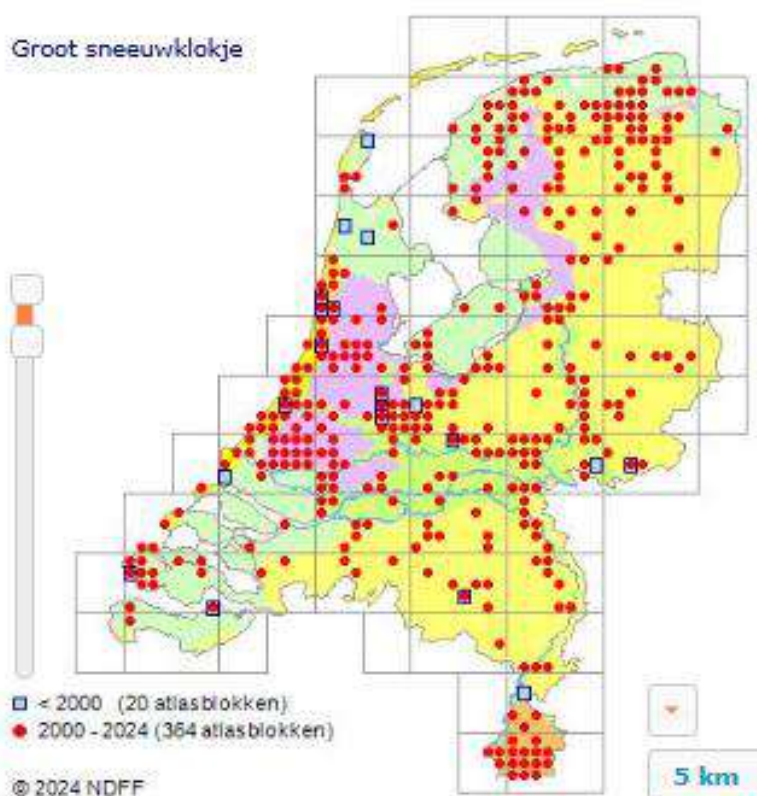
Waarneming van Groot sneeuwkllokje 2024

Waarneming van Groot sneeuwkllokje 2014

Galanthus elwesii Hook. f.

Groot sneeuwkllokje

Groot sneeuwkllokje			
2024		2014	
Telwijze: FLORON			aantal
klasse			
A (1)	0	1	0
B (2-5)	0	5	0
C (6-25)	0	10	1
D (26-50)	0	20	0
		25	1
		50	1
E (51-500)	1	100	0
		250	0
		500	0
F (501-5000)	0	1000	0
		10000	0
G (> 5001)	0		

Het Groot sneeuwkllokje is vooral door de veel bredere bladeren en de grijs- of blauwgroene onderzijde van de bladeren te onderscheiden van het Gewoon sneeuwkllokje.

Er is in 2024 slechts één populatie waargenomen langs de oprijlaan van Berkenbosch. Deze had een beperkte omvang.

Vergelijking met 2014

In 2024 is de soort slechts op één locatie waargenomen met meer dan 50 exemplaren. In 2014 zijn 3 populaties gekarteerd, waarvan één meer dan 50 exemplaren. In 2014 was er nog een populatie aan de noordkant van Duinbeek. Deze groeiplaats is, ondanks gericht zoeken, niet gevonden.

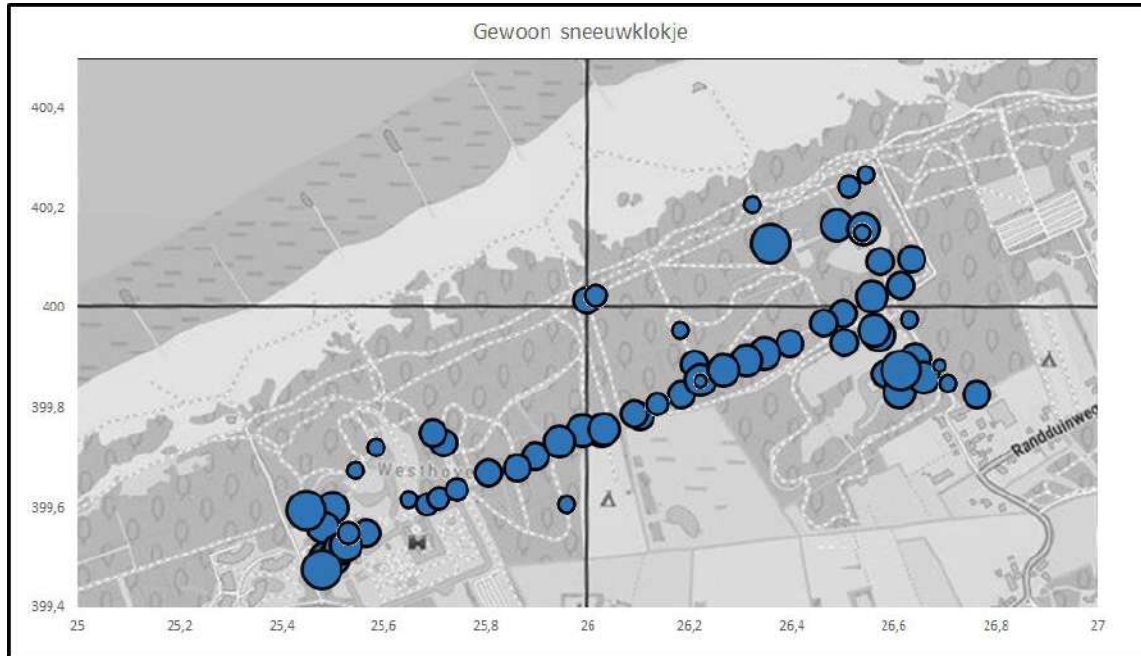
De omvang van de populatie bij Berkenbosch is niet toegenomen. De populatie bij Duinbeek is zeer waarschijnlijk verdwenen.

Galanthus nivalis

Gewoon sneeuwkllokje

Voorkomen

Gewoon sneeuwkllokje is landelijk een 'algemene soort' (Verspreidingsatlas).

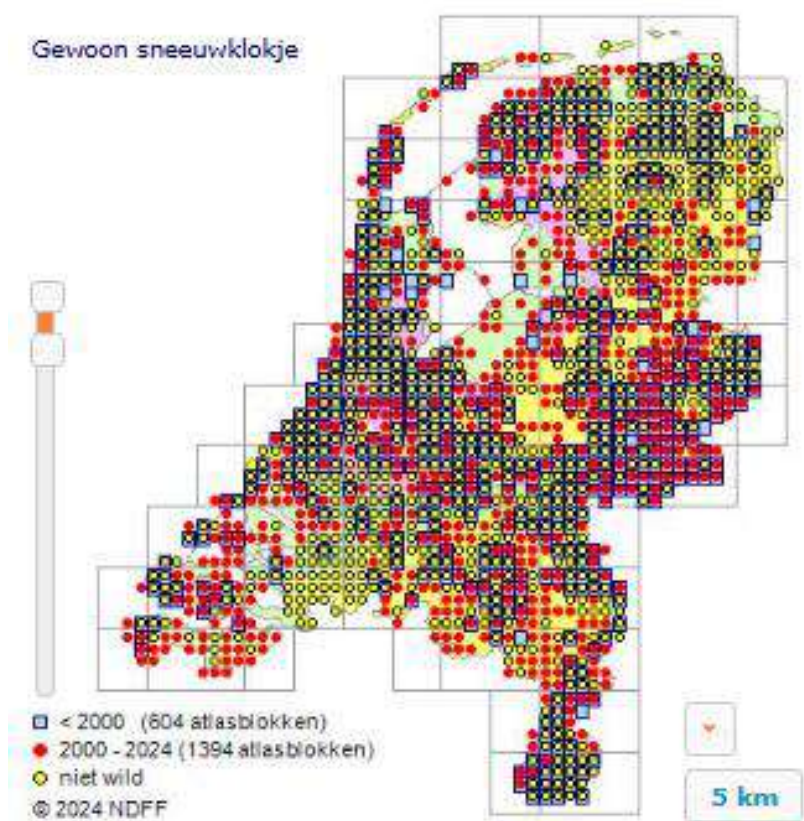
Waarneming van Gewoon sneeuwkllokje 2024

Waarneming van Gewoon sneeuwkllokje 2014

Galanthus nivalis L.

Gewoon sneeuwkllokje

Sneeuwkllokjes 2024 en 2014

	2024			2014	
Telwijze: FLORON klasse	frequentie	Minimaal aantal exemplaren		Aantal exemplaren	Minimaal aantal exemplaren
A (1)	2	2		1	1
B (2-5)	1	2			
				20	1
C (6-25)	10	60		25	1x 25 1 x 30
D (26-50)	8	208		50	2
E (51-500)	21	1071		100	2x 100 1x 300
F (501-5000)	22	11022		500	9
				1000	8
G (> 5001)	4	20004		10000	3
Aantal populaties en aantal exemplaren	68	32369			29
					43175

Gewoon sneeuwklokje komt massaal voor op de Manteling. Vooral in het westelijke deel van Westhove en rond de gebouwen van Berkenbosch en Duinbeek zijn zeer grote populaties aanwezig. Er is duidelijke sprake van verwildering. Gezien de omvang van sommige groeiplaatsen gaat het soms om oude populaties. In totaal zijn er 68 populaties vastgelegd, waarvan 4 meer dan 5.000 exemplaren en 22 tussen de 501-5000 exemplaren. Dit geeft een goed beeld van de omvangrijke groeiplaatsen.

Daarnaast is de soort enige tijd geleden ook aangeplant langs de beukenlaan en kastanjelaan. Het zijn hier duidelijk polletjes van 10 tot 15 bloeistengels. Deze staan meer in de zone direct langs het pad dan aan de bosrand.

Er is geen nader onderzoek gedaan naar mogelijke varianten van sneeuwklokjes.

Vergelijking met 2014

In 2024 zijn 68 populaties vastgelegd, terwijl er in 2014 in totaal 29 populaties zijn geïnventariseerd. Er is in 2024 mogelijk gedetailleerder gekarteerd. Het totaal aantal exemplaren is (ogenschijnlijk) vergelijkbaar. Dit is het effect van de verslaglegging van (drie) populaties van 10.000 exemplaren in 2014, terwijl ze in 2024 in de klasse >5000 vallen.

Als voor dat effect wordt gecorrigeerd voor de klassen van 2024 (>5.000 is het maximum) dan is het totaal aantal in 2014 15.000 minder en is er dus duidelijk sprake van een toename van Het aantal exemplaren. In grote lijnen is dit zeer waarschijnlijk een waarnemerseffect. De aanplant langs de lanen geeft echter een duidelijke aanvulling op het verspreidingsbeeld van 2014. De soort komt dus nu om meerder plekken voor dan in 2014, dit als gevolg van het uitplanten langs de lanen.

Gewoon sneeuwklokje (10 februari 2024, Gerard Kerpel)

Gewoon sneeuwkllokje (10 februari 2024, Gerard Kerpel)

“Rechtop staande klok van een Sneeuwklokje. (10 februari 2024, Gerard Kerpel)

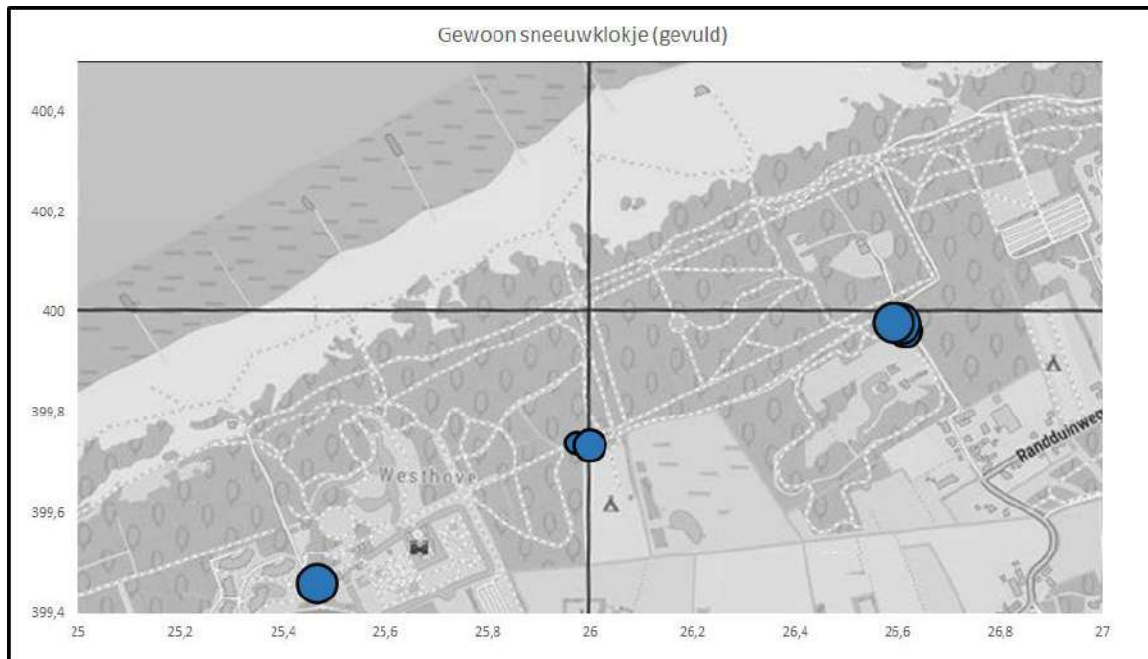
Oudere populaties van Gewoon sneeuwklokje (12 februari 2024, Justus van den Berg)

Galanthus nivalis cv. 'Plenus'

Gewoon gevuld sneeuwkllokje

Voorkomen

Gevuld sneeuwkllokje is landelijk een 'algemene soort' (Verspreidingsatlas).

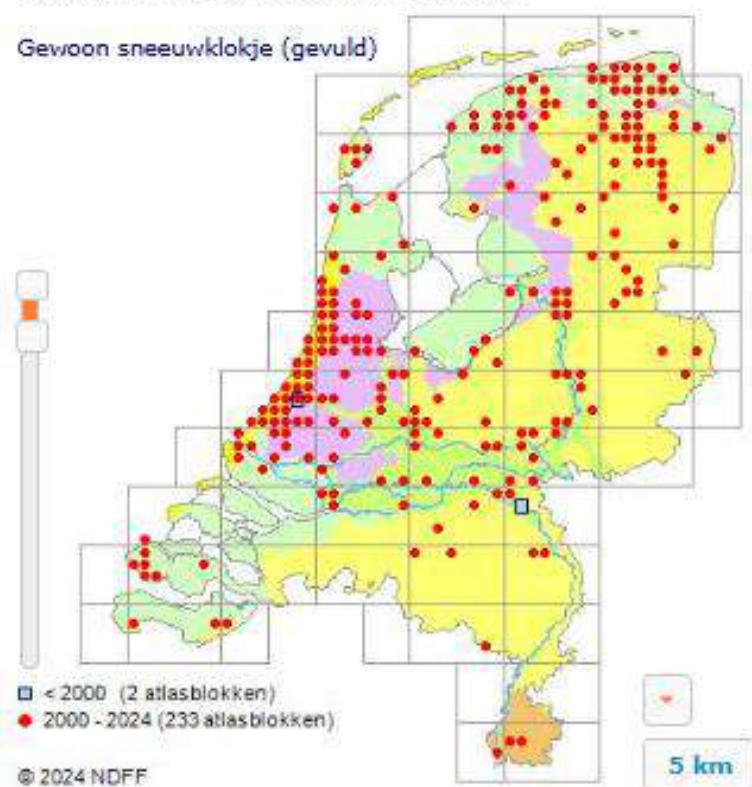
Waarneming van Gewoon gevuld sneeuwkllokje 2024

Waarneming van Gewoon gevuld sneeuwkllokje 2014

Galanthus nivalis f. *pleniflorus* P.D.Sell

Gewoon sneeuwkllokje (gevuld)

Gewoon gevuld sneeuwkllokje				
2024		2014		
Telwijze: FLORON klasse		aantal		
A (1)	0	1	1	
B (2-5)	0	10	0	
C (6-25)	2	20	0	
D (26-50)	1	25	0	
E (51-500)	3	50	1	
		100	0	
		200	1	
F (501-5000)	3	500	0	
		1000	0	
G (> 5001)	0	10000	0	

Het vinden van Gevuld sneeuwkllokje is iedere keer een verrassing, mede omdat het wat anders is dan het Gewoon sneeuwkllokje. De bloeiwijze is toch duidelijk (op afstand) herkenbaar. Er zijn drie grote populaties, waarvan er twee (Westhove en Duinbeek) oud zijn. De derde populatie, in de driehoek op de grens van Westhove en Berkenbosch, is aangeplant en ontwikkelt zich goed.

Daarnaast zijn er bollen uitgeplant langs de lanen. Het gaat hier om nu nog kleine populaties.

Vergelijking met 2014

In 2024 is de soort op 9 plekken gekarteerd, met maximaal meer dan 500 exemplaren (3 populaties). In 2014 zijn er één populatie met 200 exemplaren en daarnaast twee kleinere.

Door de aanplant langs de lanen is er duidelijk sprake van een toename van de populaties. De grote populatie in het bos aan de westkant van Westhove was in 2014 zeker al aanwezig maar is destijds blijkbaar niet gevonden.

Er is sprake van een grotere spreiding van deze soort en duidelijk ook van grotere populaties.

Gewoon 'gevuld' sneeuwklokje (17 februari 2024, Gerard Kerpel)

Stinkend nieskruid (17 februari 2024, Gerard Kerpel)

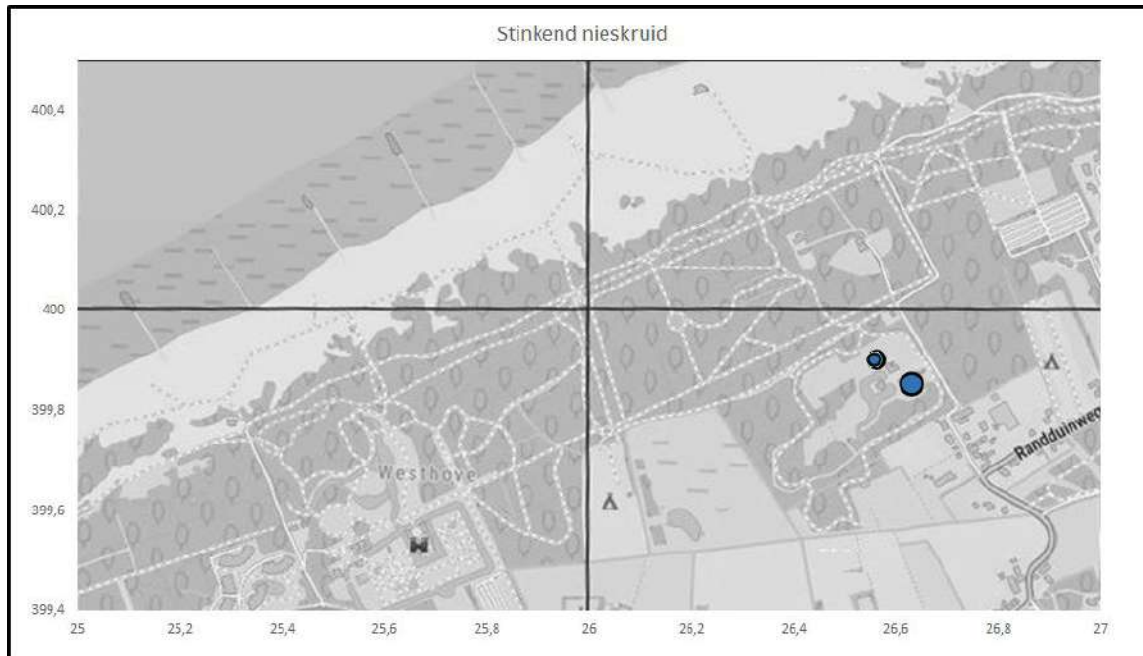
Stinkend nieskruid (17 februari 2024, Justus van den Berg)

Helleborus foetidus

Stinkend nieskruid

Voorkomen

Stinkend nieskruid is landelijk een 'vrij zeldzame soort' (Verspreidingsatlas).

Waarneming van Stinkend nieskruid 2024

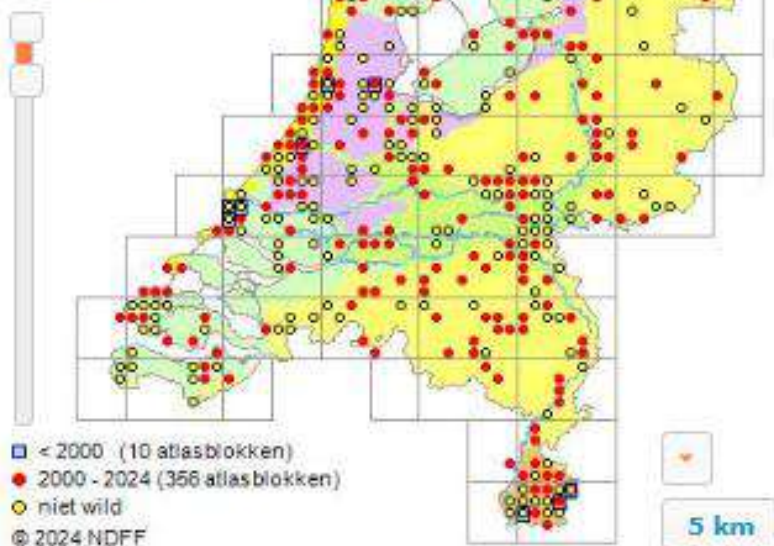

Waarneming van Stinkend nieskruid 2014

Helleborus foetidus L.

Stinkend nieskruid

Coörd: 124-353
Km-hok: 56-55-25

Stinkend nieskruid			
2024		2014	
Telwijze: aantal		aantal	
A (1)	1	1	0
B (2-5)	1	5	0
C (6-25)	1	20	1
D (26-50)	0	25	0
E (51-500)	0	50	0
F (501-5000)	0	100	0
G (> 5001)	0	250	0

Stinkend nieskruid komt in 2024 in de Manteling alleen voor langs het huis van de tuinmanswoning op Duinbeek. Het staat duidelijk in de groenstrook tegen het huis maar verwilderd wel in deze strook. Tevens is er een exemplaar gevonden in de moestuin.

Vergelijking met 2014

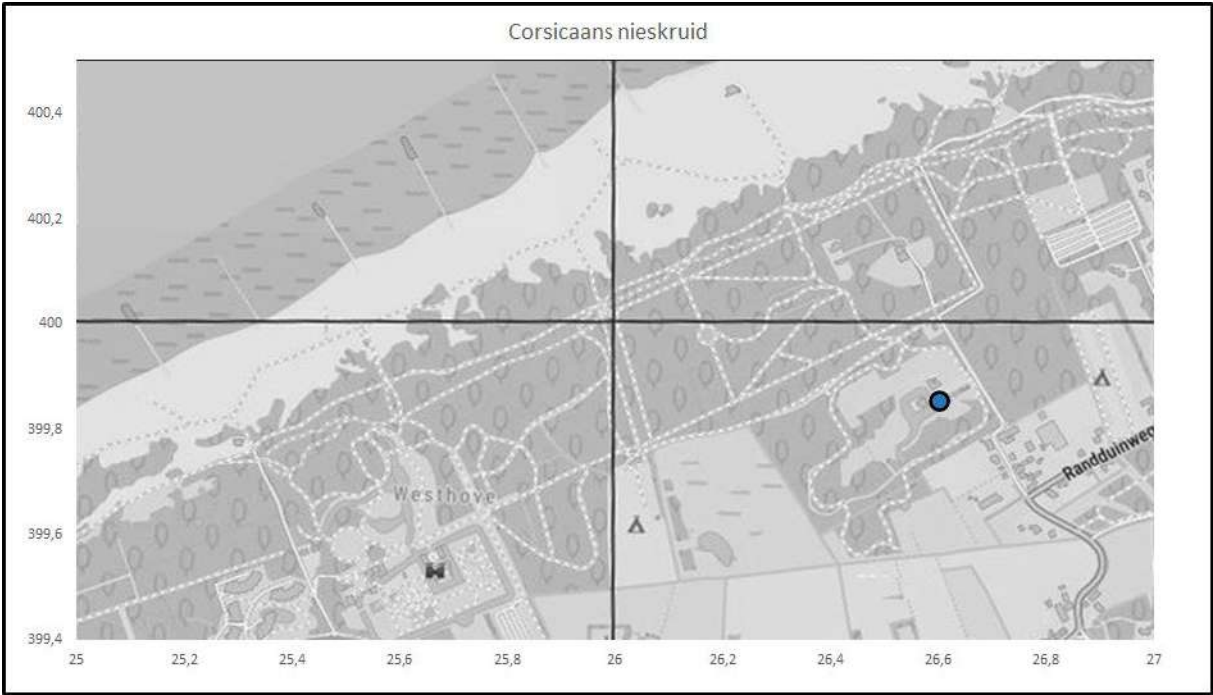
In 2024 is Stinkend nieskruid op 3 locaties waargenomen met maximaal 6-25 exemplaren. In 2014 zijn 20 exemplaren op dezelfde locatie gekarteerd. De nieuw populatie van 2024, in de moestuin, is duidelijk het gevolg van tuinbeheer.

Helleborus argutifolius

Corsicaans nieskruid

Voorkomen

Corsicaans nieskruid is landelijk een ‘zeldzame soort’ (Verspreidingsatlas).

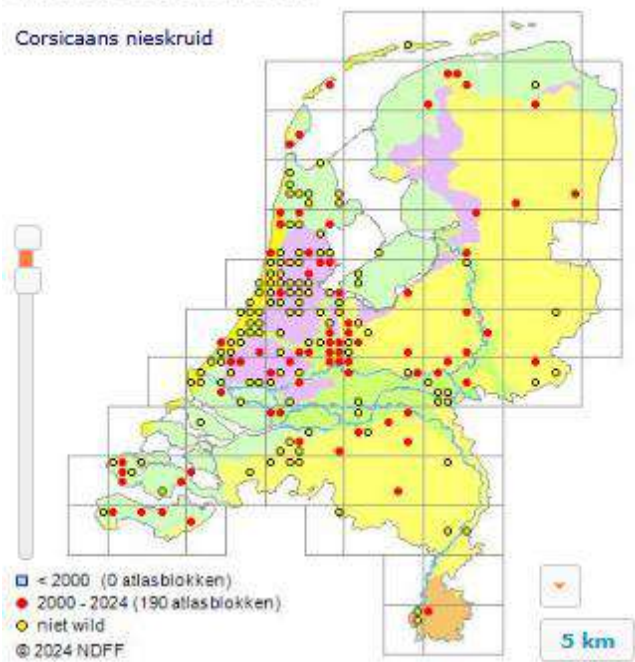

Waarneming van Corsicaans nieskruid 2024

In de tuin van het koetshuis bij Duinbeek staat in 2024 Corsicaans nieskruid. Bij de moestuin van Duinbeek zijn ook verwilderde exemplaren waargenomen (vegetatief, niet meegenomen bij de inventarisatie).

Helleborus argutifolius Viv.

Corsicaans nieskruid

Corsicaans nieskruid			
2024		2014	
Telwijze: FLORON klasse			
A (1)	0	1	0
B (2-5)	1	5	0
C (6-25)	0	20	0
D (26-50)	0	25	0
E (51-500)	0	50	0
F (501-5000)	0	100	0

Vergelijking met 2014

Deze soort is in 2014 niet waargenomen.

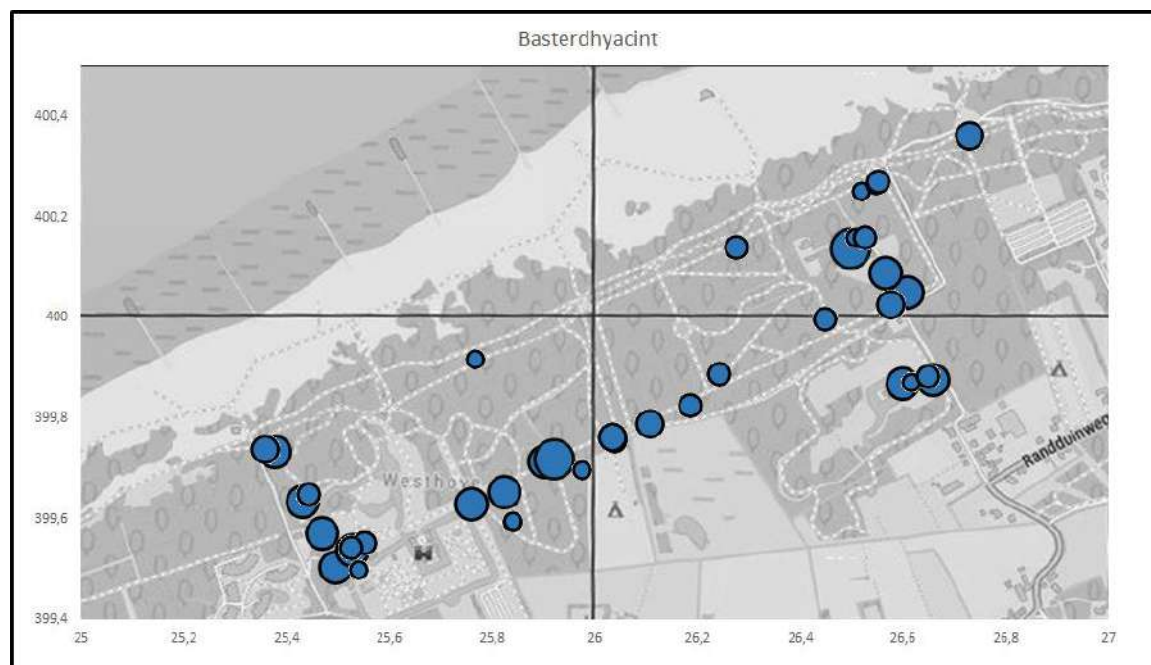
Corsikaans nieskruid op Duinbeek (16 maart 2024, Justus van den Berg)

Hyacinthoides x massartiana

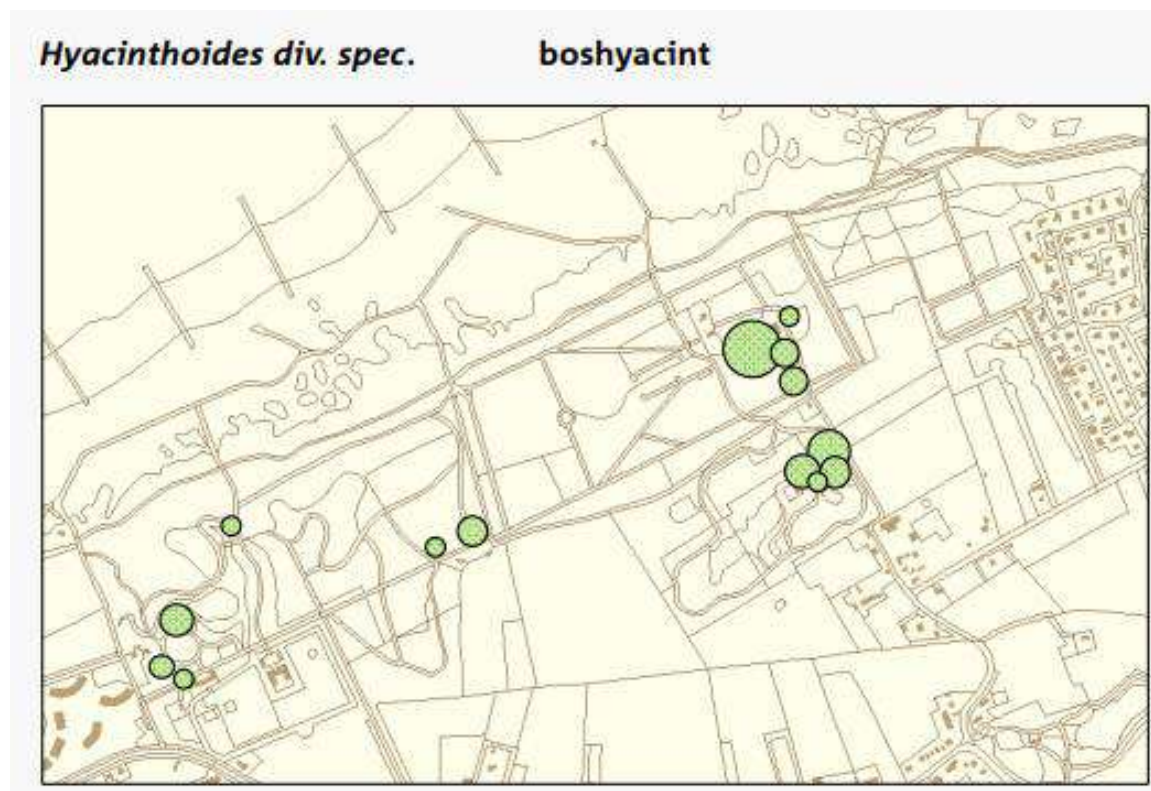
Basterdhyacint

Voorkomen

Landelijk gezien is de Basterdhyacint een 'algemene soort' (Verspreidingsatlas).

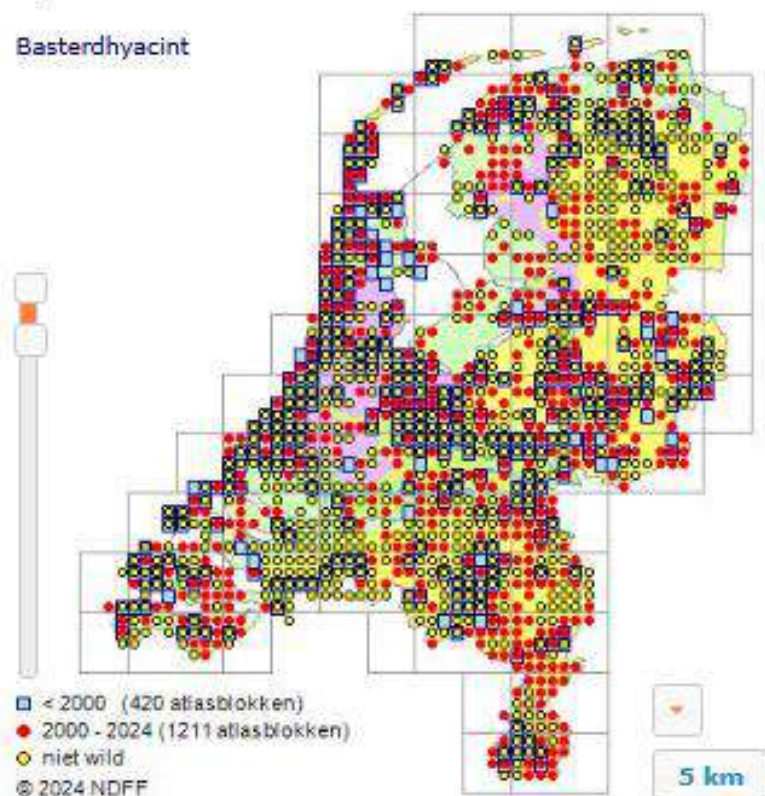
Waarneming van Basterdhyacint 2024

Waarneming van Basterdhyacint 2014

Hyacinthoides x massartiana Geerinck

Basterdhyacint

Basterdhyacint				
Telwijze: bloeistengels		aantal		
	2024		2014	
A (1)	0	1	2	
B (2-5)	9	5	1	
C (6-25)	11	20	1	
D (26-50)	5	25	2	
E (51-500)	12	50	1	
		100	1	
		200	2	
		300	1	
F (501-5000)	2	500	2x500 1x1000 2x2000	
		10000	0	
G (> 5001)	0			

Basterdhyacint komt in 2024 veel voor op Duinbeek, Berkenbosch en Westhove. Er komen verschillende kleuren voor, naast de standaard blauwe kleur ook witte en roze. De soort heeft veel te lijden van vraat door de herten, bijna alle planten zijn stevig begraasd. Door de aanplant komt de soort ook langs de lanen voor.

Vergelijking met 2014

In 2014 is de soort nog aangeduid als Boshyacint met de opmerking dat het hier waarschijnlijk om een hybridenzwerm ging. De nieuwe flora geeft aan dat het een grote zwerm is van hybriden en geeft de voorkeur aan Basterdhyacint voor alle typen.

In 2024 zijn 29 populaties gekarteerd, terwijl er in 2014 16 populaties zijn gekarteerd. De populaties lijken in grote lijnen vergelijkbaar met 2014, alleen door de aanplant langs de lanen is er sprake van een grote toename van de verspreiding. Daarnaast zijn er aan de noordelijke rand van de buitenplaatsen in 2024 populaties waargenomen die in 2014 niet zijn gezien. Mogelijk is dit een waarnemingseffect.

Basterdhyacint en Daslook bloeien uitbundig op Berkenbosch (27 april 2024, Justus van den Berg). Het aantal bloeistengels is dus niet te tellen!

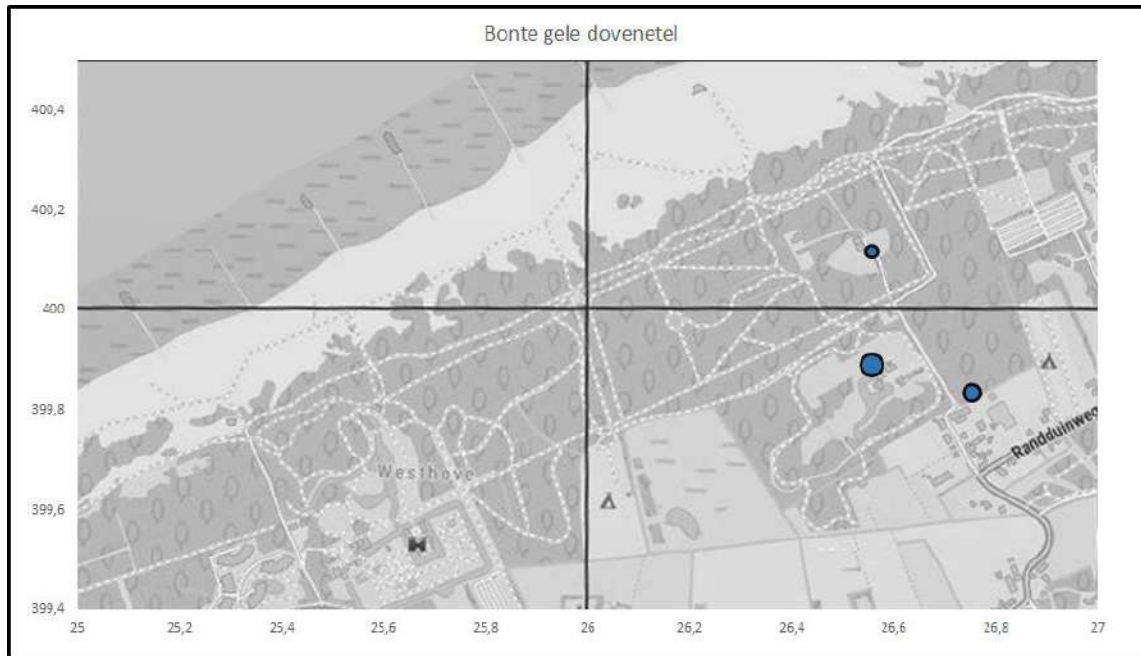
Basterdhyacint (27 april 2024, Gerard Kerpel). Dit zijn dus 6 bloeistengels.

Lamiastrum galeobdolon subsp. argentatum

Bonte gele dovenetel

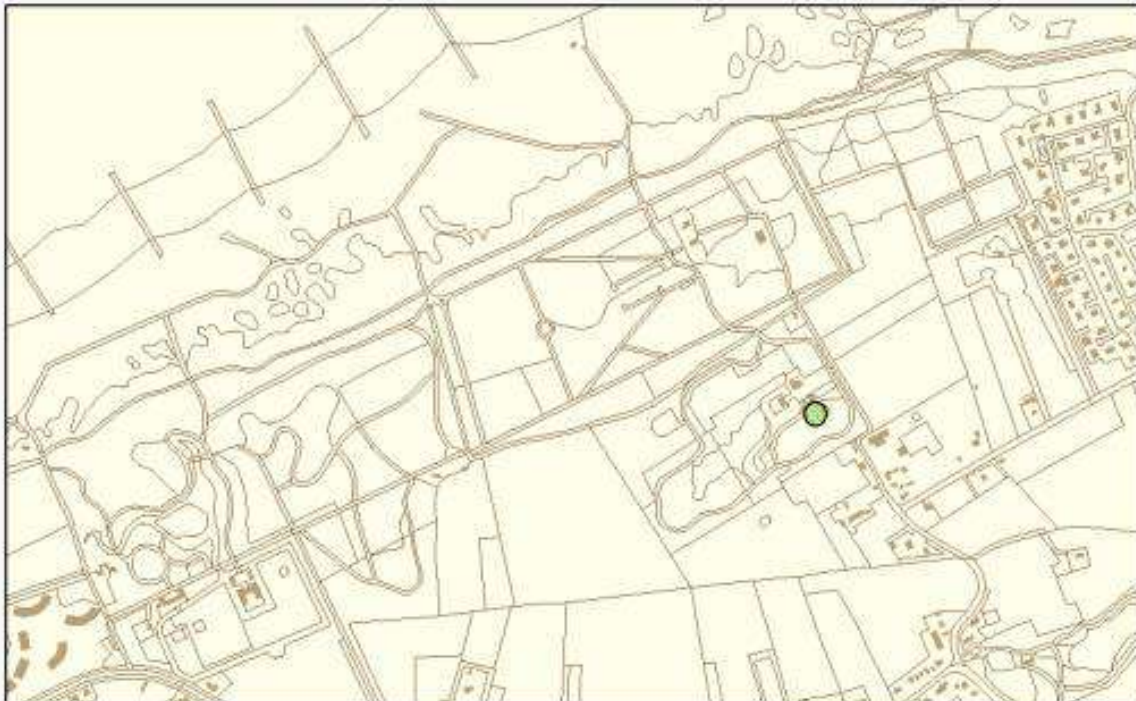
Voorkomen

Bonte gele dovenetel is landelijk gezien een 'algemene soort' (Verspreidingsatlas).

Waarneming van Bonte gele dovenetel 2024

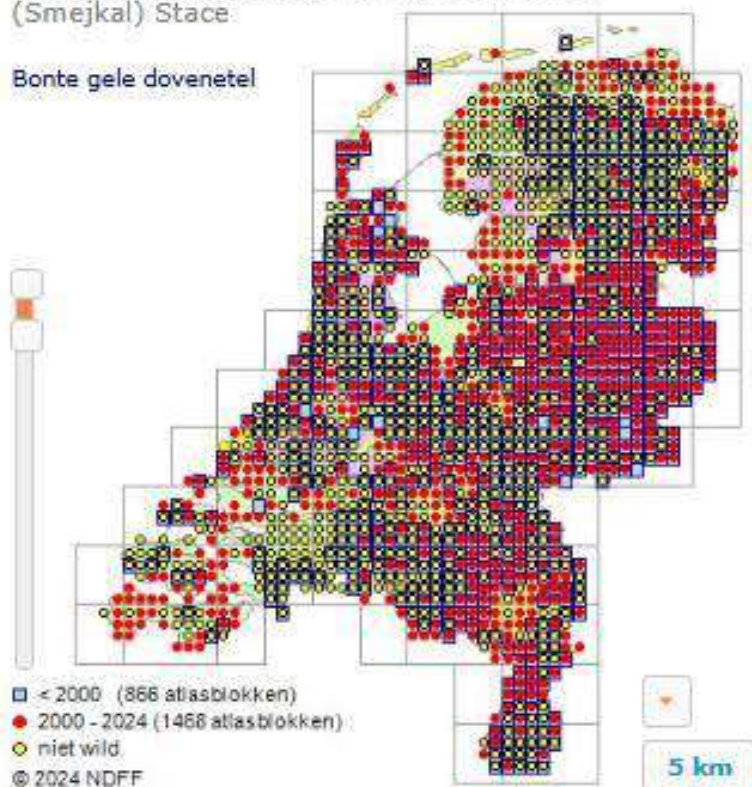
Lamiastrum galeobdolon subsp. argentatum bonte gele dovenetel

Waarneming van Bonte gele dovenetel 2014

Lamiasium galeobdolon subsp. argentatum
(Smejkal) Stace

Bonte gele dovenetel

Bonte gele dovenetel			
2024		2014	
Telwijze: m2		locaties	
A (1)	1	1	2
B (2-5)	2	5	0
C (6-25)	1	20	0
D (26-50)	0	25	0
E (51-500)	0	50	0
F (501-5000)	0	100	0
G (> 5001)	0	200	0

De Bonte gele dovenetel komt in 2024 voor op Duinbeek en Berkenbosch in de directe omgeving van het gebouw. Bij Eikenoord komt de soort ook voor aan de rand van de tuinen van villa's. Deze is zeer waarschijnlijk van de burens afkomstig.

Vergelijking met 2014

In 2024 zijn er 4 populaties gekarteerd. Van 2014 zijn er twee locaties bekend maar het kaartbeeld laat één populatie zien.

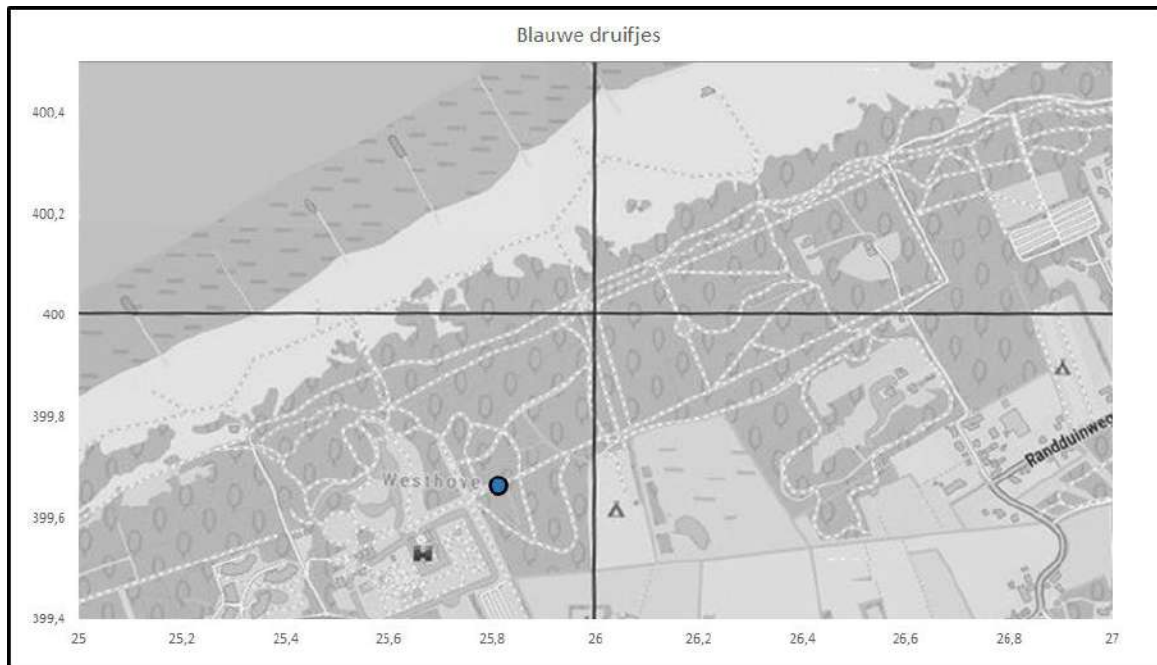
Er is een kleine toename in het aantal groeiplaats ten opzichte van 2014, waarschijnlijk een waarnemerseffect (intensiever gezocht).

Muscari botryoides

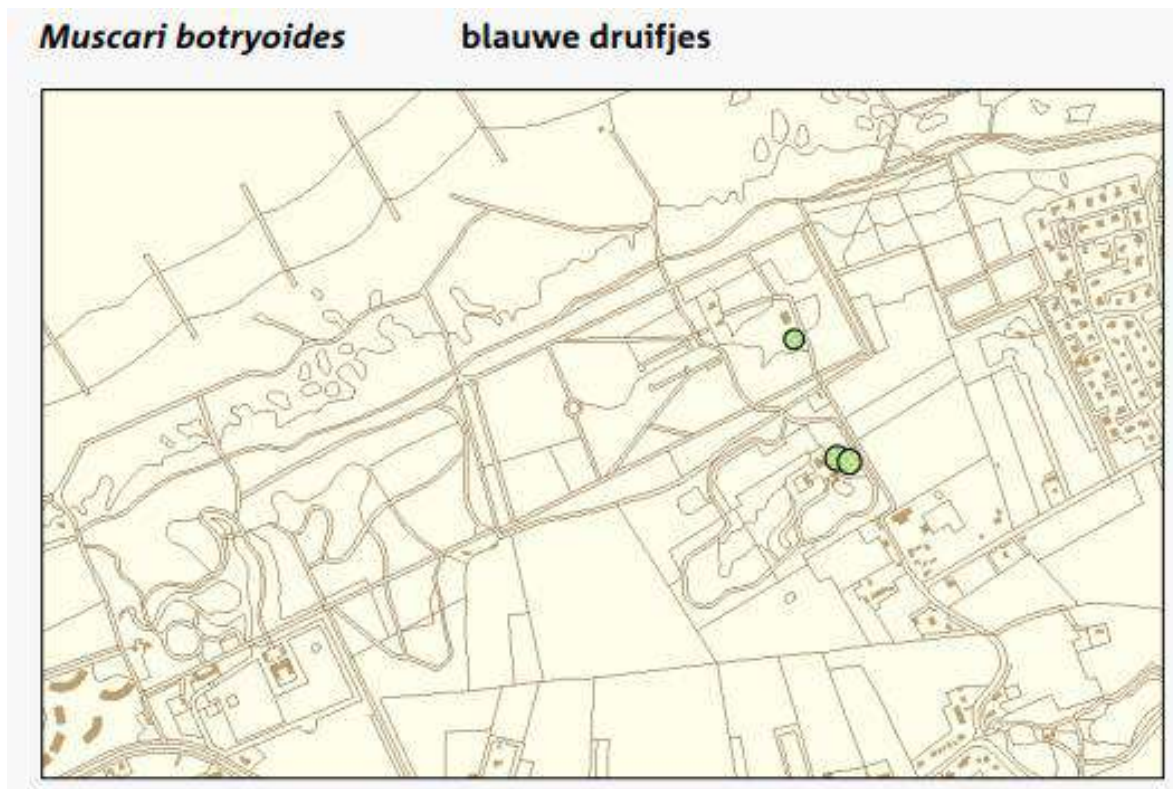
Blauwe druifjes

Voorkomen

Blauwe druifjes is landelijk een 'algemene soort' (Verspreidingsatlas).

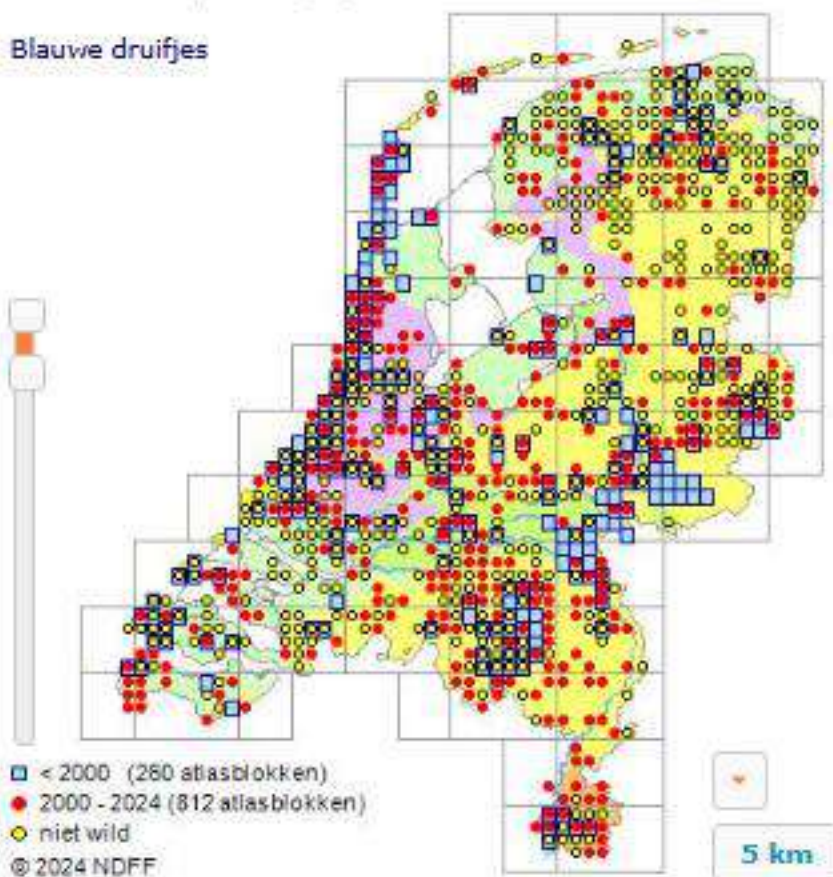
Waarneming van Blauwe druifjes 2024

Waarneming van Blauwe druifjes 2014

Muscari botryoides (L.) Mill.

Blauwe druifjes

Blauwe druifjes				
2024		2014		
Telwijze: FLORON klasse		aantal		
A (1)	0	1	0	
B (2-5)	1	5	5	
C (6-25)	0	20	1x20	
D (26-50)	0	25	1x25	
E (51-500)	0	50	0	
F (501-5000)	0	100	0	
G (> 5001)	0	200	0	
		300	0	

Van Blauwe druifjes is in 2024 slechts één groeiplaats waargenomen langs de eikenlaan van Westhove.

Vergelijking met 2014

In 2024 is het Blauwe druifje slecht op een locatie waargenomen. In 2014 zijn Blauwe druifjes ook gezien op Berkenbosch en Duinbeek met in totaal 3 populaties. Zeer waarschijnlijk betreft het hier waarnemingen van Langbladige druifhyacint. Deze soort is in 2014 niet gekarteerd, de groeiplaatsen komen voor die soort overeen met hetgeen in 2024 is gevonden.

Blauwe druifjes (30 maart 2024, Justus van den Berg)

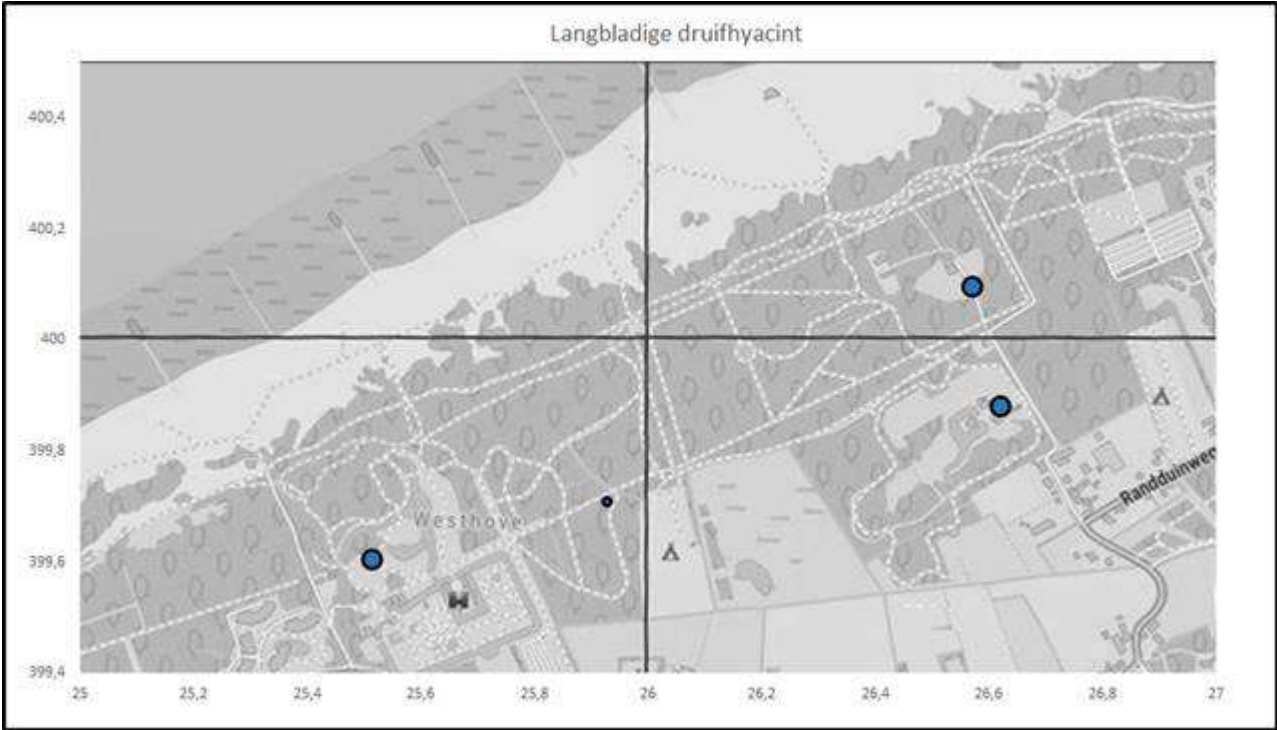
Blauwe Druifjes: 3 bladen per bol (30 maart 2024, Gerard Kerpel)

Muscari armeniacum

Langbladige druifhyacint

Voorkomen

Langbladige druifhyacint is landelijk een ‘algemene soort’ (Verspreidingsatlas).

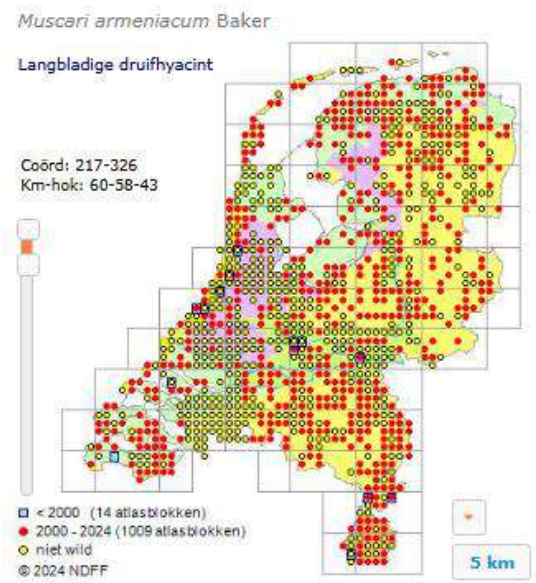

Waarneming van Langbladige druifhyacint 2024

Langbladige druifhyacint komt op diverse locaties voor. Het betreft kleine populaties.

Vergelijking met 2014

Deze soort is in 2014 niet waargenomen. Er is destijds geen onderscheid gemaakt met Blauwe druifjes.

Langbladige druifhyacint			
2024		2014	
Telwijze: FLORON klasse		n.v.t.	
A (1)	1	1	0
B (2-5)	0	5	0
C (6-25)	3	20	0
D (26-50)	0	25	0
E (51-500)	0	50	0
F (501-5000)	0	100	0

Narcis

Voorkomen

De narcis komt veel voor in de Manteling met een grote variatie aan kleuren en vormen. In 2014 is onderscheid gemaakt in:

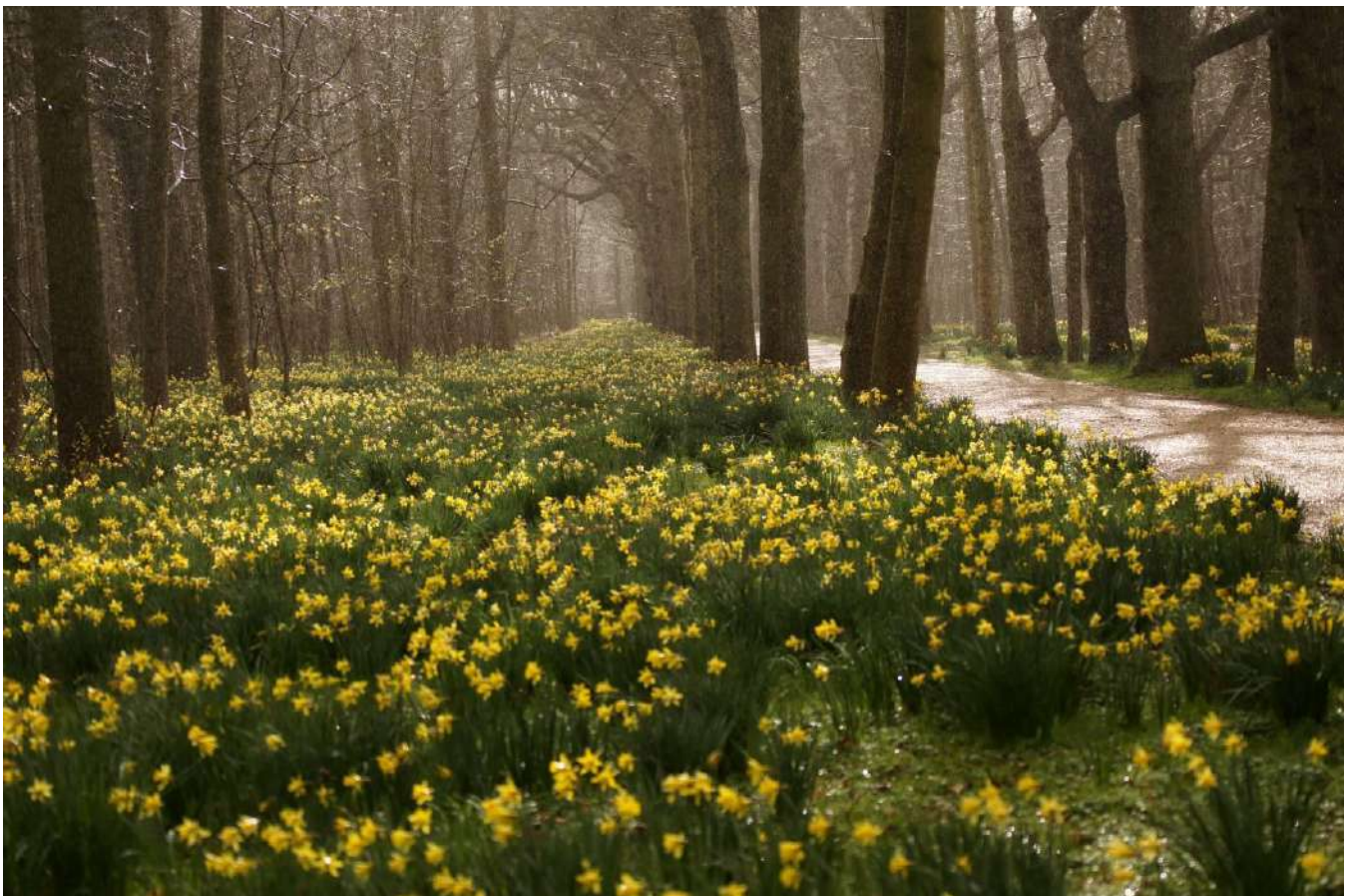
- Witte narcis (*Narcissus poeticus*);
- Wilde narcis (*Narcissus pseudonarcissus*).

Hierbij is er bij de Wilde narcis geen onderscheid gemaakt tussen de twee ondersoorten Wilde narcis en Trompet narcis. Dit omdat er vele duizenden cultivars zijn en ze ook onderling kruisen.

In 2024 is onderscheidt gemaakt tussen:

- Witte narcis (*Narcissus poeticus*);
- Wilde narcis (*Narcissus pseudonarcissus* subsp *pseudonarcissus*);
- Trompet narcis (*Narcissus pseudonarcissus* subsp *major*).
- Witte x Wilde narcis (*Narcissus* x *incomparabilis*).
- Afwijkende narcissen (*Narcis spec*).

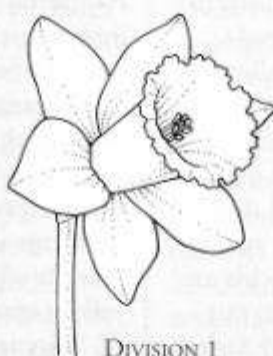
Met behulp van de sleutel in de derde editie van de *New Flora of the British Isles* (Stace, 2010) heeft Anton van Haperen de kruising Witte x Wilde narcis bepaald en zijn we dat in het veld gaan karteren. Daarnaast heeft Gerard Kerpel diverse 'bonte' narcissen op naam proberen te brengen, dit betreft veelal een suggestie en geen definitieve naamgeving, omdat het hier gaat over veelal complexe cultivars en mogelijk ook afkomstig van de plaatselijke 'groenmarkt'.

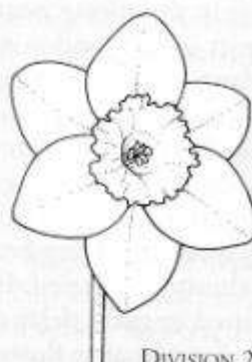
Zuidlaan Berkenbosch met narcissen (23 maart 2014, Anton van Haperen)

NARCISSUS DIVISIONS

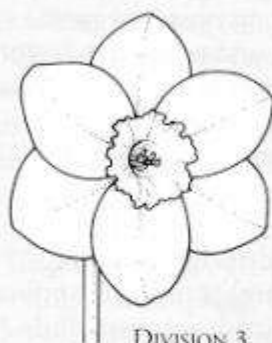
Daffodils are separated into 12 divisions, chiefly on the basis of their different flower forms, as shown here. The Division 10 illustration shows the distinctive *N. bulbocodium*. Division 12, the miscellaneous category, is very diverse and therefore not illustrated.

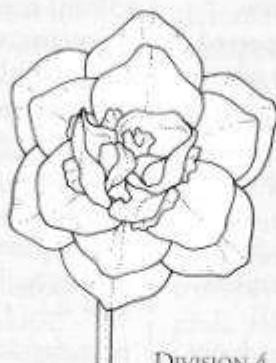
DIVISION 1
TRUMPET

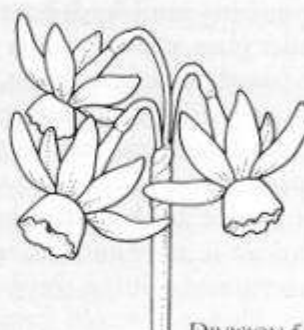
DIVISION 2
LARGE-CUPPED

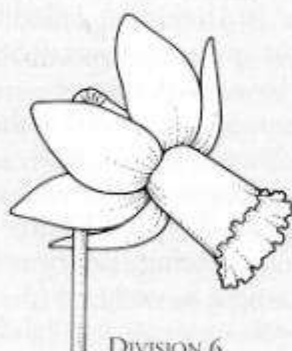
DIVISION 3
SMALL-CUPPED

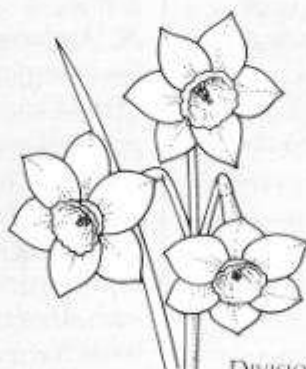
DIVISION 4
DOUBLE

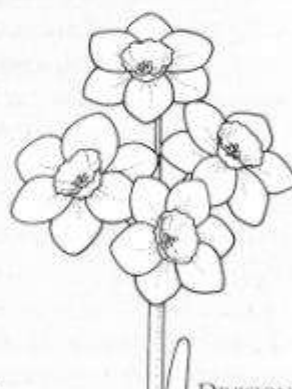
DIVISION 5
TRIANDRUS

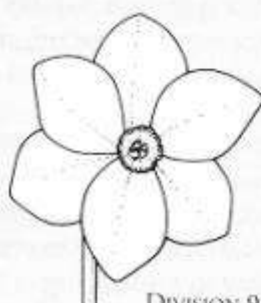
DIVISION 6
CYCLAMINEUS

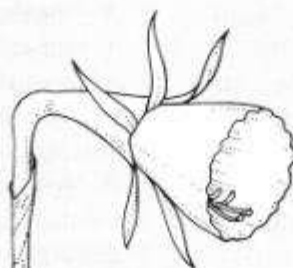
DIVISION 7
JONQUILLA

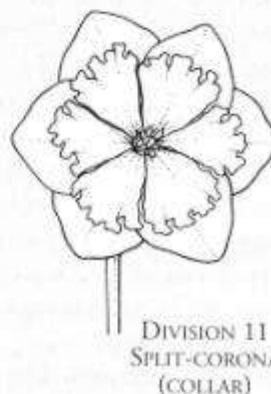
DIVISION 8
TAZETTA

DIVISION 9
POETICUS

DIVISION 10
WILD SPECIES

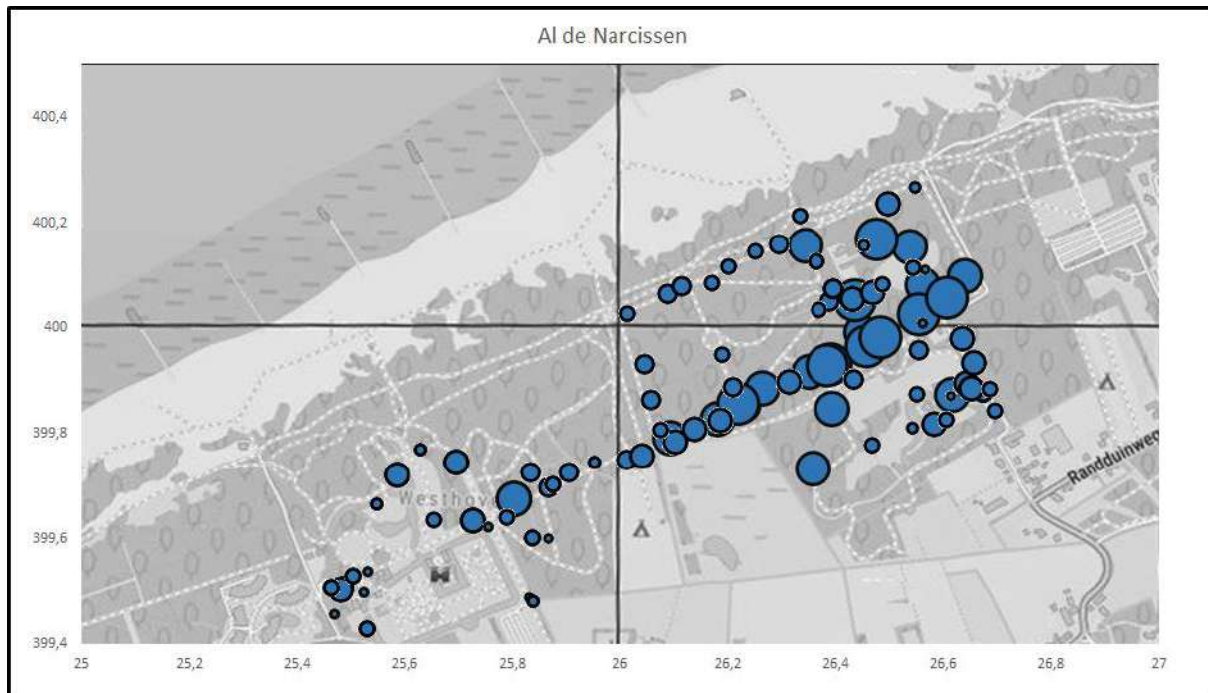
DIVISION 11
SPLIT-CORONA
(COLLAR)

Indeling van 11 groepen van narcissen ((MICK CRAWLEY, m.crawley@imperial.ac.uk).

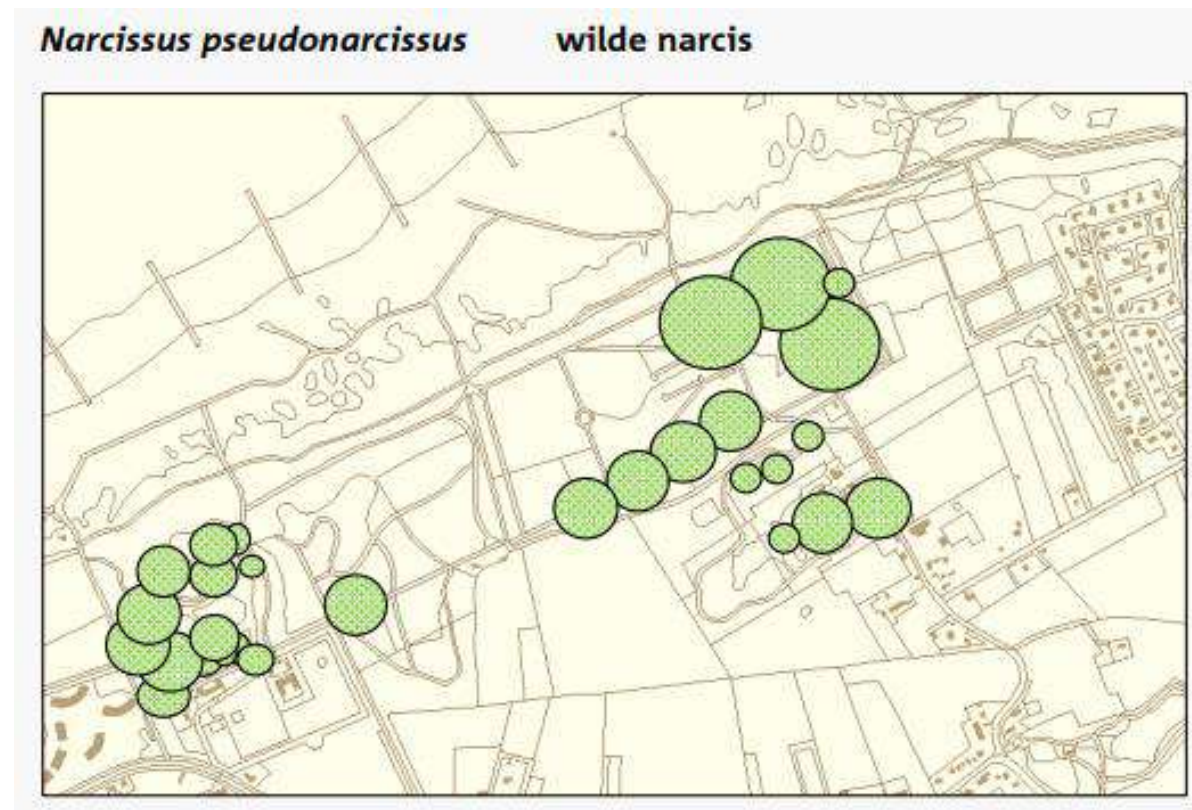
Narcissus pseudonarcissus

Wilde/Trompet narcis

Narcissus pseudonarcissus is landelijk gezien een algemene soort.

Waarneming van Wilde narcis 2024

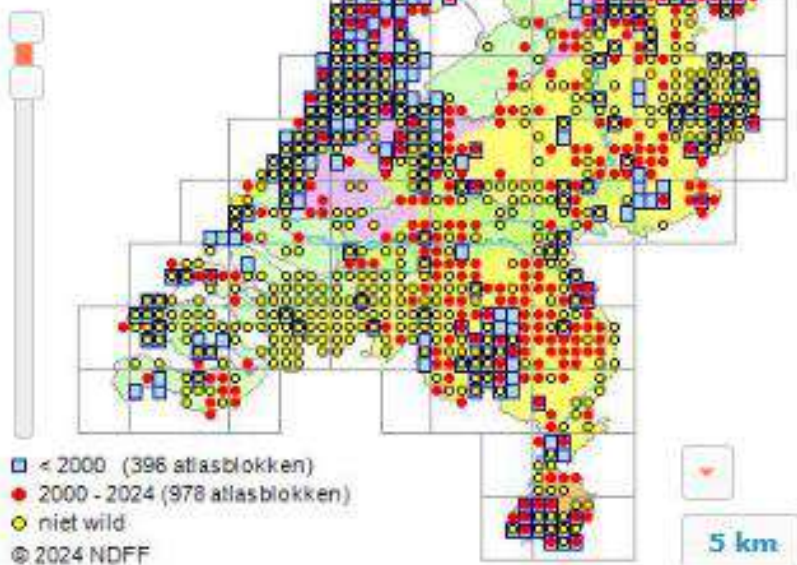

Waarneming van Wilde narcis 2014

Narcissus pseudonarcissus L.

Wilde narcis / Trompetnarcis

Coörd: 225-428
Km-hok: 41-52-21

Narcis (G)			
2024		2014	
Telwijze: pollen		aantal	
a(1)	0	1	1
B (2-5)	3	10	1
C (6-25)	10	20	0
D (26-50)	8	25	1
		30	2
E (51-500)	22	50	5
		100	5
		200	9x200 2x300
F (501-5000)	21	500	22
		1000	5
G (> 5001)	5	10000	0

Narcissen komen heel veel voor in de Manteling. De groeiplaatsen zijn niet specifiek gekoppeld aan de directe omgeving van de landhuizen. In de bossen kunnen hele velden narcissen staan. Waarvan overigens maar een zeer klein deel tot bloei komt.

Er zijn vele verschillende types aangeplant, waarbij het achterhalen van de naam lastig is.

Vergelijking met 2014

In 2024 zijn 69 populaties gekarteerd en in 2014 in totaal 58. Aan het patroon is te zien dat de aanplant langs de lanen heeft geleid tot een sterke uitbreiding van het areaal. Dit betreft dan populaties met een geringe omvang.

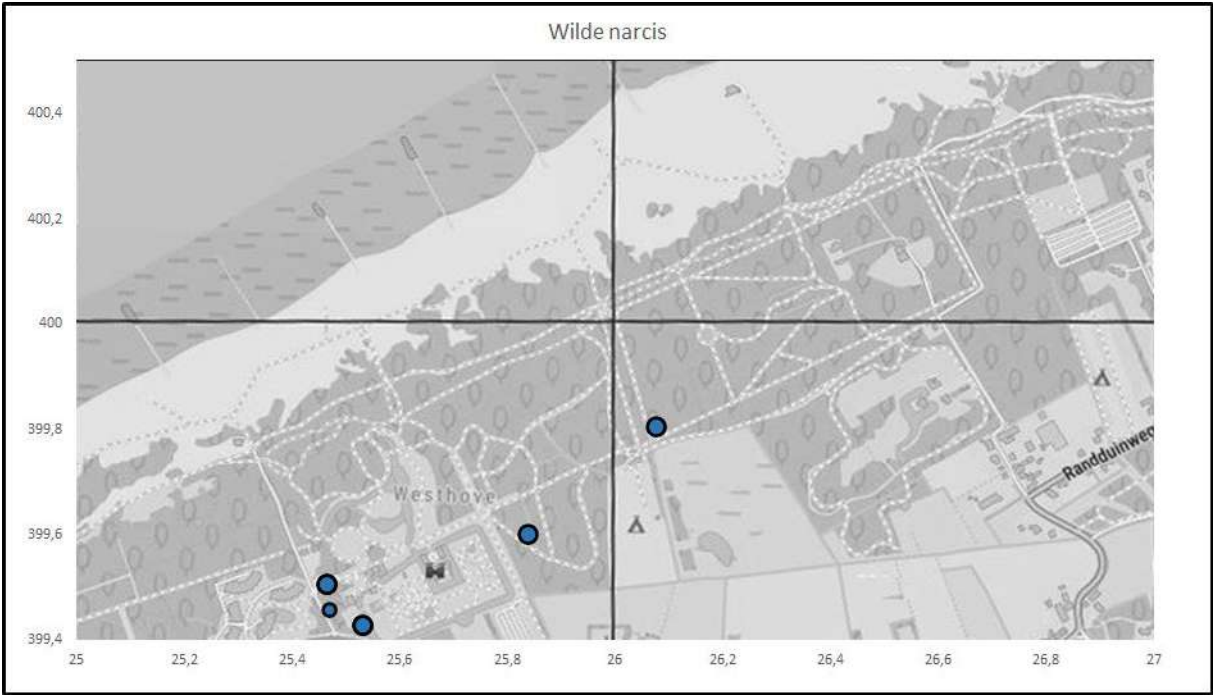
Voor de grote populaties (> 501) zijn er in 2024 in totaal 26 populaties gekarteerd en in 2014 totaal 23. Dit verschil is zeer waarschijnlijk een waarnemers effect. Met name de narcissen kunnen over een grote oppervlakte voorkomen. Soms kan dat gesplitst worden in twee populaties maar even goed kan het worden samengevoegd tot een grote populatie.

Narcissus pseudonarcissus subsp pseudonarcissus

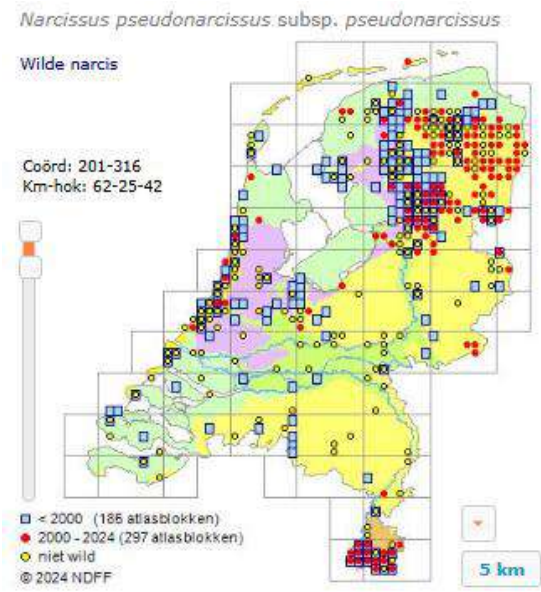
Wilde narcis

Voorkomen

De Wilde narcis is landelijk een ‘vrij zeldzamen soort’ (Verspreidingsatlas).

Waarneming van Wilde narcis 2024

Wilde narcis				
2024			2014	
Telwijze: pollen				
a(1)	0		1	0
B (2-5)	0		10	0
C (6-25)	6		20	0
D (26-50)	0		25	0
E (51-500)	0		30	0
F (501-5000)	0		50	0
G (> 5001)	0		100	0
			200	0

Een aantal narcissen is gedetermineerd als Wilde narcis. Met name aan de westkant van Westhove gaat het toch een redelijk grote groeiplaatsen

Vergelijking met 2014

In 2014 is geen onderscheid gemaakt in deze ondersoort.

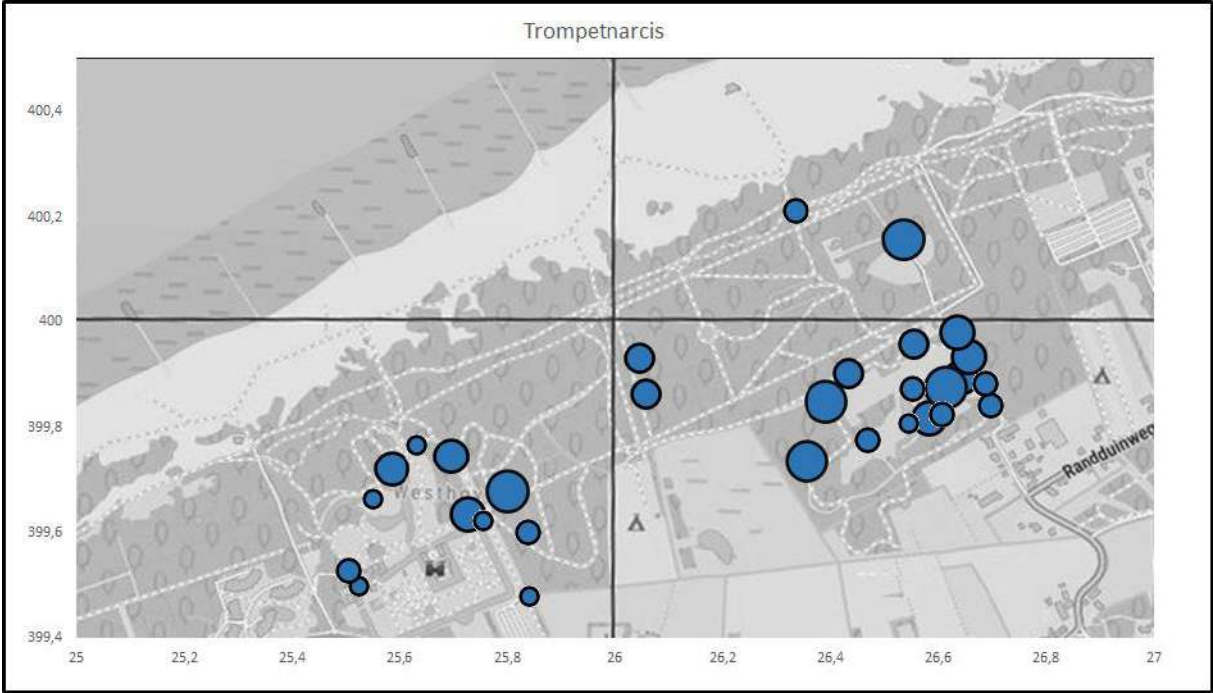
Narcissus pseudonarcissus subsp. pseudonarcissus, Wilde narcis op Berkenbosch (27 maart 2013, Anton van Haperen)

Narcissus pseudonarcissus subsp major

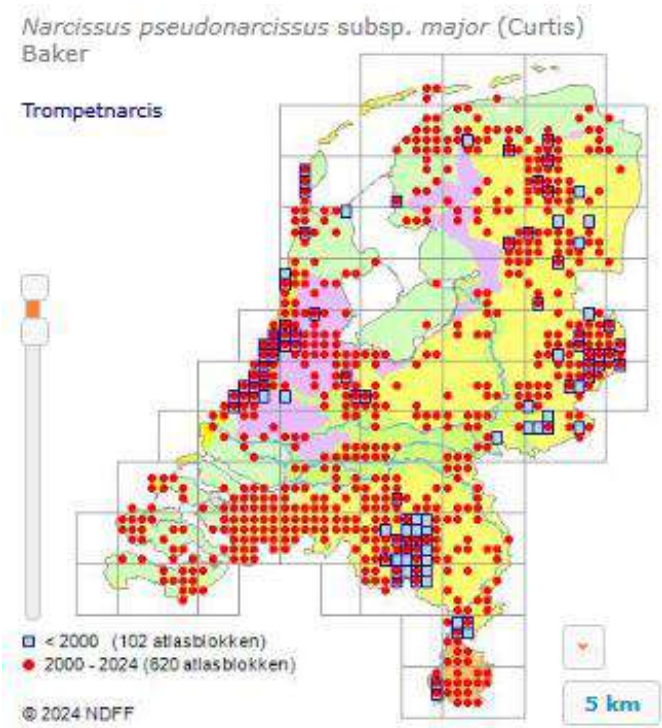
Trompet narcis

Voorkomen

De Trompet narcis is landelijk een ‘algemene soort’ (Verspreidingsatlas).

Waarneming van Trompet narcis 2024

Trompetnarcis			
2024		2014	
Telwijze: pollen			
A (1)	0	1	0
B (2-5)	6	5	0
C (6-25)	8	20	0
D (26-50)	4	25	0
E (51-500)	7	50	0
F (501-5000)	5	100	0
G (> 5001)	0	200	0
		250	0

Trompet narcissen komen heel veel voor in de Manteling. De groeiplaatsen zijn niet specifiek gekoppeld aan de directe omgeving van de landhuizen. In de bossen kunnen hele velden narcissen staan. Waarvan overigens maar een zeer klein deel van de populatie tot bloei komt.

Vergelijking met 2014

In 2024 is deze soort op 30 locaties gekarteerd, waarvan 5 populaties met meer dan 501 exemplaren. In 2014 niet als afzonderlijke soort geïnventariseerd.

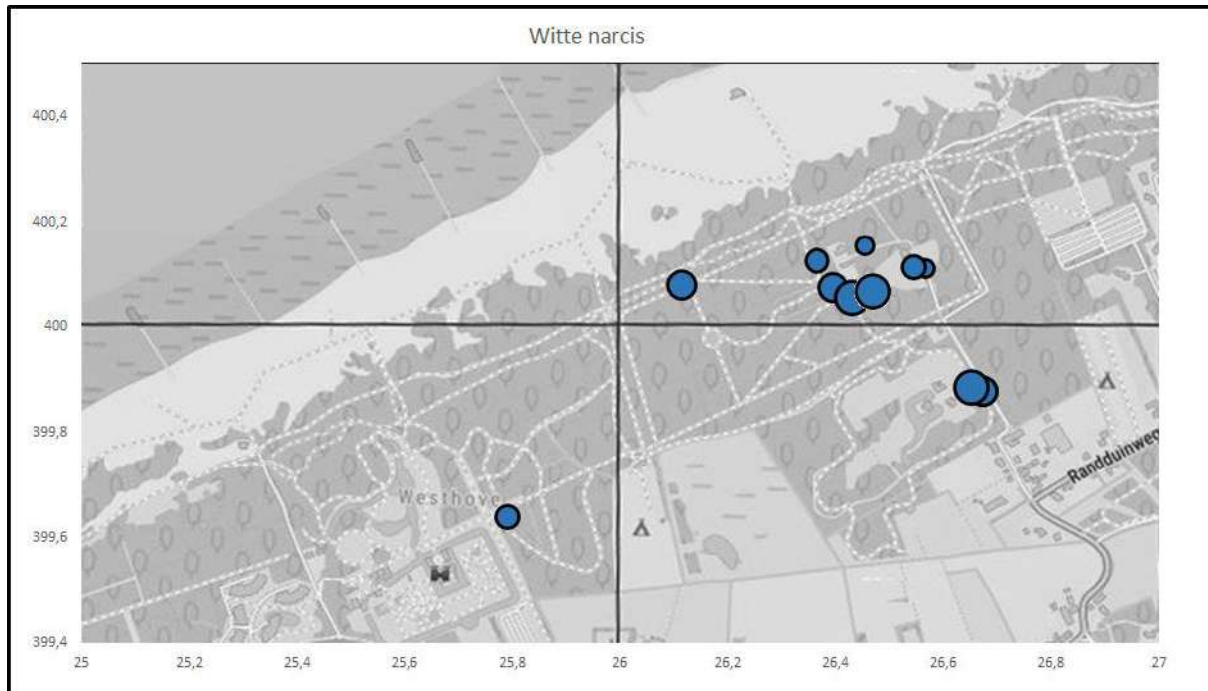
Trompet narcis (17 februari 2024: Gerard Kerpel)

Narcissus poeticus

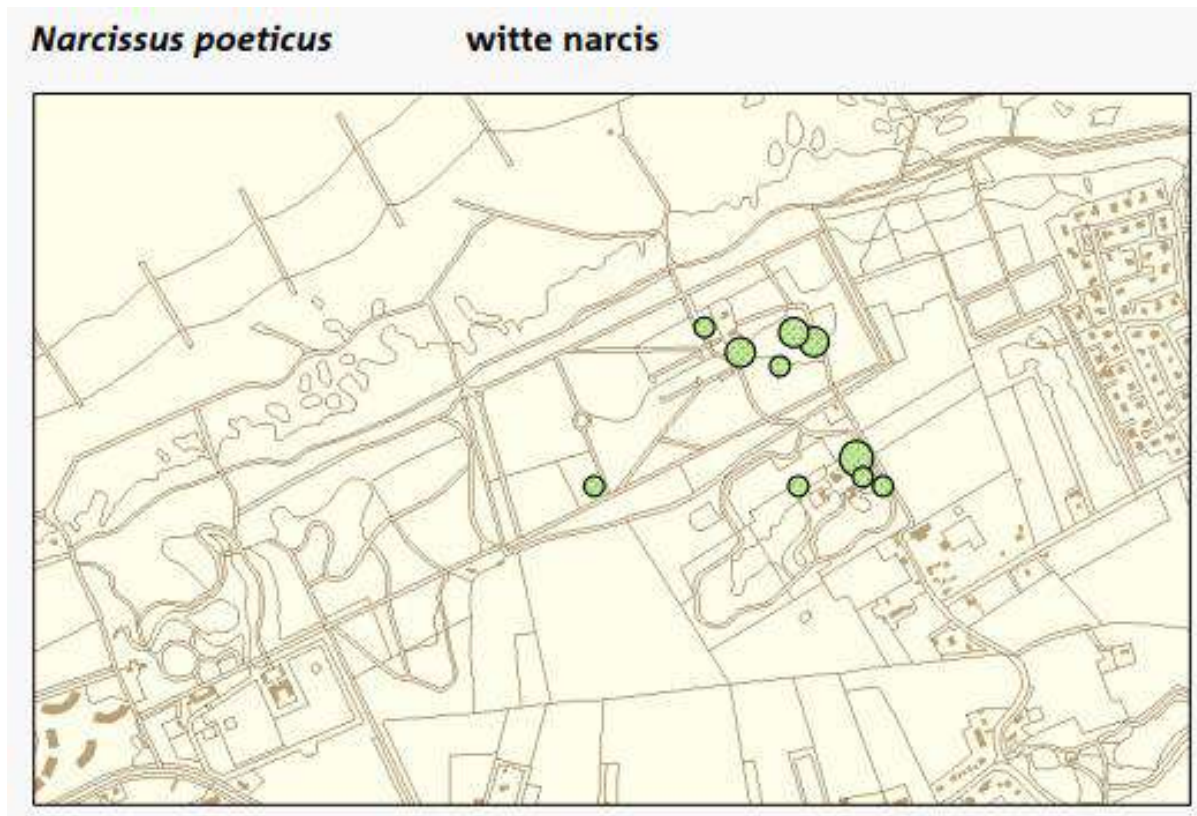
Witte narcis

Voorkomen

Witte narcis is landelijk een 'vrij zeldzame soort' (Verspreidingsatlas).

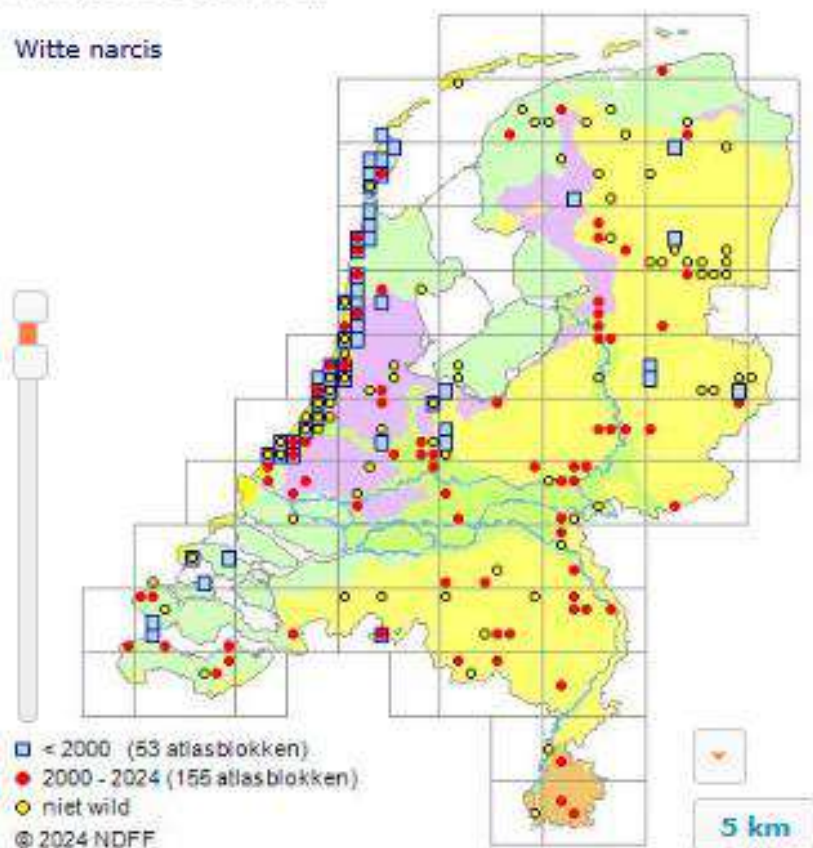
Waarneming van Witte narcis 2024

Waarneming van Witte narcis 2014

Narcissus poeticus L.

Witte narcis

Witte narcis			
2024		2014	
Telwijze: pollen			
A (1)	0	1	0
B (2-5)	2	5	0
C (6-25)	3	20	1
D (26-50)	4	25	0
E (51-500)	2	50	3
		100	2
		200	2
F (501-5000)	0	250	1x250 1x500
G (> 5001)	0	2000	0
		10000	0

De Witte narcis komt geregeld voor bij Duinbeek, Berkenbosch en Westhove. De soort bloeit iets later dan de gele narcissen. Sommige populaties hebben een aanzienlijke omvang en lijken te verwilderen. Langs de landerijen zijn enige exemplaren uitgeplant. De grootste groeiplekken bevinden zich op Berkenbosch.

Er is een mooie ontwikkeling van de bloem (net uit de knop versus oude bloem), waardoor het lijkt dat het verschillende soorten betreft, maar dat is niet zo (zie kader).

Witte narcis

De bloemknop van Witte narcis is kegelvormig en staat op een lange stengel.

Bij de jonge bloemen overlappen de kroonbladeren sterk. De bijkroon is fel van kleur (geel/oranje)

De oudere kroonblaadjes gaan langzaam sterk krullen waardoor ze los van elkaar komen te staan.

De bijkroon verliest de oranje kleur bijna geheel en is dus bleek geel.

Als je dus jonge en oude bloemen naast elkaar ziet, dan lijken het wel twee verschillende soorten, maar dat is dus niet zo.

Vergelijking met 2014

In 2024 zijn er 11 populaties gevonden met maximaal twee met meer dan 50 exemplaren. In 2014 zijn er 10 populaties waargenomen waarvan 9 met meer dan 50 exemplaren. De populaties op de buitenplaatsen zijn vergelijkbaar met 2014. Wel is er aan de noordwestkant van Berkenbosch een grote populatie gevonden, maar is

er ook één niet terug gevonden. Door de aanplant langs de lanen is de verspreiding toegenomen met een populatie bij Westhove.

De verschillen tussen de twee jaren is waarschijnlijk een waarnemingseffect.

Witte narcis: *N. poeticus*, (16 maart 2024, Gerard Kerpel)

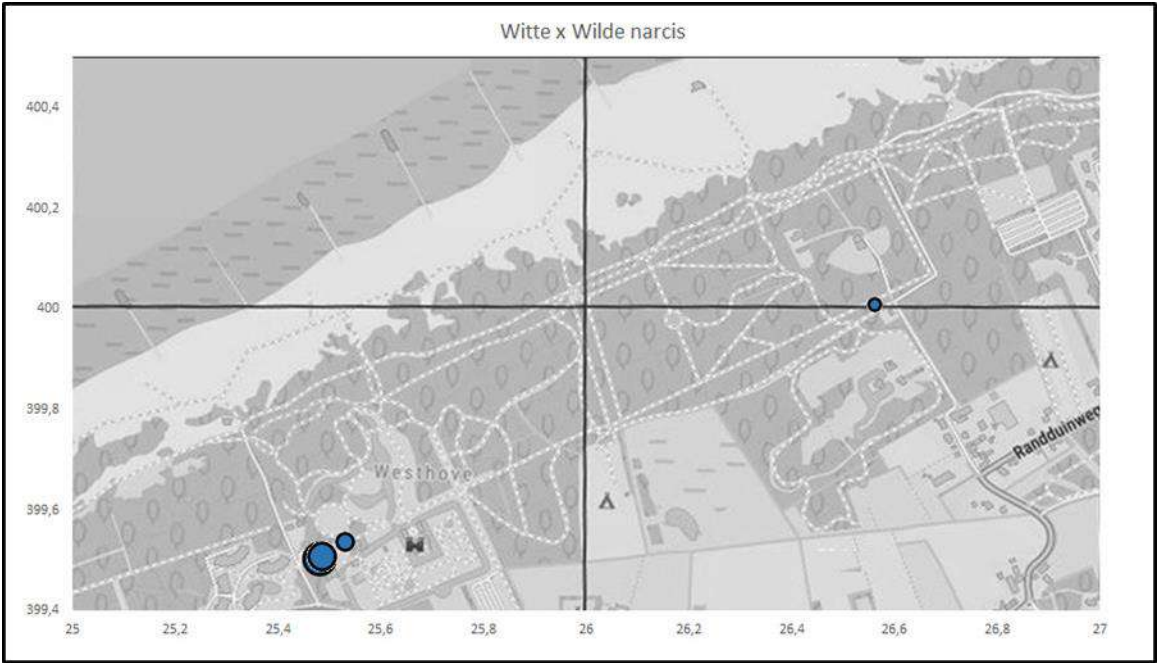
Witte narcis, *N. poeticus* (Berkenbosch 2013, Anton van Haperen)

Narcissus x incomparabilis

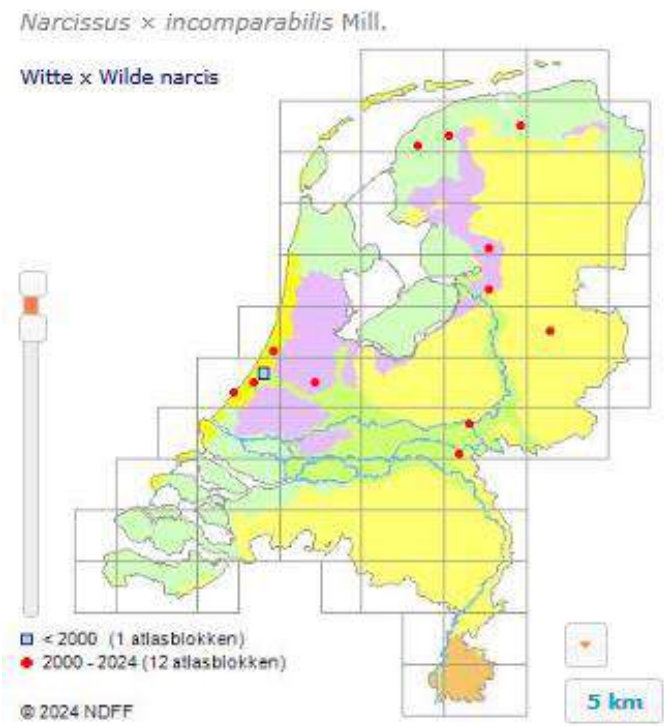
Witte x Wilde narcis

Voorkomen

De Witte x Wilde narcis is landelijk gezien een ‘zeldzame soort’ (Verspreidingsatlas) die nog niet eerder in Zeeland waargenomen.

Waarneming van Witte x Wilde narcis 2024

Witte x Wilde narcis				
2024			2014	
Telwijze: pollen				
A (1)	1		1	0
B (2-5)	1		5	0
C (6-25)	0		20	0
D (26-50)	1		25	0
E (51-500)	1		50	0
F (501-5000)	0		100	0
G (> 5001)	0		200	0
			250	0

Op een paar plekken bij Westhove is de kruising Witte x Wilde narcis waargenomen. De soort is gedetermineerd door Anton van Haperen op grond van een Engels flora. De kenmerken zijn in het kader aangegeven.

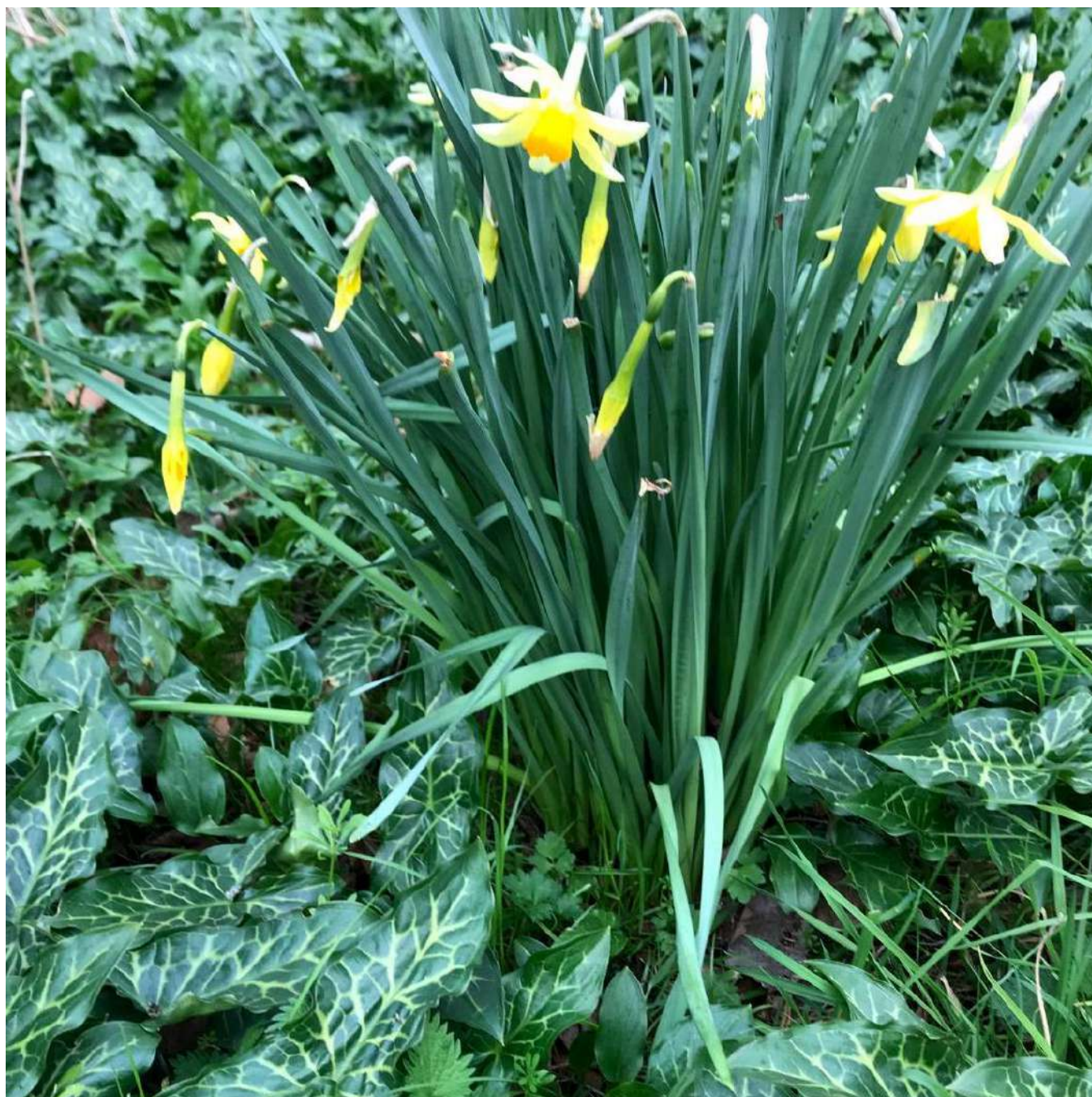
- **Narcissus x incomparabilis**
- Schuin afstaande, maar geen teruggeslagen bloemdekklappen
- alle 6 meeldraden op dezelfde hoogte ingeplant
- Bijkroon langer dan 10 mm (dus duidelijk afwijkend van *Narcissus poeticus* e.d.). Lengte van de bijkroon vaak ca. 2/3 van de bloemdekbladeren, soms korter. Dit zijn dan terugkruisingen met *N. poeticus*
- Brede bloemdekbladen.
- Bijkroon duidelijk korter dan bloemdekbladeren en de bloembuis >2x zo lang als breed (volgens de beschrijving ca. 2-2,5 cm lang)
- niet meer dan 1 bloem per bloemsteel.
- Gele bloemdekbladeren en bijkroon duidelijk donkerder van kleur dan de bloemdekbladeren --->. De kleur van de bloem kan variëren van geel naar meer wit. De bijkroon is echter steeds donkerder dan de bloemdekbladeren.

Vergelijking met 2014

In 2024 is de soort op 4 locaties gevonden met maximaal meer dan 50 exemplaren. In 2014 niet afzonderlijk onderscheiden.

Narcissus x incomparabilis (Westhove 9 maart 2024, Anton van Haperen)

Narcissus x incomparabilis (Westhove 9 maart 2024, Anton van Haperen)

Narcis spec

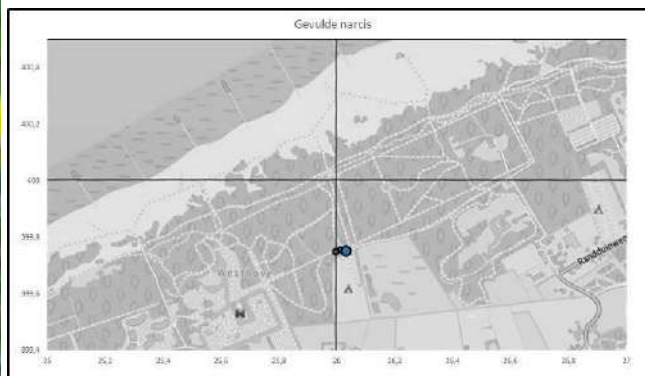
Mogelijk N. 'Februari Gold' (foto en determinatie Gerard Kerpel, 16 maart 2024)

diverse afwijkende cultivars

*Een kleurloze narcis
maar niet de Witte
narcis (Narcissus
poeticus) Foto
Gerard Kerpel, 30
maart 2024*

Op diverse plekken staan 'gevulde' narcissen. Een grote populatie is aanwezig in de driehoek op de grens van Westhove en Berkenbosch. Deze is duidelijk aangeplant en de pollen ontwikkelen zich goed.

Gevulde narcis (30 maart 2024, Justus van den Berg)

Gevulde narcis, mogelijk Richard Bennet (16 maart 2024, foto en determinatie Gerard Kerpel). Deze soort komt zeer beperkt voor,

Meerbloemige narcis

Bij de werkschuur van Westhove groeit een kleine populatie van meerbloemige witte narcissen in een plantenbak, dus aangeplant.

Meerbloemige narcis, mogelijk N. Bridal Crown (16 maart 2024, foto en determinatie Gerard Kerpel)

Mogelijk N. obularis (determinatie Gerard Kerpel, 30 maart 2024)

Tete a tete

Op één plek langs de laan, dus zeer waarschijnlijk aangeplant.

Vergelijking met 2014

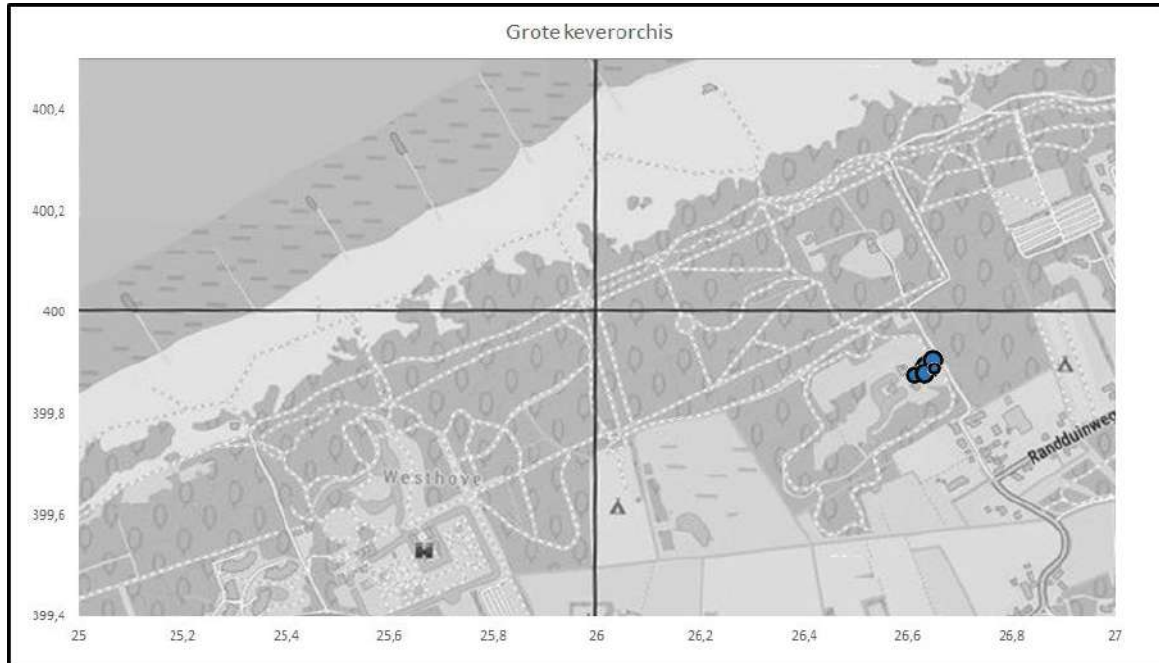
Deze soorten zijn niet afzonderlijk geïnventariseerd in 2014.

Neottia ovata

Grote keverorchis

Voorkomen

Groet keverorchis is landelijk een 'algemene soort' (Verspreidingsatlas).

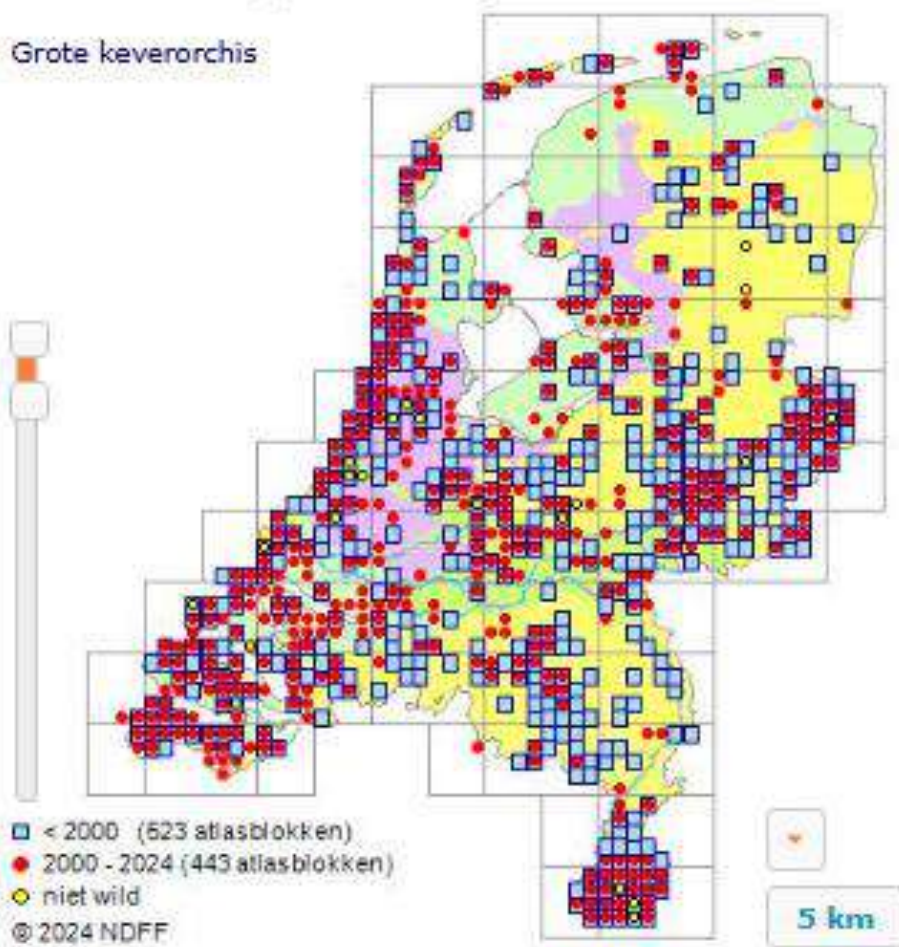
Waarneming van Grote keverorchis 2024

Waarneming van Grote keverorchis 2014

Neottia ovata (L.) Bluff & Fingerh.

Grote keverorchis

Grote keverorchis			
2024		2014	
Telwijze: aantal		aantal	
A (1)	0	1	1
B (2-5)	1	5	1
C (6-25)	1	25	0
D (26-50)	2	50	0
E (51-500)	1	75	1
		200	0
		500	0
F (501-5000)	0	1000	0
G (> 5001)	0	10000	0

Grote keverorchis komt uitsluitend voor langs de oprijlaan van Duinbeek. Aan beide zijden van het pad. Het betreft een kleine oppervlakte met hoge dichtheden. Aan de noordzijde van het pad zijn het 303 exemplaren en aan de zuidzijde 63 (telling H. Remijn), totaal dus 369.

Vergelijking met 2014

De groeiplaatsen van 2024 zijn vergelijkbaar met 2014. De aantallen zijn toegenomen. De eigenaar meldt ook dat het beheer is gericht op de bijzondere soorten langs de oprijlijn.

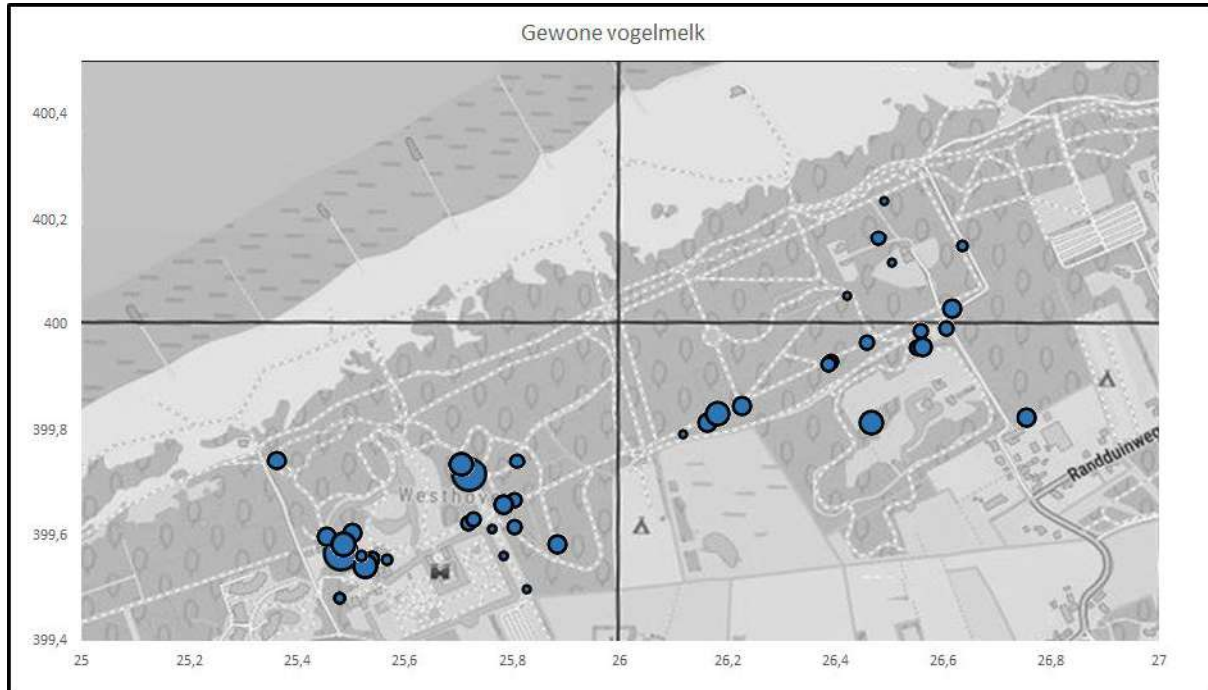
Grote keverorchis (27 april 2024, Justus van den Berg)

Ornithogalum umbellatum

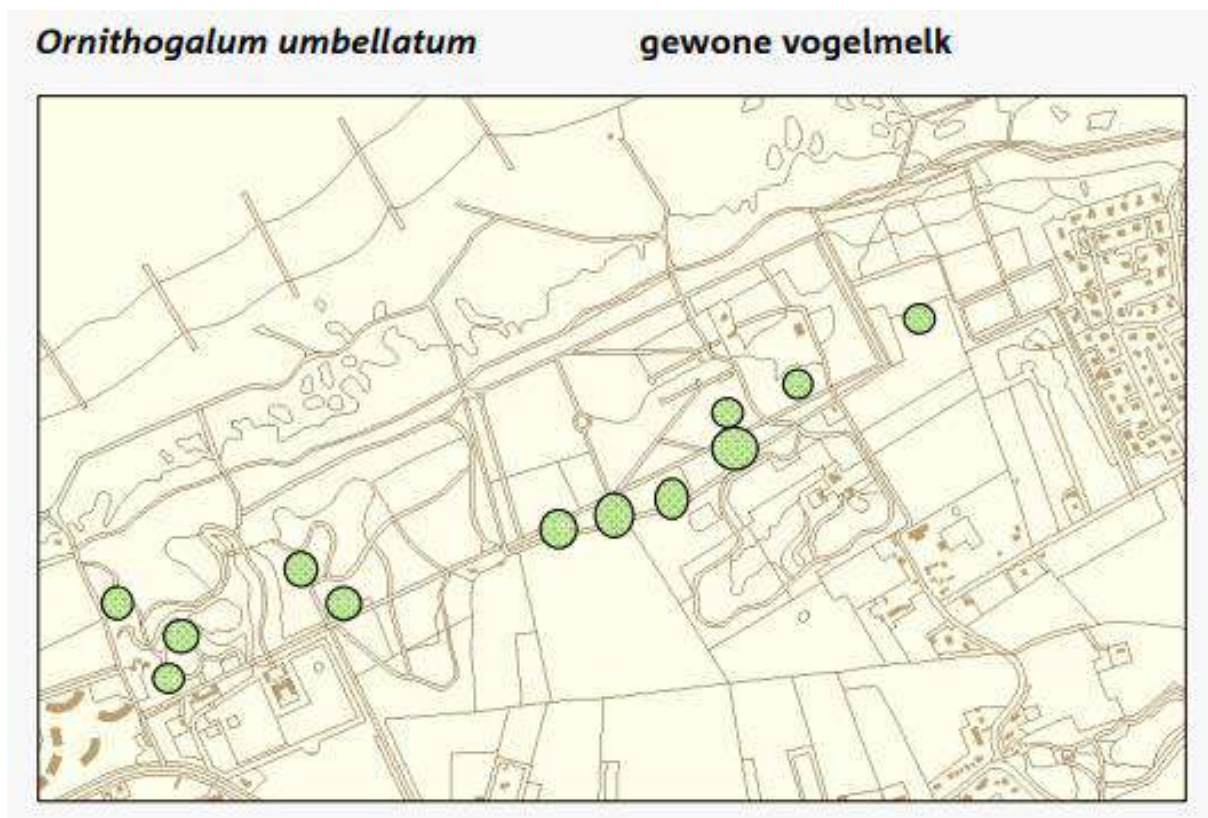
Gewone vogelmelk

Voorkomen

Gewone vogelmelk is landelijk een 'algemene soort' (Verspreidingsatlas).

Waarneming van Gewone vogelmelk 2024

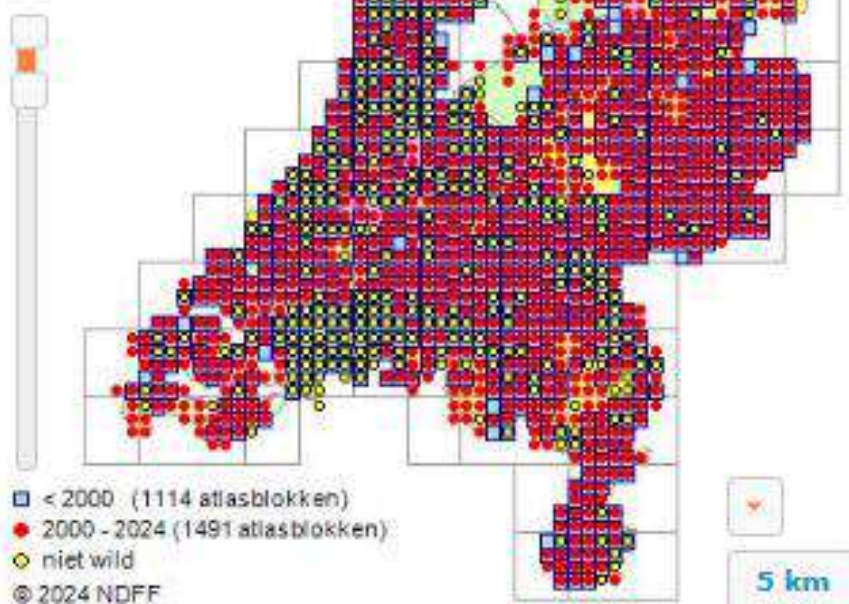

Waarneming van Gewone vogelmelk 2014

Ornithogalum umbellatum L.

Gewone vogelmelk

Coörd: 159-482
Km-hok: 26-44-35

Gewone vogelmelk			
2024		2014	
Telwijze: pollen		aantal	
A (1)	9	1	0
B (2-5)	5	20	1
C (6-25)	17	25	1
D (26-50)	12	50	3
E (51-500)	8	100	3
F (501-5000)	2	200	3
G (> 5001)	0	500	2

Gewone vogelmelk komt frequent voor langs de paden in de Manteling. De soort heeft last van begrazing door herten. Mogelijk wordt hierdoor het aantal bloeiaren beperkt. Daarnaast is te veel schaduw ook een beperkende factor voor de bloei.

Vergelijking met 2014

In 2024 zijn 53 populaties gekarteerd, met twee populaties meer dan 500, In 2014 betrof het 13 populaties met twee populaties van meer dan 500.

De toename van het aantal populaties lijkt een waarnemerseffect, omdat het veelal gaat om populaties met een beperkte omvang. Deze kan je makkelijker vinden met meer deelnemers. Vogelmelk is ook niet een soort die zich snel verspreidt, maar bestaande populaties kunnen zich wel vergroten in oppervlakte.

Gewone vogelmelk (1 mei, Gerard Kerpel)

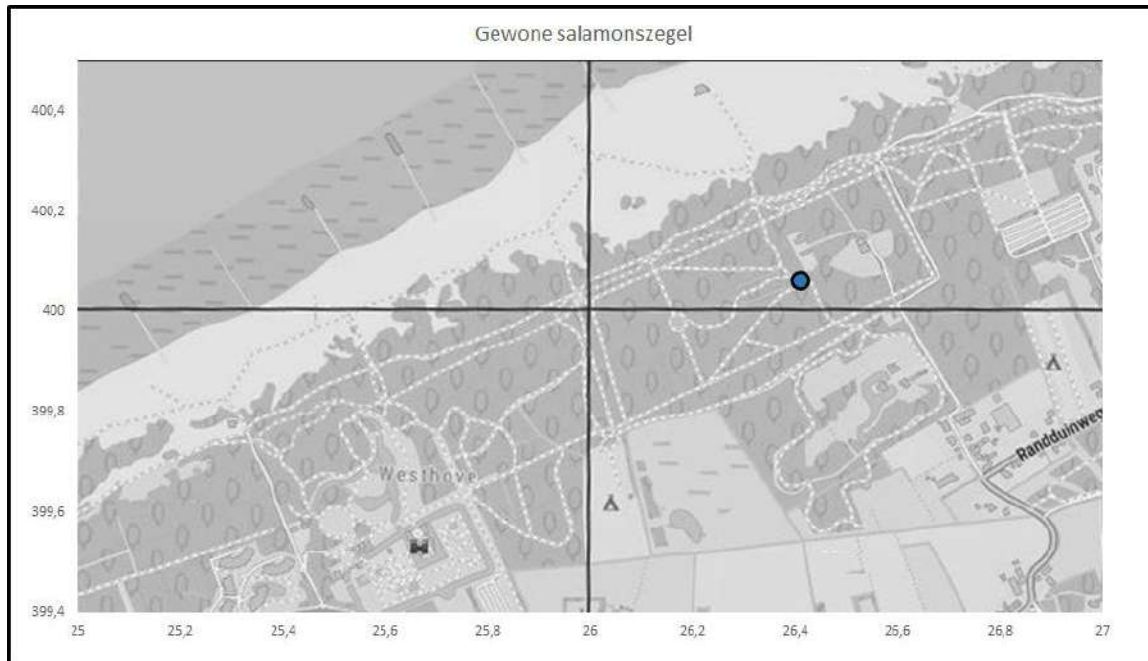
Gewone vogelmelk (10 februari, Gerard Kerpel)

Polygonatum multiflorum

Gewone salomonszegel

Gewone salomonszegel is landelijk gezien een 'algemene soort' (Verspreidingsatlas).

Voorkomen

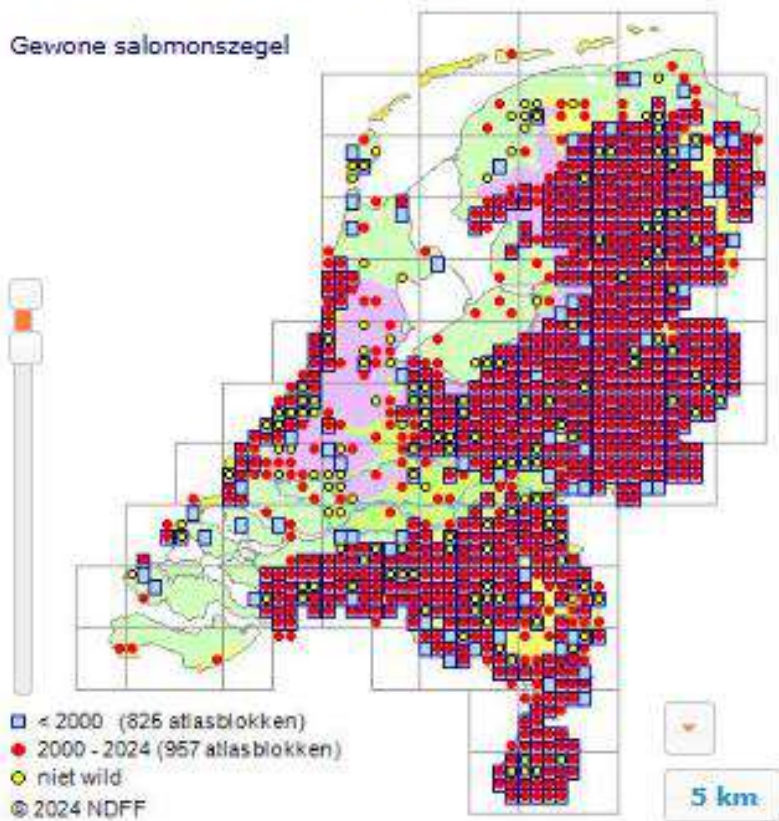
Waarneming van Gewone salomonszegel 2024

Waarneming van Gewone salomonszegel 2014

Polygonatum multiflorum (L.) All.

Gewone salomonszegel

Gewone salomonszegel				
2024		2014		
Telwijze: aantal		aantal		
A (1)	0	2	1	
B (2-5)	0	20	0	
C (6-25)	0	25	1	
		50	1	
D (26-50)	1	75	1	
E (51-500)	0	200	0	
F (501-5000)	0	500	0	
G (> 5001)	0	1000	0	
		10000	0	

Gewoon salomonszegel is in 2024 waargenomen op slechts een plek op Berkenbosch.

Vergelijking met 2014

In 2024 is de soort op één locatie waargenomen met meer dan 26 exemplaren. In 2014 is de soort op 4 locaties waargenomen met één locatie met meer dan 50 exemplaren. Het kaartbeeld laat echter één locatie zien, dus zeer waarschijnlijk is dit dezelfde als in 2024.

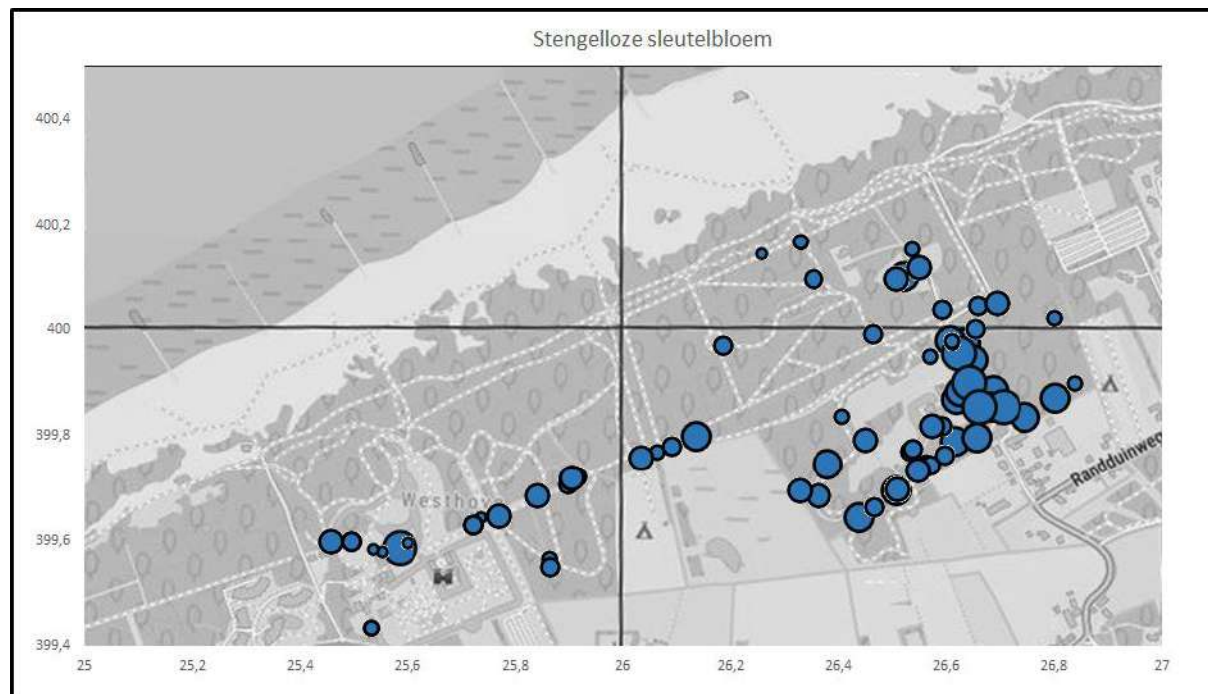
De verschillen lijken te duiden op een waarnemerseffect.

Primula vulgaris

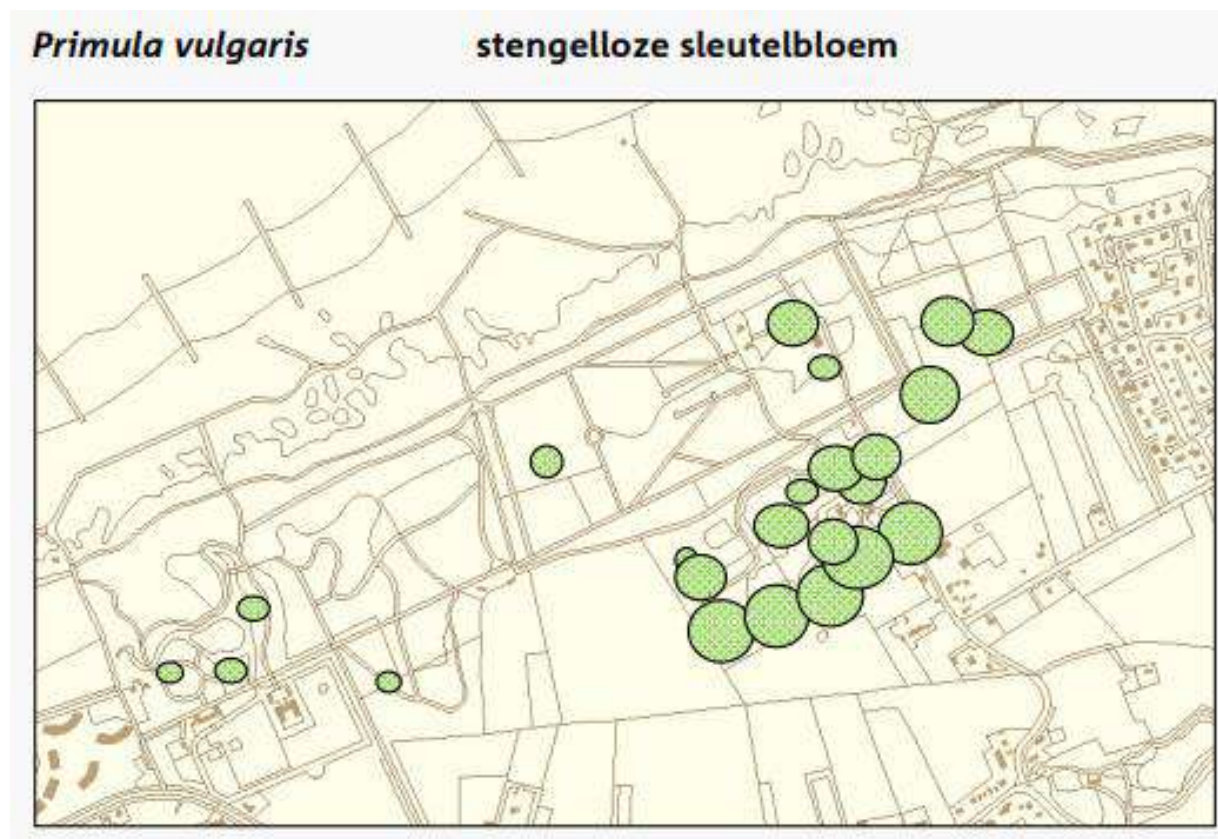
Stengelloze sleutelbloem

Voorkomen

Stengelloze sleutelbloem is landelijk een 'zeldzame soort (Verspreidingsatlas).

Waarneming van Stengelloze sleutelbloem 2024

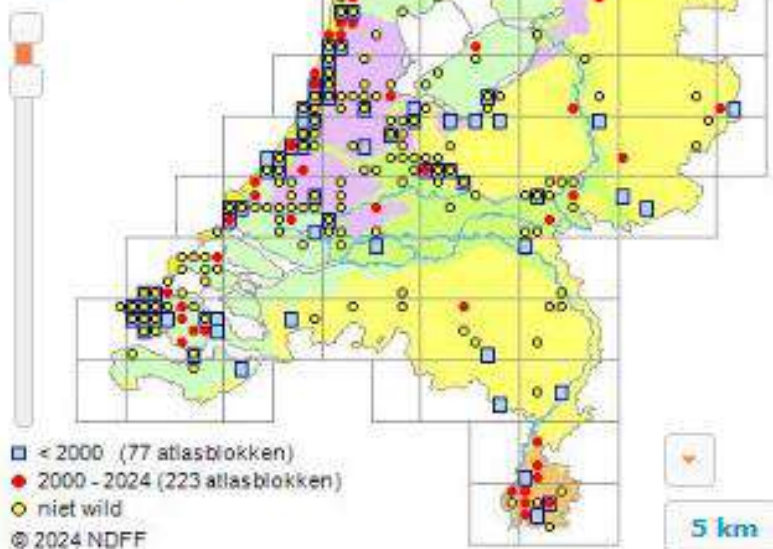

Waarneming van Stengelloze sleutelbloem 2014

Primula vulgaris Huds.

Stengelloze sleutelbloem

Coörd: 47-336
Km-hok: 54-86-43

Stengelloze sleutelbloem			
2024		2014	
Telwijze: aantal		aantal	
A (1)	3	1	4
B (2-5)	11	5	5
C (6-25)	22	20	3
D (26-50)	14	25	3
E (51-500)	18	50	7x50 1x75
		100	8
		200	3
		300	3
F (501-5000)	4	500	1
G (> 5001)	0	2000	0
		10000	0

De Stengelloze sleutelbloem komt veel voor in de Manteling. Er zijn duidelijke concentraties bij Duinbeek en Westhove, maar er zijn ook verspreid liggende groeiplaatsen. Door de beheersmaatregelen langs de lanen komt de soort ook veel langs de lanen voor. Op grond van informatie van de boswachter is de soort hier niet naar toe verplaatst maar zijn planten wel gesplitst.

In het Zeeuws is het bakkruid. De bloembladeren werden aan het deeg toegevoegd, waardoor het geler werd en de indruk gaf dat er veel eidooiers doorheen zaten.

Vergelijking met 2014

In 2024 zijn 72 populaties gekarteerd, terwijl de data van 2014 38 populaties aangeeft,

Er lijkt een duidelijke toename op Westhove. Deze is gekoppeld aan de lanen, dit als gevolg van de uitgevoerde beheersmaatregelen. Er is door de boswachter gemeld dat de sleutelbloem niet is uitgeplant maar wel gescheurd. Echter in 2014 was er geen enkele waarneming langs de lanen. Dus deze moeten wel zijn aangevoerd.

Op Berkenbosch zijn ook meerder kleine populaties gevonden. Dit is mogelijk een waarnemers effect (meerdere deelnemers).

De indruk is dat Stengelloze sleutelbloem in de Manteling meer voorkomt dan 20 jaar geleden. Op Duinbeek is hij echter in aantal afgenomen.

Stengelloze sleutelbloem (2 april, Gerard Kerpel)

Stengelloze sleutelbloem (4 maart 2024, Justus van den Berg). Het aantal is lastig te tellen, maar minimaal meer dan 30!

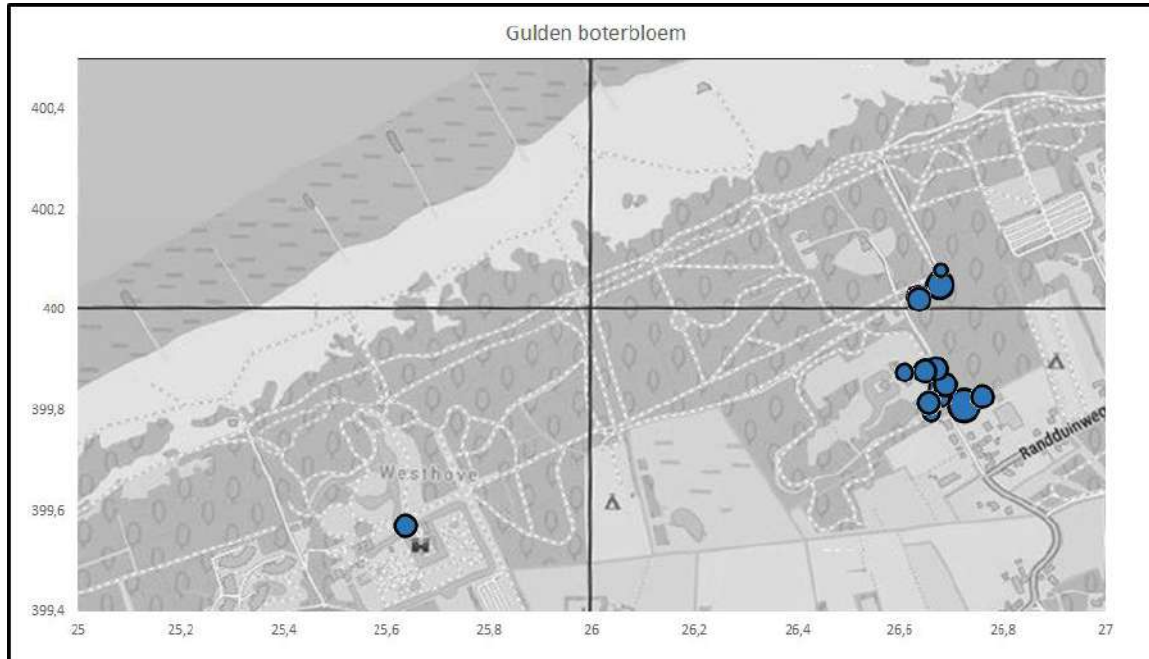
Gulden boterbloem (2 april 2024, Gerard Kerpel)

Ranunculus auricomus

Gulden boterbloem

Voorkomen

Gulden boterbloem is landelijk een 'vrij zeldzame soort' (Verspreidingsatlas).

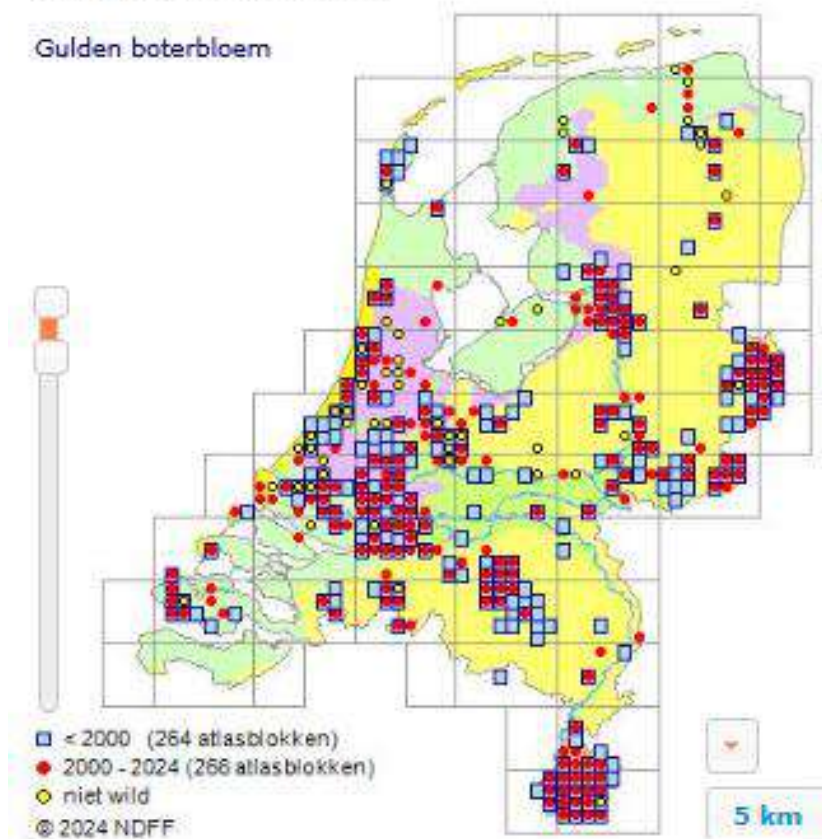
Waarneming van Guldenboterbloem 2024

Waarneming van Gulden boterbloem 2014

Ranunculus auricomus L.

Gulden boterbloem

Gulden boterbloem			
2024		2014	
Telwijze: aantal		populaties	
A (1)	3	1	2
B (2-5)	3	5	0
C (6-25)	10	20	0
D (26-50)	4	25	0
E (51-500)	2	50	0
		100	0
		200	0
F (501-5000)	0	250	0
G (> 5001)	0	2000	0
		10000	0

Gulden boterbloem komt voor langs enige paden bij Duinbeek. De rozet is voor kenners in het vroege voorjaar makkelijk herkenbaar, maar de bloemen zijn veel makkelijker vindbaar (april).

Een deel van de populatie lijkt gekoppeld aan de sloot langs de weg, maar ook in het gazon van Duinbeek komt de soort voor. Ook in het bos van Eikenoord zijn populaties waargenomen

Vergelijking met 2014

In 2024 zijn 22 populaties gezien, waarvan twee meer dan 50 exemplaren. Ten opzichte van 2014 (2 populaties, met een onbekend aantal exemplaren) lijkt er sprake van een duidelijk toename van de populaties. Mogelijk voor een deel ook waarnemerseffect. De twee locaties uit 2014 vormen ook het centrum van de waarnemingen in 2024.

Wel nieuw lijkt een populatie bij Westhove. Anton van Haperen meldt dat deze populatie in 2014 waarschijnlijk ook al aanwezig was. Hij de soort daar zo'n 20 jaar geleden waargenomen.

Saxifraga granulata ‘Plena’

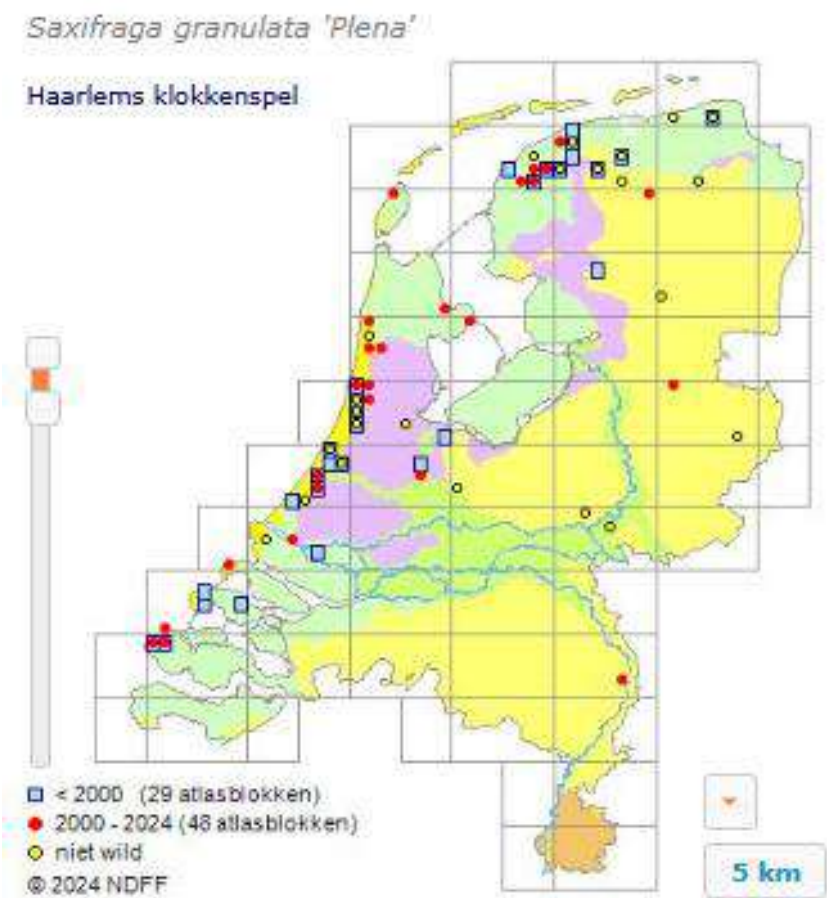
Haarlems klokkenspel

Voorkomen

Haarlems klokkenspel is landelijk een ‘zeer zeldzame soort’ (Verspreidingsatlas). Het is een stinzenplant op beschaduwde grasvegetaties en aan bosplaatsen.

De soort is waargenomen in het gazon van Berkenhove. Een aantal exemplaren bloeide maar er waren ook veel rozetten aanwezig.

De soort komt ten westen van Westhove plaatselijk veel voor langs het fietspad/ruiterpad.

Haarlems klokkenspel			
2024		2014	
Telwijze: aantal		n.v.t.	
A (1)	0	1	0
B (2-5)	0	5	0
C (6-25)	0	20	0
D (26-50)	0	25	0
E (51-500)	1	50	0
F (501-5000)	0	100	0
G (> 5001)	0	200	0

Vergelijking met 2014

In 2014 is Haarlems klokkenspel niet waargenomen.

Haarlems klokkenspel (25 maart 2024, Gerard Kerpel)

Haarlems klokkenspel vrijgemaakt door Anton van Haperen (25 maart 2024, Justus)

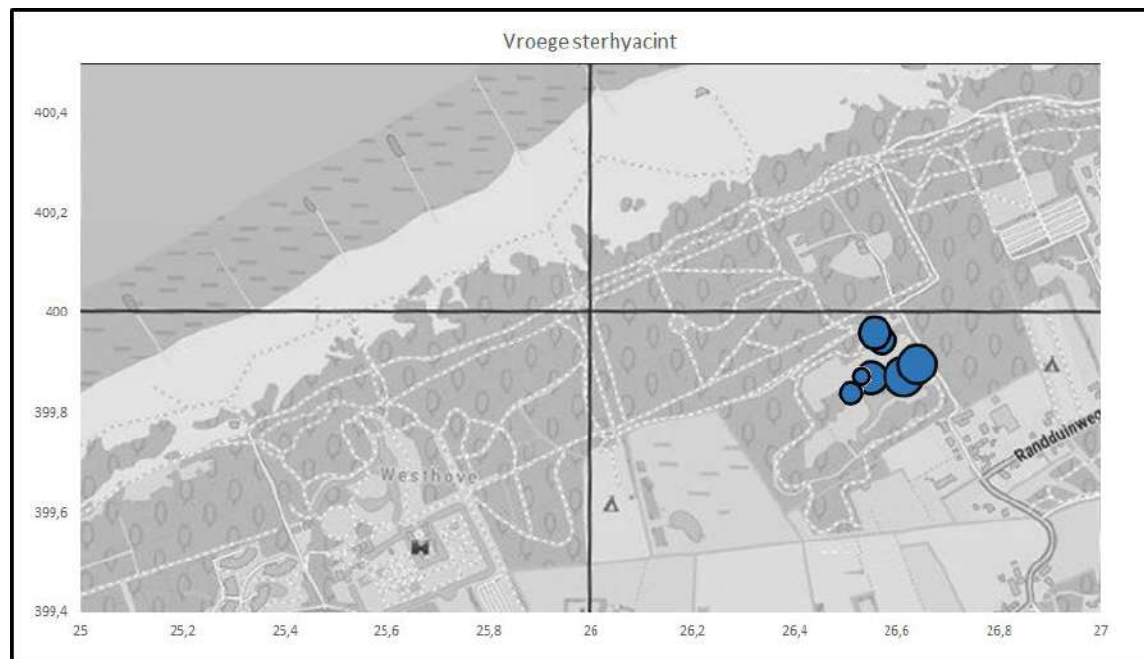
Vroege sterhyacint (17 februari 2024, Justus van den Berg)

Scilla bifolia

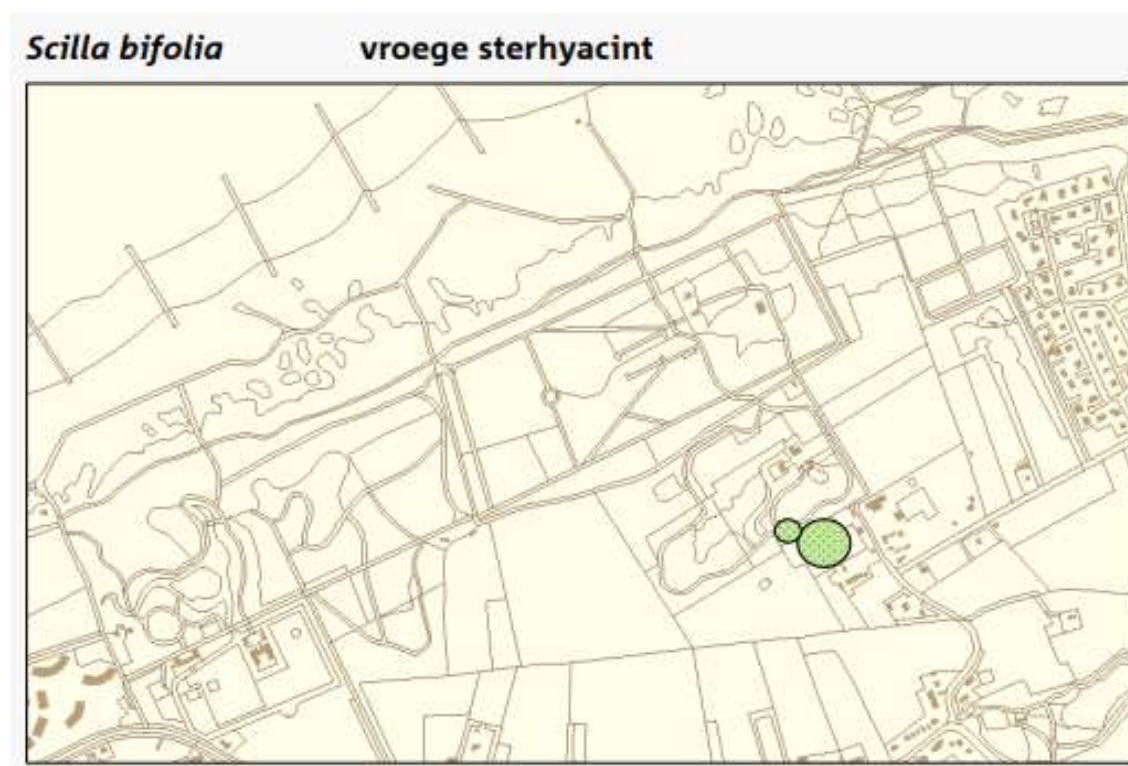
Vroege sterhyacint

Voorkomen

Vroege sterhyacint is een 'vrij zeldzaam soort' (Verspreidingsatlas).

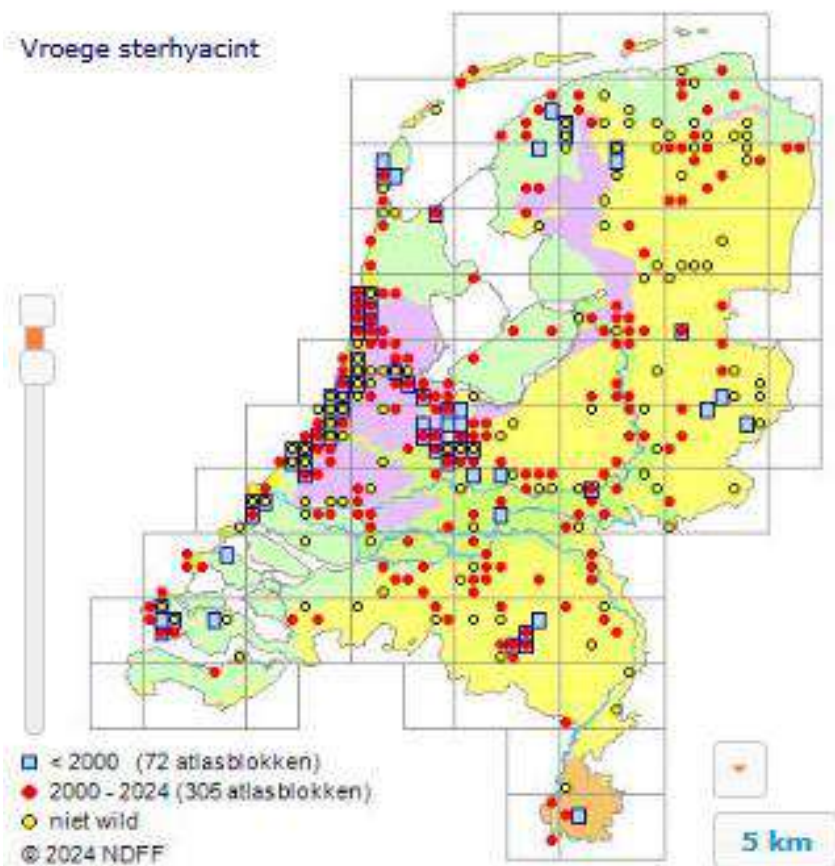
Waarneming van Vroege sterhyacint 2024

Waarneming van Vroege sterhyacint 2014

Scilla bifolia L.

Vroege sterhyacint

Vroege sterhyacint			
2024		2014	
Telwijze: FLORON klasse		aantal	
A (1)	0	1	2
B (2-5)	1	5	2
C (6-25)	1	20	1
D (26-50)	1	25	0
E (51-500)	2	50	1x50 1x100
F (501-5000)	0	100	0
G (> 5001)	2	200	0
		250	0

De Vroege sterhyacint heeft een grote populatie in het gras langs de oprijlaan van Duinbeek en komt daarnaast voor op diverse plekken op deze buitenplaats.

Vergelijking met 2014

De populatie is niet genoteerd in 2014 op de buitenplaatsen maar wel ten zuiden van Duinbeek. Er waren 7 populaties. De populatie op Duinbeek is destijds niet gekarteerd, maar gezien de omvang, was deze naar alle waarschijnlijkheid 2014 al wel aanwezig.

Vroege sterhyacint (17 februari 2024, Justus van den Berg)

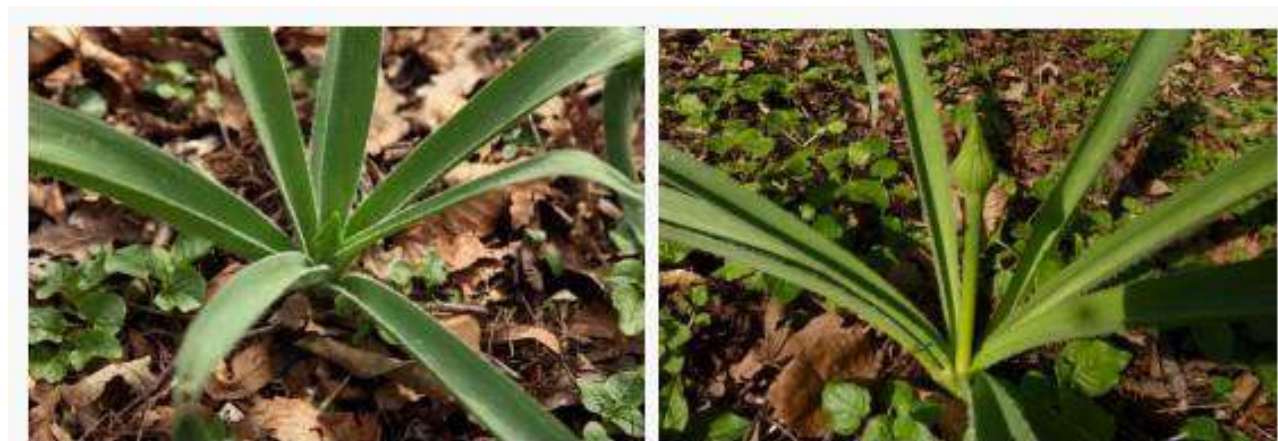
Scilla peruviana wordt Allium cristophii

Voorkomen

In 2024 is deze soort niet gevonden ondanks gericht zoeken op de locatie. Ook geen andere 'gekke' plant.

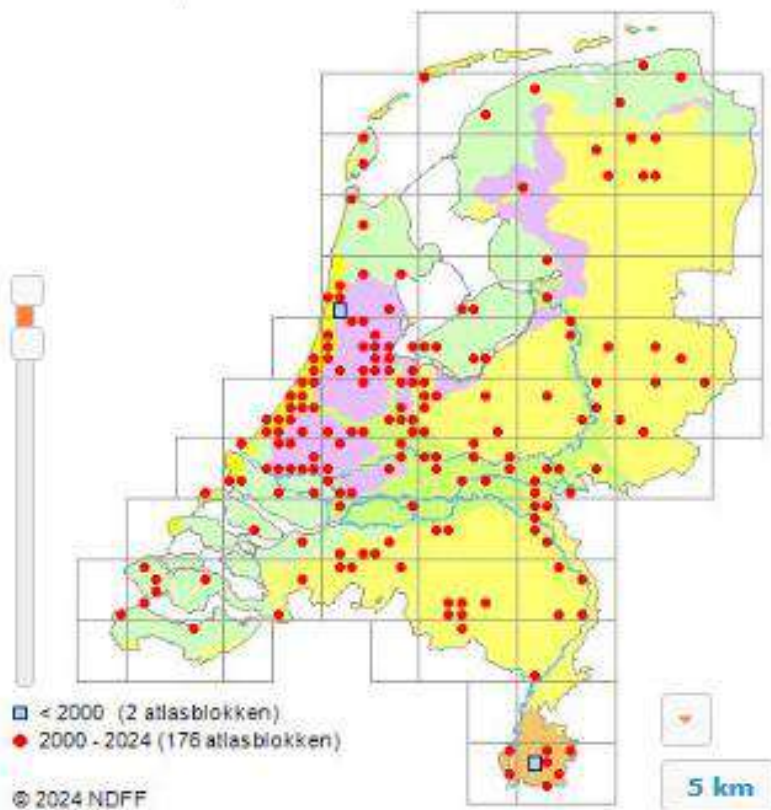

Waarneming van de soort 2014, waarbij de soort onzeker was

Beeld van de plant in februari 2014 (Peter Maas)

Allium cristophii Trautv.

Vergelijking met 2014

Bij de waarneming in 2014 was de soort onbekend. In 2016 is de plant tot bloei gekomen en was er een 2^e exemplaar aanwezig en is deze gedetermineerd als *Allium cristophii*. De waarnemingen van 2016 zijn goedgekeurd (P. Meininger en N. Eimers).

Voor deze sierui is geen Nederlandse naam.

De soort blijkt voor het laatst in 2019 waargenomen (Verspreidingsatlas).

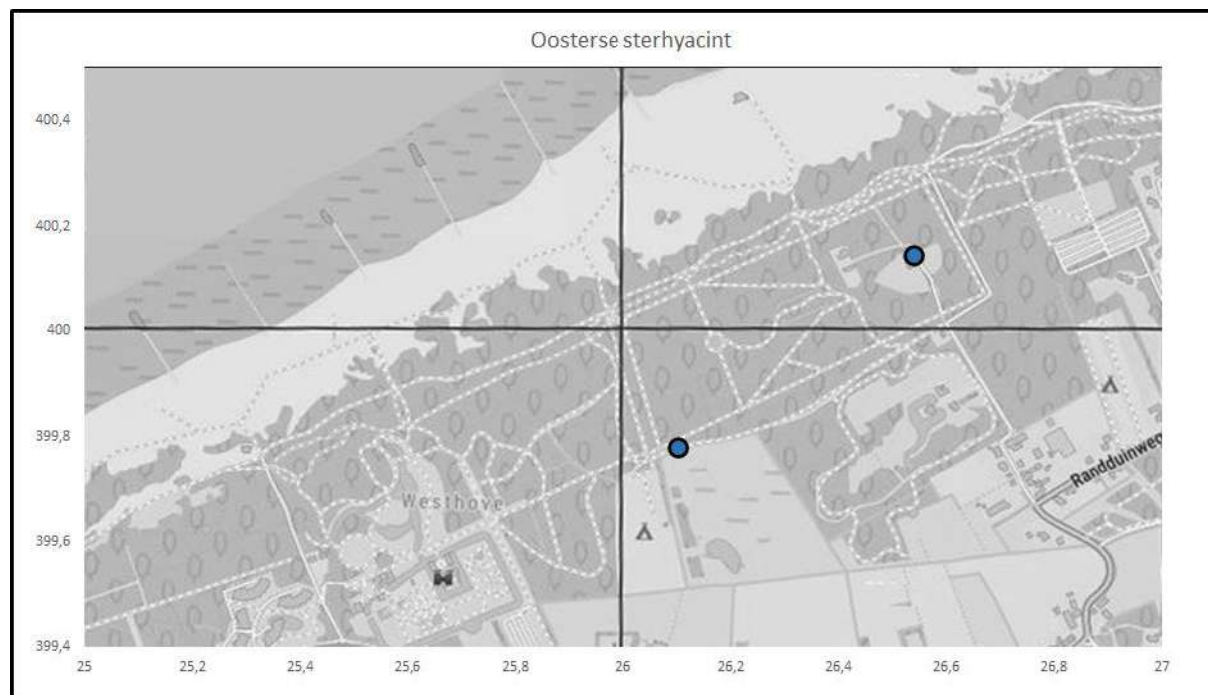
Allium cristophii (Peter Maas april 2016)

Scilla siberica

Oosterse sterhyacint

Voorkomen

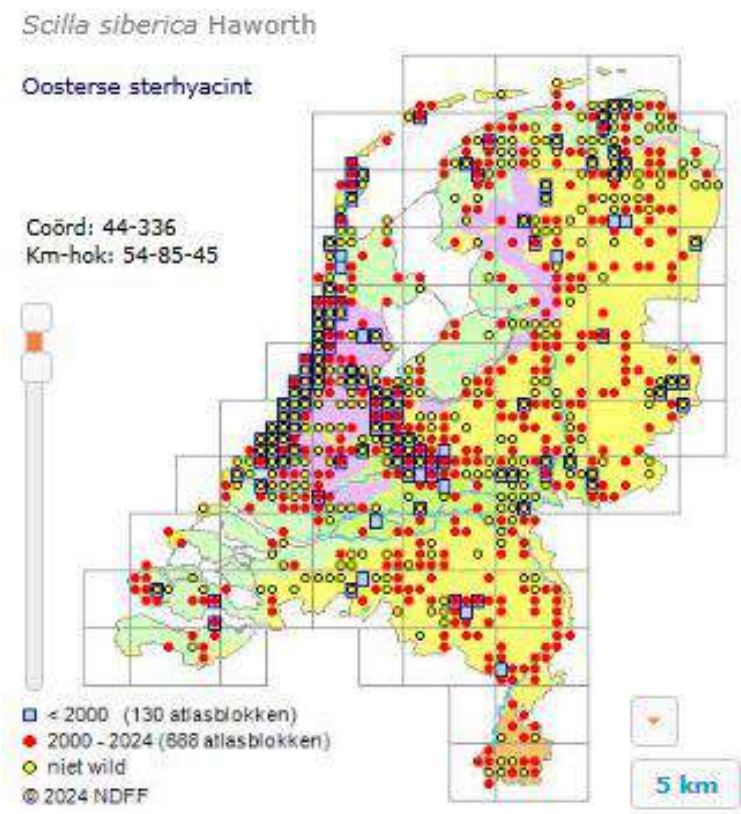
Oosterse sterhyacint is landelijk een 'algemene soort' (Verspreidingsatlas).

Waarneming van Oosterse sterhyacint 2024

Waarneming van Oosterse sterhyacint 2014

Oosterse sterhyacint			
2024		2014	
Telwijze: aantal		aantal	
A (1)	0	1	0
B (2-5)	2	5	0
C (6-25)	0	10	0
D (26-50)	0	25	0
E (51-500)	0	50	0
		100	(1)
		200	0
		250	0
F (501-5000)	0	2000	0
G (> 5001)	0	10000	0

In de zone langs de lanen is op één plek de Oosterse sterhyacint waargenomen. Het was een zeer beperkte populatie en zeer waarschijnlijk aangeplant. Ook op Berkenbosch een kleine populatie.

Vergelijking met 2014

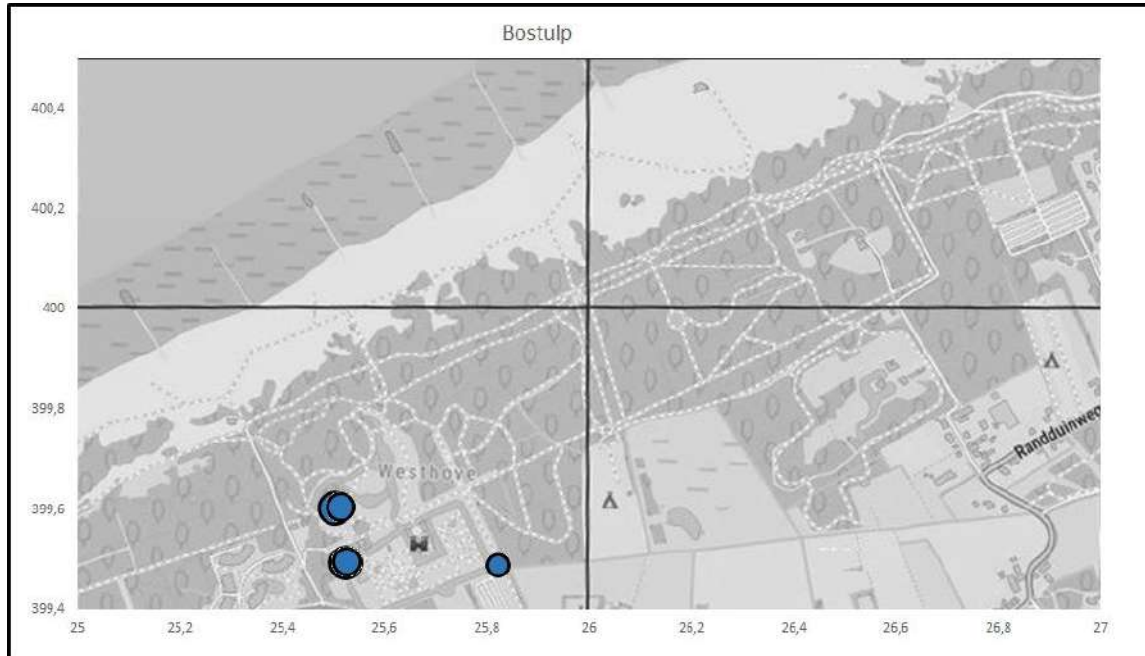
De populatie die op het kaartbeeld staat vermeld in 2014 is waargenomen ligt net buiten het plangebied ten westen van Westhove (in een houtwal). Deze locatie is in 2024 ook geïnventariseerd, de soort is echter niet terug gevonden.

Tulipa sylvestris

Bostulp

Voorkomen

Bostulp is landelijk een 'zeldzame soort' (Verspreidingsatlas).

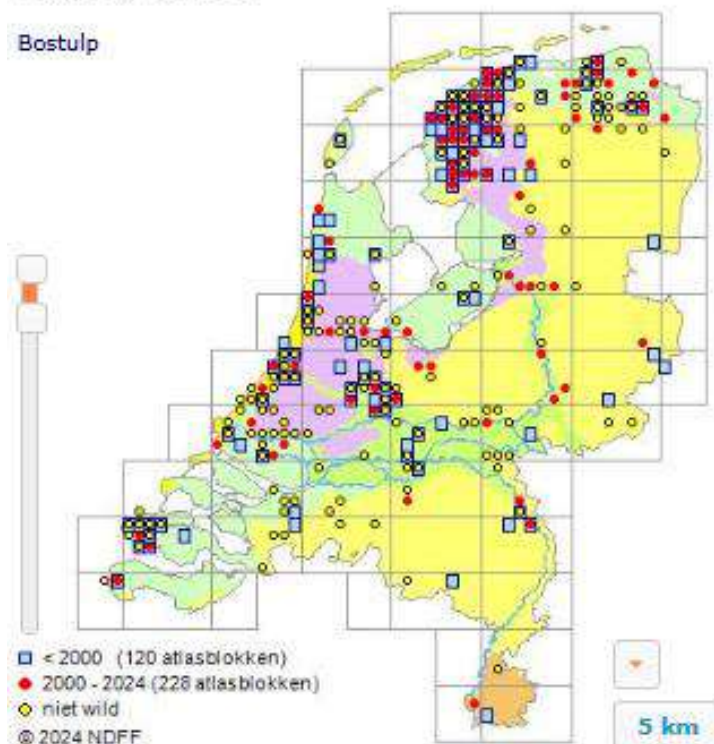
Waarneming van Bostulp 2024

Waarneming van Bostulp 2014

Tulipa sylvestris L.

Bostulp

Bostulp				
2024		2014		
Telwijze: FLORON klasse		aantal		
A (1)	0	1	0	
B (2-5)	0	5	0	
C (6-25)	0	10	1	
D (26-50)	2	25	0	
E (51-500)	4	50	0	
		100	1	
		200	0	
F (501-5000)	2	300	0	
G (> 5001)	0	2000	0	
		10000	0	

Op Westhove zijn twee grote populaties met een verschillende omvang: tot 500 en meer dan 500 exemplaren. In beide populaties kwamen bloeiende exemplaren voor: respectievelijk 5 en 56 exemplaren.

Anton van Haperen gaf aan dat de noordelijke populatie waarschijnlijk in 1944 is geplant. De bollen zijn afkomstig van een populatie die door de inundatie verloren dreigde te gaan.

Daarnaast zijn er twee bescheiden populaties langs het wandelpad naar Westhove, beide tot 50 exemplaren. Deze kwamen niet tot bloei. Deze zijn uitgeplant in 2015. Ook in Berkenbosch zijn destijds op 4 plekken bollen uitgezet, maar die zijn niet gevonden.

Ook net buiten het gebied is in de zuidelijke berm langs de Domburgseweg ook een (bekende) populatie aanwezig, met 18 bloeiende exemplaren. Opvallend was dat de bladeren hier fris groen waren, net zoals het gras. Het gaat hier om een redelijk grote populatie van meer dan 500 planten.

Vergelijking met 2014

In 2024 zijn 8 populaties waargenomen. De twee grote populaties waren ook in 2014 aanwezig. De uitbreiding van het aantal populaties is het gevolg van aanplant.

In één populatie waren in 2014 geen bloemen aanwezig en nu dus 5. Of dit mogelijk een effect is van de droge zomers van de afgelopen jaren is onbekend.

Bostulp (30 maart 2024, Gerard Kerpel)

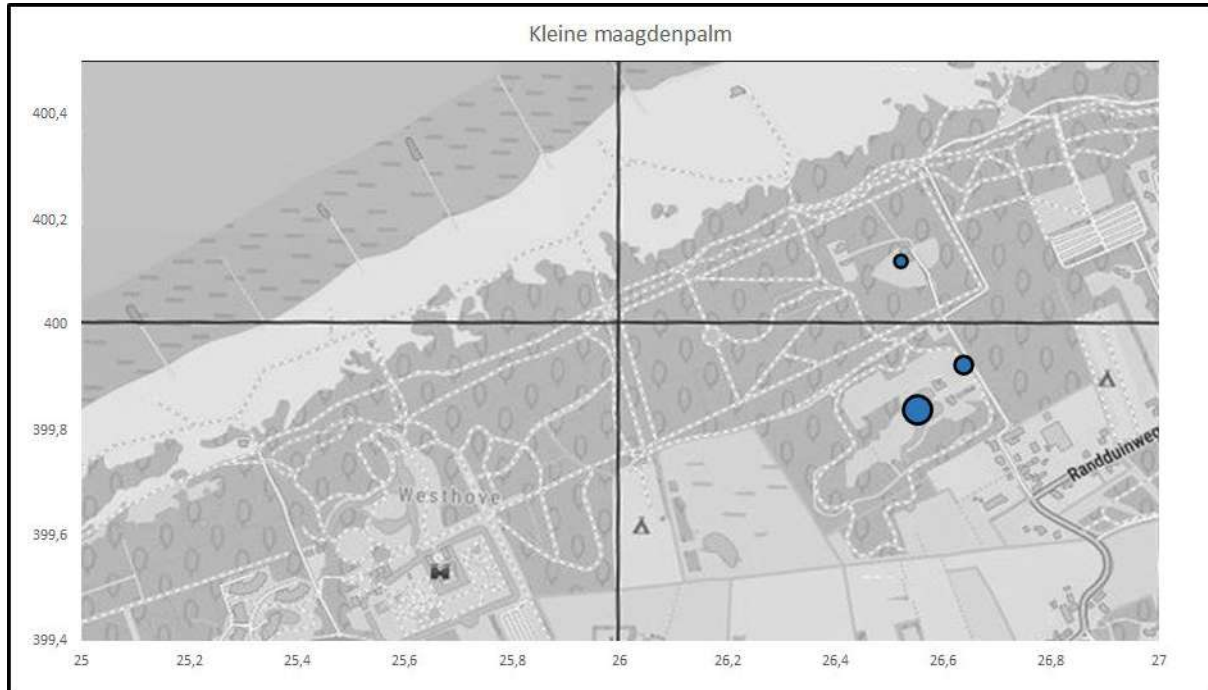
Bostulp (10 februari 2024, Gerard Kerpel)

Vinca minor

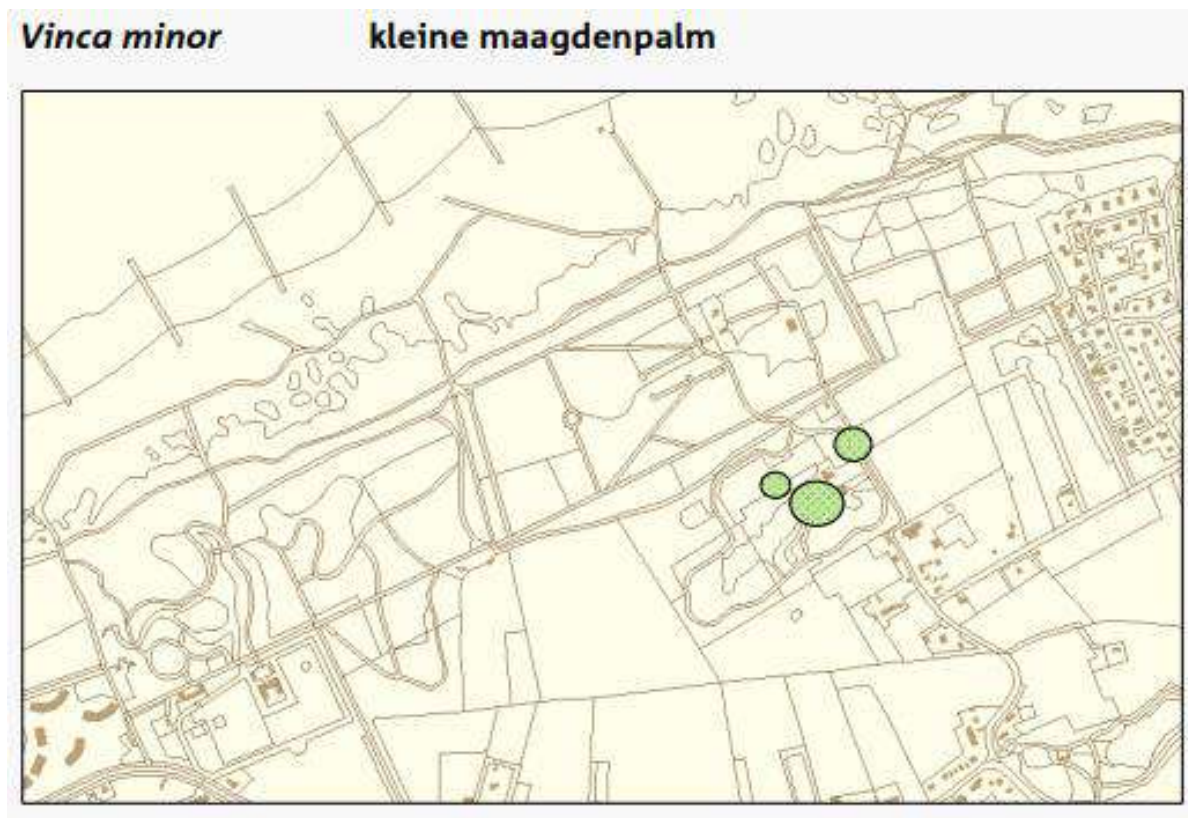
Kleine maagdenpalm

Voorkomen

Kleine maagdenpalm is landelijk een 'algemene soort' (Verspreidingsatlas).

Waarneming van Kleine maagdenpalm 2024

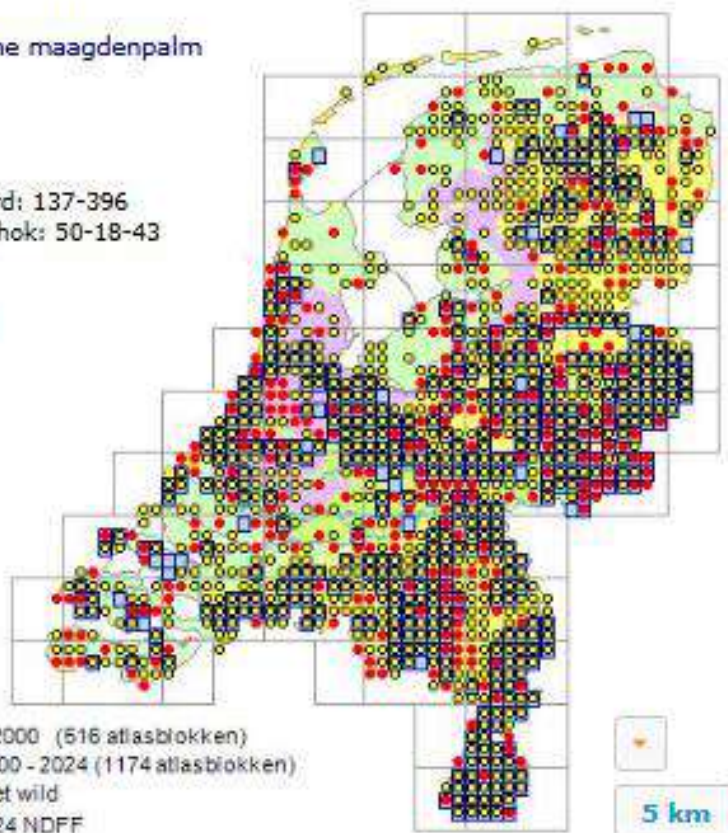

Waarneming van Kleine maagdenpalm 2014

Vinca minor L.

Kleine maagdenpalm

Coörd: 137-396
Km-hok: 50-18-43

Kleine maagdenpalm			
2024		2014	
Telwijze: m2			
A (1)	0	1	3
B (2-5)	1	5	0
C (6-25)	1	10	0
D (26-50)	0	25	0
E (51-500)	1	50	0
		100	0
		200	0
		500	1
F (501-5000)	0	2000	0

Kleine maagdenpalm komt voor op Duinbeek (2 populaties) en een kleine plek bij het huis van Berkenbosch. Er is sprake van verwildering.

Vergelijking met 2014

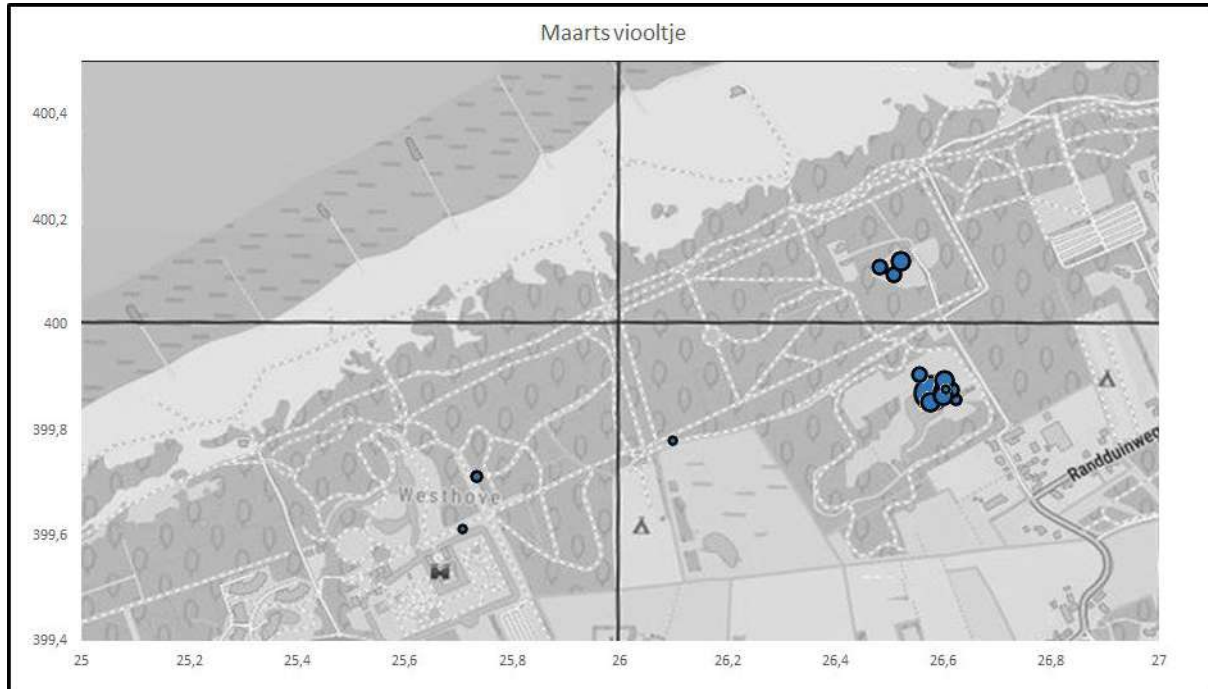
De situatie lijkt vergelijkbaar met 2014. De verschillen zijn waarschijnlijk een waarnemerseffect (telwijze: oppervlakte versus aantal).

Viola odorata

Maarts viooltje

Voorkomen

Maarts viooltje is landelijk gezien een 'algemene soort (Verspreidingsatlas).

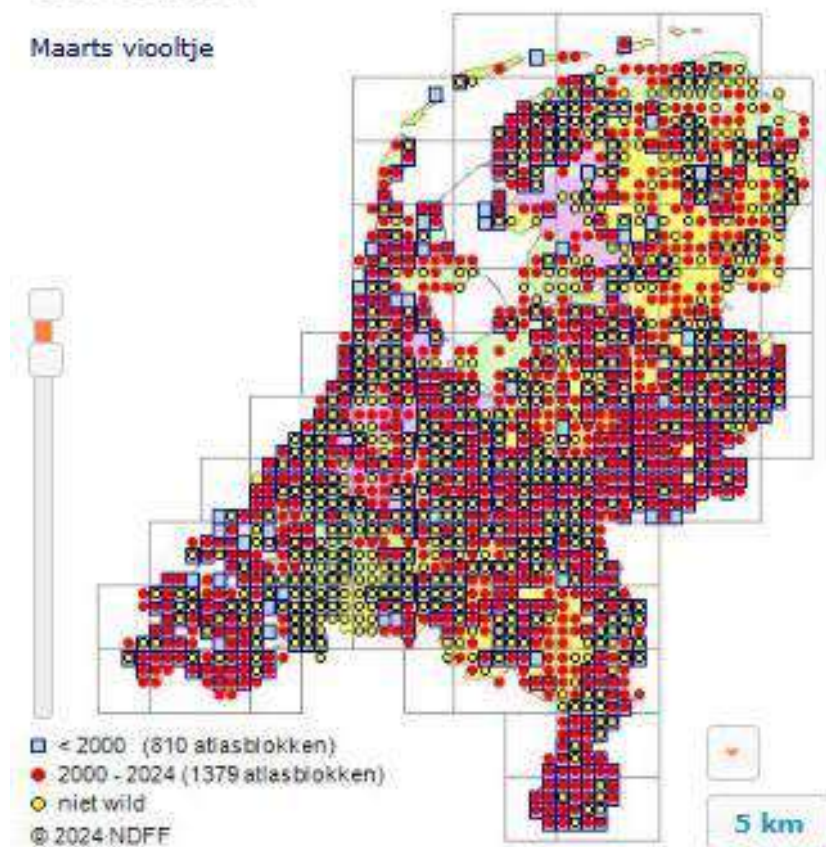
Waarneming van Maarts viooltje 2024

Waarneming van Maarts viooltje 2014

Viola odorata L.

Maarts viooltje

Maarts viooltje				
2024		2014		
Telwijze: aantal		aantal		
A (1)	3	1	9	
B (2-5)	2	20	1	
C (6-25)	5	25	0	
D (26-50)	4	50	0	
E (51-500)	0	100	1	
F (501-5000)	1	200	0	
G (> 5001)	0	500	0	
		1000	0	
		10000	0	

Het Maarts viooltje komt in kleine populaties op diverse plekken voor. Bij Duinbeek en Berkenbosch zijn de populaties iets omvangrijker

Vergelijking met 2014

In 2024 zijn er 15 populaties gekarteerd en in 2014 10. De situatie lijkt vergelijkbaar met 2014.

Toch zijn er bij Westhove in 2024 duidelijk minder populaties waargenomen, van de vijf is er slechts één op dezelfde locatie gekarteerd.

Maarts viooltje (6 april 2015, Anton van Haperen)

Maarts viooltje (31 maart 2009, Anton van Haperen)

6. Vergelijking 2014 en 2024

Een globale vergelijking van de verspreiding in 2014 en 2024 laat zich als volgt typeren:

- Meer voorjaar;
- Aanplant onder lanen leidt tot grotere verspreiding
- Nieuwe soorten
- Omvang populaties en waarnemerseffect

Meer voorjaar

De verspreiding en het beeld van de stinzenplanten is door de beheerswerkzaamheden na 2014 ingrijpend veranderd. Onder de lanen is de opslag verwijderd en zijn bollen aangeplant. Hierdoor is het voorjaars aspect van de Manteling sterk vergroot en is er sprake van een duidelijk kader van: sneeuwklokjes, sleutelbloem en narcissen. Deze bloeien op verschillende tijdstippen waardoor het voorjaarsgevoel langdurig aanwezig is. Belangrijk voor het karakter van de Manteling en natuurlijk ook leuk voor de wandelaars en toeristen.

Aanplant onder lanen leidt tot grotere verspreiding

De aanplant van deze bollen is uitgevoerd na 2014, dus hier is sprake van een duidelijke toename van de verspreiding van soorten en het aantal populaties. Het betreft de algemene soorten: sneeuwklokje, Basterd hyacint en narcissen.

De sleutelbloemen zijn volgens informatie van de boswachter niet uitgeplant maar de aanwezige sleutelbloemen zijn gescheurd en her plant.

Dat de bollen die onder de lanen geplant zijn afkomstig zijn uit de Manteling (info boswachter) is mooi. Het betrof populaties die door beheer en gebruik onder druk stonden. Echter zijn er toch op bepaalde plaatsen heel veel gevulde narcissen en allerlei kleurvariëteiten, die niet elders in de Manteling groeien. Ook van de Gewoon gevuld sneeuwklokje wordt betwijfeld of die wel uit de Manteling afkomstig zijn, dit omdat de bestaande populaties van deze soort niet op kwetsbare plekken staan.

Waarnemerseffect

Veel soorten hebben een klein aantal populaties en dan ook nog in een beperkt aantal. De kans om een soort dus over het hoofd te zien is dus aanwezig. Het onderzoek uit 2014 is door één persoon gedaan en in 2024 door een groep van minimaal 5 personen. Door dit grote aantal personen is de kans op het vinden van een kleine populatie groter. Het aantal bezoeken en de bezoekduur is in beide onderzoeken globaal gelijk.

Ook een belangrijk waarnemerseffect is het inschatten van het aantal planten per populatie. Bij lage aantal wordt er exact geteld, maar bij zeer grote aantallen (500, 1000, 5000 en > 5000) wordt er globaal geschat, Hierbij kan de een één andere inschatting makten dan de ander. Dus ondanks dat de inventarisatiegegevens van 2014 zijn vergeleken met die van 2024 zegt een verschil in aantal niet alles. Dit mede door een verschillende telwijze (oppervlakte versus aantal).

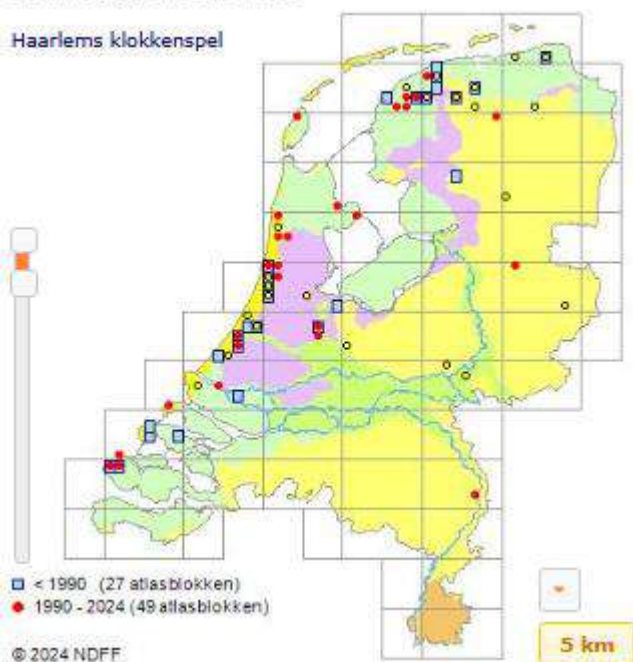
2024	2014
A (1)	1
B (2-5)	5
C (6-25)	20
D (26-50)	25
E (51-500)	50
	100
F (501-5000)	500
	1000
G (> 5001)	10000

Nieuwe soorten

Bij de inventarisatie van 2024 zijn drie soorten toegevoegd: Boerenkrokus, Haarlems klokkenspel en Corsicaans nieskruid. Daarnaast is er (met enige moeite) onderscheid aangebracht in een aantal narcissen. Boeren krokus was in 2014 waarschijnlijk wel aanwezig. Corsicaans nieskruid is een soort die veel wordt aangeplant in tuinen, dus dit is waarschijnlijk een recente aanplant met daarna verwildering naar de moestuin.

Saxifraga granulata 'Plena'

Haarlems klokkenspel

De vondst van Haarlems klokkenspel in het gazon van Berkenbosch was bijzonder. De soort komt in het westelijke deel van de Manteling wel voor, maar was hier nog niet waargenomen.

Vershil in omvang populaties en waarnemerseffect

Duidelijk toegenomen lijken:

- Italiaanse aronskelk
- Bostulp
- Slangenlook
- Daslook

Italiaanse aronskelk

Met name lang de oprijlaan naar Westhove is de Italiaanse aronskelk duidelijk toegenomen en aantal populaties en de omvang van de grootste populatie. Plaatselijk is deze soort dominant in de vegetatie.

Bostulp

De grootste populatie van Bostulp is gegroeid in omvang (info Anton van Haperen). Bij de Bostulp zijn in het verleden op 4 locaties bollen uitgeplant. Hiervan zijn er 2 nu aanwezig met een redelijk aantal planten. Er is op deze populaties geen bloei vastgesteld.

Slangenlook

De grote populatie Slangenlook (circa 4 m²) is ook in omvang toegenomen. Dit lijkt een geleidelijke groei van deze populatie. Er is hier geen concurrentie van oprukkend struweel, zoals Dauwbraam, Hulst of Kleine vogelkers.

Groeisnelheid van populaties

Populaties van bolgewassen groeien langzaam in oppervlakte. Dit is goed te zien aan de bollen die onder de lanen zijn uitgeplant. Een groeiplaats van sneeuwklokje omvat 5 tot 20 bloeiende exemplaren, terwijl ze er al bijna 10 jaar staan. Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat bolgewassen zich door zaad verspreiden. Bij sleutelbloem en keverorchis is dit wel aan de orde.

Laan met aanplant: bollen op gelijke afstand van elkaar geplant. (Justus van den Berg)

Laan zonder aanplant (Justus van den Berg)

Hoe gaat het met het bos van de buitenplaatsen als ecosysteem?

De algemene conclusie van de stinzenplanteninventarisatie is dat de meeste soorten zich weten te handhaven en sommige zelfs weten uit te breiden. De beheerder en vrijwilligers spelen hierbij een belangrijke rol. Bij het beheer wordt rekening gehouden met de stinzenplanten, bijvoorbeeld door brede stroken langs de lanen vrij te houden van opgaande beplanting en bollen en andere stinzenplanten worden aangeplant. Stinzenplanten profiteren vaak ook van beheermaatregelen die om anderen redenen worden uitgevoerd en die grondbewerking met zich meebrengen.

Deze (voorzichtig) positieve conclusie betekent niet dat het ook goed gaat met het boscysteem als geheel. Daar is reden voor zorg. Duidelijke aanwijzing hiervoor is dat soorten van vochtige basenhoudende bodems, zoals bijvoorbeeld in de afgelopen decennia sterk zijn achteruitgegaan (bijv. Keverorchis) of zich met moeite kunnen handhaven (bijv. Ruige veldbies). Deze laatste soort komt nu alleen nog maar voor langs een ruiterspad dat af en toe wordt aangevuld met kalkhoudend zand van elders.

Grote delen van het bos hebben te leiden van verdroging en de ophoping van dikke lage organische stof. Waar vroeger basenhoudend grondwater in een groot deel van het gebied tot in of dicht onder het maaiveld kwam, is hiervan nu alleen nog in het meest landinwaartse gedeelte sprake. Veelzeggend is in dit verband dat de (oorspronkelijk aangeplante) Boszegge alleen voorkomt op en langs sloottaluds. In algemene zin kan worden geadviseerd om de (diepe) sloten van het gebied niet verder te verdiepen (eerder het tegendeel) en met meer oppervlakkige begreppeling een te sterke vernatting van het bos te voorkomen. Uit onderzoek is bekend dat dit soort maatregelen voorzichtig moeten worden uitgevoerd. Te sterke vernatting kan ook het afsterven van oude bomen tot gevolg hebben. Maatwerk gebaseerd op nader hydrologisch onderzoek om verdroging en verzuring van de fraaie binnenduinstrandbossen van het N2000-gebied Manteling van Walcheren is dan ook gewenst. Gelukkig heeft de provincie Zeeland deze uitdaging opgepakt en is met onderzoek gestart.

7. Overige leuke soorten

Naast de hiervoor behandelde soorten zijn we diverse soorten tegen gekomen die ook kenmerkend zijn voor de Manteling of weinig worden waargenomen. Navolgend een selectie.

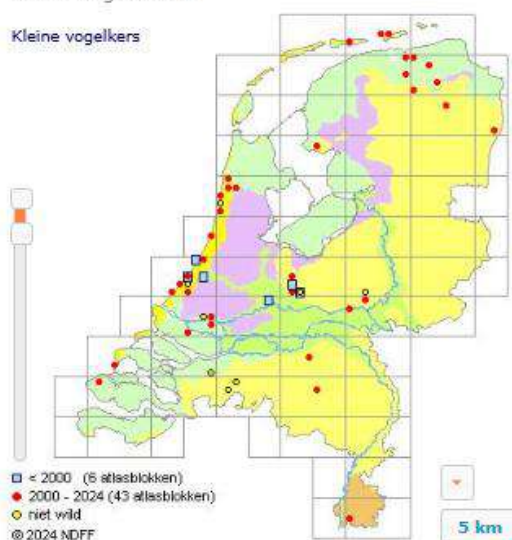

Glad biggenkruid (25 maart 2024, Leo Vorthorn)

Prunus virginiana L.

Kleine vogelkers

Kleine Vogelkers (ondergrondse uitlopers), 10 februari 2024

Bleeksporig bosviooltje (30 maart 2024)

Bloedzuring (10 februari 2024, Gerard Kerpel)

Bosaardbei (7 mei, Gerard Kerpel)

Dotterbloem (16 maart 2024, Gerard Kerpel)

Kruipend zenegroen 'Autropurpurea' (27 mei 2024, Gerard Kerpel)

Pontische rododendron (11 en 2 mei 2024, Gerard Kerpel)

Ruige veldbies (9 mei 2024, Gerard Kerpel)

Vroege wolfsmelk (10 februari en 2 mei 2024, Gerard Kerpel). Bij de werkschuur maar ook verwilderd in het bos.

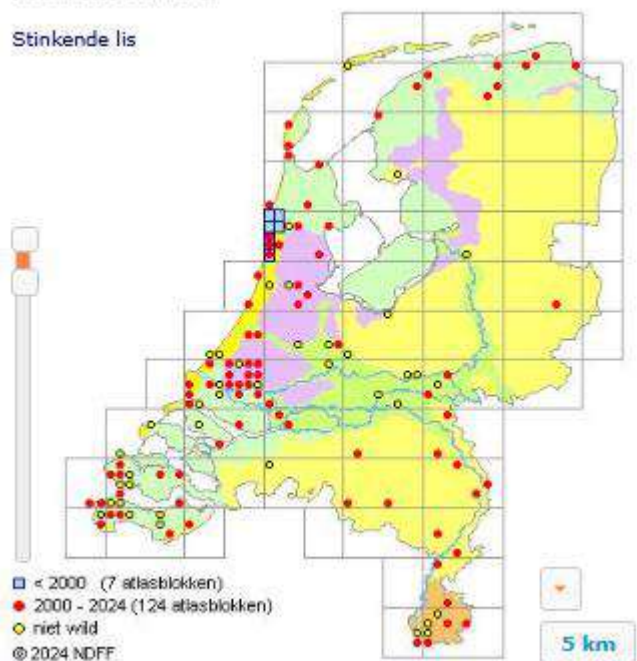

Zachte naaldvaren (27 februari 2024, Justus van den Berg)

Iris foetidissima L.

Stinkende lis

Stinkende lis langs langs het parkeerterrein, duidelijk aangegeten door de herten (17 februari 2024, Justus van den Berg)

8. Herten in het bos: Hertenvraat

In de Manteling leeft een populatie Damherten. Deze zijn zeer tam en gaan ook de bebouwde kom van Oostkapelle in om overdag te rusten.

Aan de beplanting kan je goed zie welke soorten ze wel of niet eten. Hulst wordt met blad en tak gegeten. Dit door bij jonge struiken alle toppen weg te eten en bij doorgeschoten bomen alles tot 1,5m weg te halen.

Basterdhyacint en Gewone vogelmelk worden ook intensief begraasd. Er zijn soorten waar de herten niet aankomen, waarschijnlijk omdat deze giftig zijn.

Niet gegeten door de herten	Gegeten door de herten
Stengelloze sleutelbloem	Basterdhyacint
Gewone sneeuwkllokje	Langbladige druifhyacint
Gewone sneeuwkllokje gevuld	Gewone vogelmelk
Narcis (alle types)	Boeren krokus
Daslook	Hulst
Italiaanse aronskelk	Agapanthus (in pot bij Duinbeek)
Gevlekte aronskelk	
Bostulp	
Bosanemoon	
Stinkend nieskruid	
Stinkende lis	
Vingerhelmbloem	
Vroege sterhyacint	
Rhododendron	

Roedel herten op het schouwpad langs een sloot in Oostkapelle (Justus van den Berg)

Begraasd Hulst afgegeten op een bepaalde hoogte, groeit dan in de breedte (Justus van den Berg)

Vogelmelk begraasd (Justus van den Berg)

Adressen voor informatie over FLORON Zeeland en de plantenwerkgroepen

Centrale coördinatie FLORON district Zeeland; Justus van den Berg, Fluitenkruidstraat 151, 4461 MG Goes, tel 06-20991598. justusvandenbergh@kpnplanet.nl. Wim van Wijngaarden doet de moeilijke dingen.

Actieve plantenwerkgroepen in Zeeland

De volgende werkgroepen leveren een belangrijke bijdrage aan het verzamelen van floragegevens in Zeeland:

Plantenwerkgroep van de Natuur- en vogelwacht Schouwen-Duiveland, [Plantenwerkgroep – NVSD](#) ;

Plantenwerkgroep Natuurvereniging Tholen, [website pm \(was niet bereikbaar\)](#);

Plantenwerkgroep KNNV Bevelanden, [Plantenwerkgroep - KNNV | Afdeling Bevelanden](#)

Plantenwerkgroep KNNV Walcheren, [Plantenwerkgroep - KNNV | Afdeling Walcheren](#);

Plantenwerkgroep van natuurvereniging 't Duumpje, [Planten | 't Duumpje](#) ;

Plantenwerkgroep van de Steltkluut, [Planten - Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut](#).

Stengelloze sleutelbloem (19 maart, Justus van den Berg)